AIDAI

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

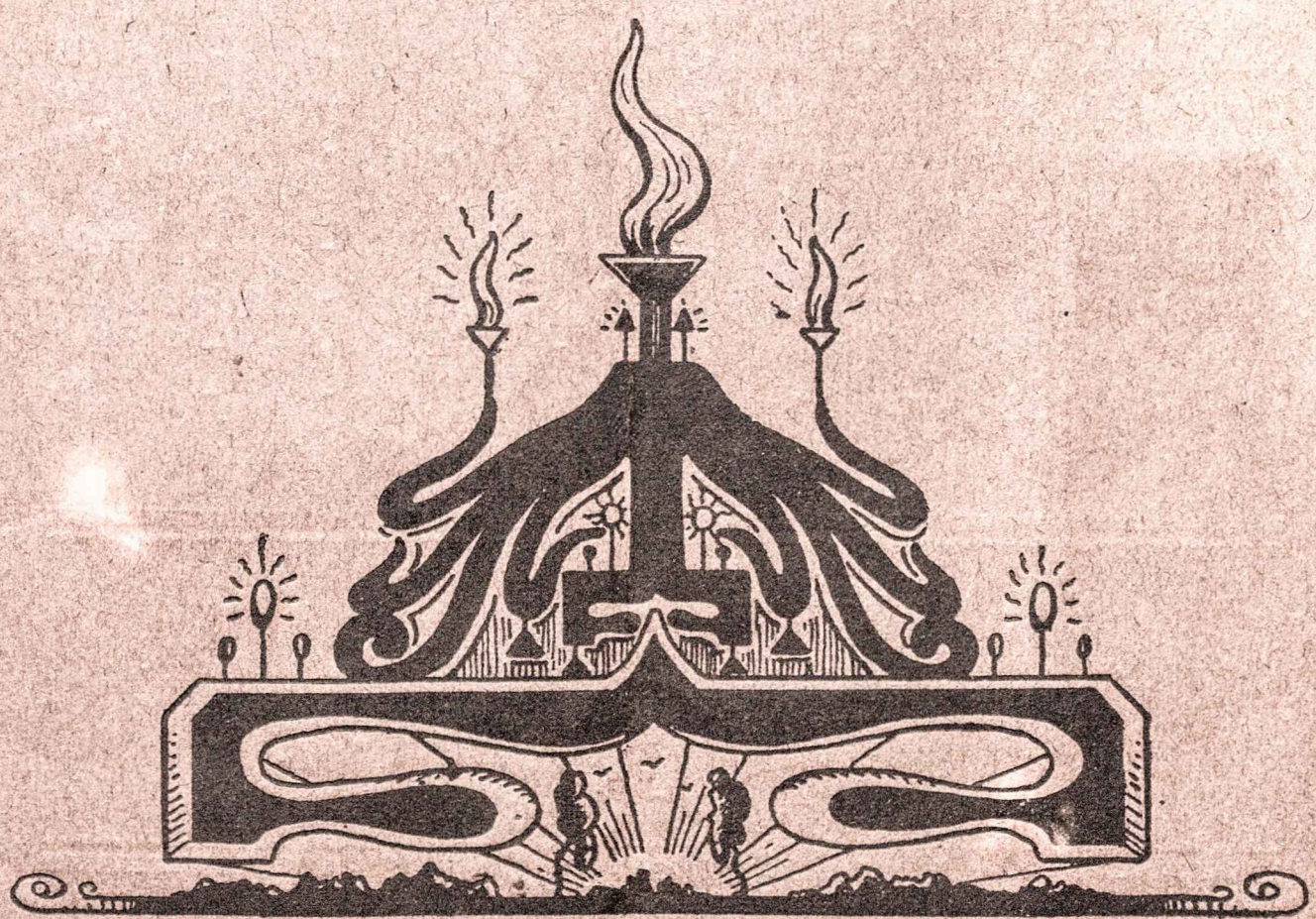

1925 m. balandžio mėn. Nr. 4

1925 - III - Panevėžys.

J. Kaminskas.

TURINYS.

	psl.
J. Keliuotis, Krikščioniškojo Renesanso gadynė - -	129
Neris, Pavasario Svaigulys - - - - -	137
Bern. Žvainys, Mano dainos - - - - -	138
P. P-tė, Tėvynės ilgesys - - - - -	138
V. Jasaitis, Petro uola - - - - - -	139
Doc. Pr. Penkauskas, Jono Huso ir Pragos Jeronimo byla Konstancijoj - - - - - - -	142
Lyguonis, Išdirbkime būdą (charakterį) - - -	150
Kun. P. Dogelis, Religinės praktikos - - -	152
Juozas Paukštelis, Bajorų rūpesčiai - - - -	156
G. Valančius, Gyventi - - - - - -	170
Anas, Del technikos mokslų - - - - -	174
Dobilėlis, Išvažiuojant atostogoms - - - -	175
Viktoraitis, Velykų naktis - - - - -	176
Pr. Žibutė, Iš Latvijos padangės - - - -	177
Stud. A. Kaupelytė, Užkastas turtas - - -	178
Draugas, Ar nebūtų geriau? - - - - -	180
Ateitininkų gyvenimo kronika - - - - -	181
Knyga ir menas - - - - - - -	182
Jokūbas, A.a. Just. Kėbžda - - - - -	184
Mūsų veikimas - - - - - - -	185
Ateitininkų rėmėjai - - - - - -	190
Padėka - - - - - - - -	192

Redakcijos ir Administracijos adresas:

Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 3.

Kalbam. val. 13½ 15 trečiadieniais.

Aukos „Ateičiai".

Šeduvos kuopa 20 lit. Šiaulių kuopa 200 lit. Mokyt. Prapuolenytė 15 lit.

Už aukas dėkoja *Administracija.*

ATEITIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

Nr. 4. 1925 m. Balandžio mėn. XV.

J. Keliuotis.

Krikščioniškojo Renesanso gadynė.

1. Ateitininkų gyvenimo krizis.

Gražus kupinas gyvybės ir gaivinančios šilumos pavasaris. Visur skamba nuostabūs jaunatvės aidai. Visur verda naujas gamtos gyvenimas. Viskas žaliuoja. Visų veidai žėri tyru gyvenimo džiaugsmu ir nuostabia jaunatvės šypsena. Tik idealus ateitininkas nesidžiaugia šiuo pavasario džiaugsmu. Jo akis neieško gražiųjų gamtos žiedų. Skaudaus pesimizmo ir gilios melancholijos šešėlis dengia išblyškusį jo veidą. Ir jo liūdnoje veido išreiškoje gali išskaityti šiuos skundo ir apsivylimo žodžius:

— Su aukso viltimis, su didžiausiu entuziazmu buvo pasitikta naujas religinis jaunuomenės judėjimas, pasireiškęs ateitininkų organizacija. Manyta visas pasaulis, visos gyvenimo sritys atnaujinti amžinąja Kristaus dvasia! Manyta nauja gadynė, naujas žmogus sukurti. Ir štai slenka antra dešimtis metų... Ir ne tik kad nepažengta priekin, bet dar labiau gyvenimo sumaterializėta, sustingta. Įšėlę gyvenimo audros išgriovė paslaptinguosius svajonės rūmus. Iš žemės gelmių išsiveržę baisūs demonai savo geležiniais nagais išplėšė auksines viltis... Pakilę uraganai smiltėmis užnešė visus kelius... Ir kur ieškoti naujų kelių? Kurioje pusėje švieči'a išganymo saulutė?

Pesimistiškos prakalbos mūsų konferencijose, susirinkimuose, ar nėra tai tikras įrodymas to, kas čia mano simboliškai buvo pasakyta? Pesimistinė nuotaika slėgia Kauno Studentų Ateitininkų Draugovės susirinkimus. Vyresnieji ateitininkai nusiskundžia, kad visur pastebimas išateitininkėjimas, kad vakorai, pramogos, sportas karjera daugiau rūpi negu religija, krikščioniškos pasauliožiūros nusistatymas. Seniau, girdi, vienas tik žodis „religija“, „Bažnyčia“, „krikščioniška pasauliožiūra“ išspausdavo iš akių ašarų, o dabar visai kas kita... O jaunesnieji vėl savo ruoštu nusiskundžia, kad nuobodžios, įkyrios ir neįdomios vyresniųjų kalbos pasidarė, kad daug smagiau praleisti laiką gegužinėse, važinėjimuose pavasarinikus organizuojant, futbolą spardant, negu klausant konferencijos paskaitų apie religiją, filosofiją, pasaulėžvalgos reikšmę, tos

reikšmės reikšmę ir t. t. Ir todel ateinančiame Kongrese manoma daryti kuo daugiausia pramogų, vakarų, koncertų, demonstracijų, parodų, o kuo mažiausia išklausyti paskaitų ir t. t.

Kyla nesusipratimų, ginčių nepasitenkinimo. Mums tenka pergyventi gilus gyvenimo krizis. Ir norėdami iš jo surasti laimingą išeitį pagalvokime čia apie jo prasmę ir tolimiausias ir paskučiausias priežastis.

Gyvenimo pažanga neina tiesiosios linijos kryptimi. Kultūros gyvenimas tai nuolatinis bangavimas, nuolatinis keitimasis vienos bangos kita banga. Žymus dabarties filosofas *Georg Sinnmel* sako, kad gyvenimas įgijęs kultūros pobūdžio, būtinai kristalizuojasi į tam tikras lytis, visiems žmonėms prieinamas ir visiems priimtinas; bet gyvenimas nėra sustingusi statika: jis yra dinamiškame (judėjimo) stovyje ir todel vos tik sukuriama kokia nors kultūros lytis — ji tuoj ima varžyti patį gyvenimą: ji pasensta; prasideda žutbūtinė kova, iš kurios gyvenimas išeina visados kaip laimėtojas. Bet vos tik pasenusi kultūros lytis nugalima, tai gyvenimas vėl tuč tuojau kristalizuojasi į naujas lytis, kūria, sau vėl naują priešą, su kuriuo vėl nugalės ir t. t. Iš čia matyti, kad gyvenimas panašus didelei dramai, slepiančiai savy daug gilaus tragizmo.

Šis dėsnys veikia ir ateitininkų gyvenime. Pirmieji jų gyvenimo metai buvo tai idealogijos suradimo, nusistatymo ir jos skelbimo laikotarpis. Čia buvo daug filozofuota, galvota, svajota. Nuostabiomis misticizmo ir romantizmo spalvomis buvo nudažyti visi šie idealogijos rūmai. Iš čia kilo entuziazmas, susižavėjimas... Del to jam vienas žodis „religija“ išspausdavo ašaras... Bet dabar tenka gyventi visai kitokiais laikais. Visai kitokia dvasia, kitoks vėjas dvelkia. Šis laikotarpis yra tai tos idealogijos realizacijos — konkretinėmis realiomis gyvenimo lytimis — gadynė. Ir tai labai sunkus uždavinys: absoliūtus jo atlikimas tiesiog visiškai negalimas, nes idealas šioje prigimtoje gyvenimo tvarkoje nėra niekados pilnai atsiekiamas — prie jo mes tik galime artintis. Tik žinoma delto mes neprivalome visiškai atsisakyti idealo, nes tas jei negalima su absoliučiu tikslumu tiesiai sumuryti namų sienas, tai dar nereiškia kad visai neprivalu atsižvelgti tiesios linijos. Ir kas šio fakto tinkamai neįvertintų tas niekadas jokių rūmų nepastatytų: jie visados virstų tik griūvėsių krūva.

Kad pagaliau visai aiškiai suprastume dabarties mūsų gyvenimo krizio prasmę įsigilinkime dar į porą pavyzdžių.

Štai turime „Aušros“ gadynę. Kiek čia ramantizmo, kiek patriotiško entuziazmo būta. Visur skamba žodžiai „tėvynė“ „tėvynės meilė“, „tautietis“ ir t. t. Ir viens tik lietuviškai spausdintas žodis išspaudžia ašarų. Ir kokiose nuostabiose spalvose buvo vaizduojama mūsų kalbos, mūsų praeities grožybės! Arba štai kokį gilų įspūdį darydavo kai kurie patriotiški, bet visai maža poezijos teturintieji, Maironies eilėraščiai! O pažiūrėkim dabar kas dedas. Žodis „tėvynė“ retai ir teužgirsi ir jis jokio įspūdžio jau nebedaro.

Romantiškai filologiški Basanavičiaus ir Višteliaus išvedžiojimai, patriotiškieji Maironies eilėraščiai visai mūsų nebeimponuoja: tai tik istorijos medžiaga. Bet del to ar mes galime pasakyti, kad dabarties kartai visai neberūpi tėvynės meilė, kad ji paskendusi vien materializmo ir egoizmo bangose? Aišku, kad ne! Dabarties savo tautos meilė įgijo visai kitokį pavidalą. Čia žinoma giliau panagrinėję rasime abiejuose minėtuose laikotarpiuose daug ydų, vienašališkumą—nerasi tiesios linijos kryptimi augusios pažangos — daug tragingų elementų pastebėsime, tik čia į tai įsigilinti nėra vietos.

Antras pavyzdys — tai visuotinas žmonijos kultūros istorijos bėgis. Štai žuva garsios Babilono ir Aigypto kultūros. Štai sugriūva ir aukštoji Graikijos ir Romos kultūra. Susibankrutija ir aukšta Viduramžio kultūra. Su didžiausiu entuziazmu pasitinkama nauja Renesanso ir humanizmo gadynė, kurios pradų kurtoji kultūra tęsias iki dabarties laikų. O dabar, ypač po Didžiojo Karo visų ir visur kalbama jau ir apie šios kultūros krizį bei bankrotą.

Dabar turėtų būti jau aišku, kad dabarties mūsų gyvenimo krizis nėra pripuolamai atsiradęs, bet yra tam tikros istoriško gyvenimo logikos naturali išdava.

Gyvenimas įgyjo realistiškesnį stilių.

Gęsta jau paskutiniai entuziastiškojo religinio misticizmo ir kraštutinės kantempliaciacijos spinduliai. Prasideda visai nauja gadynė su visai jau kitokiu gyvenimo stiliumi, su naujomis gyvenimo lytimis. Visos daromos pastangos gražinti pirmąją religinio romantizmo gadynę yra ne tik kad bergždžios, bet dargi tam tikru atžvilgiu ir žalingos. Juk prieštaravimas toms reformoms ir permainomis, kurių būtinai reikalauja šio laiko dvasia, tik didina reformatorių įniršimą ir stumia juos eiti vienašališkais keliais. Ir stovįs skersai kelio šių reformų dvasiai bus arba gyvenimo sutriuškintas arba jo vilkte velkamas arba visai numetamas į gyvenimo nuošalį. Ir kraštutinybės visados viena antrą remia, maitina, palaiko, o galutinoje sąskaitoje susilieja, sudarydamos vieną neigiamojo pobūdžio srovę.

Iki šiol veržimasis į antgamtinį pasaulį visados nuskriausdavo lietuvio kataliko šį prigimtosios gyvenimo tvarkos pasaulį. Kada lietuvis buvo pavergtas, kada iš jo buvo atimta viskas, kas buvo jam brangiausio ir švenčiausio šiame pasauly, tai begalinumo, neribotumo ir kosminės didybės ištroškusi dvasia rado sau prieglobstį antgamtiniame krikščioniškame danguje. Į dangų veržėsi, kilo karščiausi jo troškimai, gražiausios jo svajonės ir giliausios jo maldos. Tik paskaitykime geriausio to laikotarpio dvasios reiškėjo, dar tinkamai neįvertinto mūsų poeto, kun. A. Vienožinskio dainelę „Kaip gi gražus gražus tolimasis dangus“, o suprasime koki buvo tada lietuvio dvasia. Jei dar prisiminsime bendą Rytų savybę — religingumą, misticizmą, svajingumą, pasingumą tai bus jau visai aišku, iš kur gimė tas gilus nuoširdus lietuvio religingumas, ir griežta rezignacija (atsisakymas) nuo šios žemės gyve-

nimo gėrybių ir žiedų. Gimęs Ateitininkų judėjimas, atsiremdamas į tik ką paminėtos mūsų tautos dvasios savybes vedė katalikiškąją jaunuomenę vienašališkos kontempliacijos, misticizmo, teoretiškumo, ir svajingumo keliu. Ir štai kodel iš katalikų tarpo turime tiek maža gamtininkų, technikų, koperatorių, pramoninkų agranomų ir k. praktiško pobūdžio mokslo specialistų. Čia reikia taip pat nepamiršti buvusį mūsų ūkininkų nusistatymą — nė kunigas, ne žmogus. Ir šiandien atėjus idealo gijos realizacijos gadynei mes ir nesurandam konkretaus realaus kelio, konkrečių realių priemonių savo idealų realizacijai konkretinėje prigimtoje gyvenimo tvarkoje. Tiesa, čia daug kuo kaltos ir mūsų mokyklos, kur steigiamasi tik kuo daugiausia į mokinių galvas prikimšti įvairiausių žinių, o mažai rūpinamasi įpratinti juos naudotis tomis žiniomis praktikos gyvenimui, pritaikinti jas konkretiems gyvenimo reikalams. Ir štai mes turime daugybę bergždžių teorijos žmonių, o praktikos žmonių kaip ir visai neturime! Šiandie pats gyvenimas mus verste verčia padaryti savo dvasioje tiesiok revoliuciją. Per maža aktingumo, sistemingumo, drausmingumo, inciatyvos turimę, o per daug pasivumo, teoretiškumo... Ir dabar mums tenka pergyventi šis persilaužimo perėjimo iš teorijos į praktiką, iš pasivumo į pilną inciatyvos aktingumo laikotarpį. Ir šis laikotarpis per ilgai užtrunka ir sudaro slegiančio ūpo: senojo stiliaus idealamas nebetikima, jais apsivilta, o naujų dar nesurasta.

Ir koks gi bus to naujojo gyvenimo, tos naujos gyvenimo epochos stilius?

2. Naujos gadynės gairės.

Mūsų tarpe dabar vyksta liuosavimosi iš Viduramžio dvasios ir noras sukurti naują Renesanso gadynę. Vyksta panašus, koks vyko seniau Vakarų Europoje. Buvo paneigta žemoji žmogaus prigimtis, suvaržytos kūrybinės žmogaus galios ir per didelės reikšmės buvo suteikta autoritetui. O dabarties jaunuolis linkęs nusileisti iš aukštųjų padangių į šį realųjį prigimtąjį gyvenimą, daugiau susidomėti savimi, ir daugiau sau pasitikėti. O jo kūrybinės jėgos veržte veržiasi į laisvę, į konkretų pasireiškimą šiame gyvenime. Humanizmas, realizmas, diferencijanalizmas — štai simptomingi naujosios gadynės reiškiniai. Ir jei mes nenorime, kad ši nauja pakreipa privestų mus prie pagoniškojo Renesanso ir pagoniškojo humanizmo, tai skubinkime kurti krikščioniškąjį Renesansą ir krikščioniškąjį humanizmą. Joki pamokslai, jokios moralizacijos, sentimentališki šauksmai nebesugražins savųjų praėjusių laikų.

a) Šiame laikotarpy *prigimtis* pareikalaus sau priklausomų teisių. Iki šiol per daug buvo ji ujama ir neigiama. Visas dėmesys stengiamasi buvo nukreipti į idėjų, dvasios pasaulio sritį. Netirta prigimties dėsniai ir neieškota jos paslapčių ir nesigrožėta dar jos grožybėmis įvairumu ir nuostabumu. Retai tegalima buvo už-

girsti kalbant apie kūno higieną apie nervų higieną, apie lyties gyvenimo higieną, apie prigimtinius šeimyniško pašaukimo pagrindus. Ir gresia pavojus turėti galingą dvasią, bet silpną, kūną, su suirusiais nervais ir iškrypusiu lyties gyvenimu. Teks nugalėti baimės jausmą — pakliūti į prigimtų pasislėpusių demonų vergiją— ir atviromis akimis pažvelgti į jos gelmes, atskleisti jos paslaptį ir pasigėrėti jos grožybėmis ir žavingumu. Nustelbk, sukaustyk prigimtį, pakirsi ir savo gyvybei šaknis ir kaip dažnai del to mūsų literatūros kūriniuose stinga gyvybės, prigimties gaivalo. Draug su prigimties tinkamu įvertinimu turės eiti ir ekonominės materijalinės gyvenimo pusės įvertinimas.

Taip šalia eucharistininkų, abstinetų, filosofų, visuomeninkų sekcijų turės įgyti didelės svarbos ir koperatorių, pirklių, sportininkų sekcijos. Ir „Ateity“ turės būti nagrinėjami ne tik religijos, filosofijos, literatūros klausimai, bet ir koperacijos ir lyties higienos ir sporto ir k. Žmogui Aukščiausis suteikė kūną ne tam, kad jį nustelbtume, nuneigtume, bet tik tam, kad jį naudotume gyvenimo tikslams siekti, jį išdailintume, išlavintume, juo tyrai pasidžiaugtume ir pagaliau palenktume aukštesnei gyvenimo sričiai.

b) Su materiališkąja žmogaus prigimtimi ankštai yra surištas *individualybės* principas, kaip paeinąs iš tos pačios materialės prigimties. Mes visą demėsį sutelkę į dvasios gyvenimo sritį maža tekreipdavome domės į šį principą kaip paeinantį iš žemesnės prigimties. Atsižvelgta buvo daugiausia į bendrąjį visiems žmonėms, visoms tautoms ir visiems amžiams tinkantį dvasios turinį! Į viską stengtasi žvelgti tik iš amžinybės taško. O visai užmiršta atsižvelgti į žmogaus individualybę. Iš čia ir kyla tas nesupratimas vienas antrų, tas paskaitų nuobodumas, tas vienodumas, sustingimas, šeiminiškumo, asmeniškumo, nuoširdumo ir gyvumo stoka. Viskas imama bendriausiu žvilgsniu, *žmogus — gyvas individas imamas laikyti kažin kokia logikos ar metafizikos kategorija* ir nepritaikoma prie jo materialės prigimties, prie jo kaip gyvo individo, turinčio atskirą nuo kitų temperamentą, atskiras skirtingas savo būdo savybes. Šalta, nedrąsu, ankšta, nuobodu darosi gyventi tokioje atmosferoje. Šio trūkumo dėka daugiausia bijo prie kaimo katalikiškų organizacijų dėtis vyrai, nes jomis daugiausia vadovauja kunigai, kurie savo didelėje dalyje visai nesiskaito su idividualybės principu. (O mūsų mokyklų kiek daug nusidedama šiam principui!). Todel šalin iš mūsų tarpo tas bergždžias teoretiškumas, bendrumas, abstraktiškumas ir oficialumas! Daugiau laisvės individualybei, daugiau konkretingumo, šeiminiškumo, asmeniškumo, nuoširdumo ir gyvumo. Individualybė tarnauja materiališka atrama visuotinajam žmonijos samonės turiniui reikštis. Bet čia aš nemanau dievinti individualybės, padaryti ją viso gyvenimo centru, sau tikslu, kaip kad daro individualizmas. Individualybė kyla iš žemesnės žmogaus prigimties ir todel ji privalo būti lenkiama aukštesniam dvasiškam principui—asmeny-

bei. Obalsis „individualybė — individualybei“ veda prie pačios individualybės paneigimo, prie papraščiausio egoizmo. Tinkamai suprastos individualybės principo pripažinimas turėtų vesti žmoniją prie tokios būsenos, kaip geroje muzikoje astkiri akordai susiliedami į vieną sudaro griažią harmoniją.

c) Individualybės principo pripažinimas nuosekliai veda prie *tautybės* principo ryškesnio pabrėžimo ir svaresnio įvertinimo, kokį jis turi praktiškame mūsų gyvenime. Tautybė paeina iš materialinės tautos prigimties, kaip individualybė iš materialinės individo prigimties. O tauta formaliniu atžvilgiu, ir yra žmonių masė, suvienyta bendros sutelktinės individualybės lytimi (prof. St. Šalkauskis). Tautybė irgi yra materialinė atrama visuotinajam žmonijos dvasios turiniui reikštis tautoje. Kaip nerasi žmogaus proto, valios, jausmo, jo dvasios atskirai be kūno, taip visuotinasai žmonijos turinys visados pasireiškia tik tam tikra tautybės lytimi. Iš čia darosi aišku, kad paneigdami tautybę gauname bergždžią abstrakciją. Ir Ateitininkai, o ypač jų vadai yra daug ir labai daug šiam principui nusikaltę. Ir jei mus priešininkai kartais pavadina „juodaisiais internacionalistais“ tai tam turi pamato (Ir kaip dažnai priešai mus daug teisingiau ir tikriau įvertina negu draugai! J. K.). Tik pavartykime „Ateities“ puslapius... prisiminkime visas mūsų tarpe rengiamas paskaitas ir pastebėsime, kad tautinės kultūros bei civilizacijos problema mažai tėra gvildenama. O tai labai ir labai skaudu. Nes mes niekados nesukursime nuosavos kultūros, tvirtai neatsirėmę į mūsų liaudies kultūrą. Nesiremdami liaudies materialiniais kultūros pagrindais mes tik beždžioniauti, pamėgždžioti ir kopijuoti temokėsime, o niekados nesukursime nuosavios kultūros vertenybių. Ir savosios kalbos dabar einame tik į mūsų kaimą mokytis, taip ir aukštesnę kultūrą tesukursime tik liaudies kultūra atsirėmę. Aš čia tuo nemanau tvirtinti, kad mums privalu pasisavinti iš visos mūsų tautos temperimento, būdo ydas, neįgiamąsias savybes — visai ne, kaip mūsų kalbininkai siųsdami mus savosios kalbos mokytis į kaimą visai neperša pasisavinti ten ir ten visus vartojamus barbarizmus, provincijonalizmus, anachronizmus ir t. t. Atsirėmę savo liaudies kultūra, aišku, turėsime nuodugniai ir pilnai pažinti visą Vakarų ir Rytų pasaulių kultūrą ir ją organingai suūgdyti, sujungti, suderinti su mūsų esamąją liaudies kultūra, su mūsų visomis individualinėmis ir tautinėmis savybėmis taip, kad būtų sunku atskirti, kur yra visuotinas žmonijos dvasios turinys ir kur yra tik mūsų individualybės, musų tautybės lytis. Ir tik tai viską tinkamai įvertinus ir praktiškame gyvenime pradėjus tai vykinti nebebus jau jokio pagrindo mus pravardžiuoti „internacionalistais“, abstrakcijose paskendusiais. Tik čia turiu vėl pasiaiškinti, kad tuo nepadarau iš tautybės kažin kokio stabo, kuriam turėtume, kaip kokiam dievui, viską paaukoti ir žmoniškumą, ir solidarumą, ir visuotinojo žmonijos susidraugagavimo mintį. Tautybė padaryta sau tikslu, kaip kad elgiasi nacionalizmas, veda prie sutelktinio egoizmo, šovinizmo, militarizmo

ir carizmo; pagaliau prie pačios tautos sunaikinimo ir tos jos tautybės pražudymo.

Prigimties, individualybės, tautybės tinkamas įvertinimas štai tos mūsų krikščioniškojo humanizmo gairės, kurios nutiesia kelią į šviesią, galingą ateitį. Jei aš čia naujos gadynės gairėmis pavadinau žemesnės žmogaus prigimties, individualybės ir tautybės principus, tai lai nieks nemano, kad autoriaus čia norima paneigiant religijos ir dorovės principus minimiems čia principams suteikti pirmaeilės reikšmės. Aš čia, kalbėdamas apie naują mūsų gyvenimo laikotarpį, visai nemanau tvirtinti, kad tarp pirmojo laikotarpio ir šio pastarojo yra esminis skirtumas. Šiuo du laikotarpiai tesiskiria tik stiliaus, lyties atžvilgiu: ta gilioji religijos ir doros dvasia, kuri iššaukė Ateitininkus į gyvenimą nenustoja ir naujoje gadynėje savo pirmaeilės ir vyraujančios reikšmės, tik ji dabar yra linkusi reikštis ir ateity pasireikš konkretingesnėmis individualingesnėmis lytimis, negu kad pirmajame laikotarpy. Žemesnės prigimties, individualybės ir tautybės principų ryškesnis pasireiškimas ir sudaro specifinę šio laikotarpio žymę, kurios dėliai šis skiriasi nuo pirmojo laikotarpio, šia prasme už šių principų ryškesnį pasireiškimą ir vadinu naujos gadynės gairėmis.

3. Revoliucijos dvasia.

Mes jaunuoliai turime būti revoliucionieriai. Mūsų vėliavoje turi būti įrašyti naujo gyvenimo stiliaus gadynės obalsiai. Jaunuomenės uždavinys panašus pavasario uždaviniui; jaunuomenė panašiai ir veikia visuomenėje kaip pavasaris gamtoje. Kaip pavasaris susprogdina visus žiemos ledų ir sustingimo grandinius ir paliuosuoja gamtos gaivalus naujam kūrybiniam draug ir griaunamajam veikimui, taip ir mūsų uždavinys — susprogdinti sustingusias, pasenusias, gyvybės nustojusias gyvenimo lytis, savo krūtinių karščiu sušildyti visus ledų klodus, kurie kausto gyvenimą ir neleidžia naujai kūrybinei gyvybei pasireikšti. Mūs uždavinys amžinąjį žmonijos dvasios turinį pareikšti naujose gyvenimo lytyse. Žiema turi kristi po pavasario kojų. Visas gyvenimas turi apsidengti naujais kūrybos žiedais, naujais, žaliais lapais. Turi visur suskambėti stebūklingos vieversių ir lakštučių giesmės. Senoji karta įnešė savąją dalį, padarė ką ji galėjo. Mes atėjome į pasaulį ir naudojamės jų darbo vaisiais, gyvenome jų pastatytuose namuose, maitinomės jų uždirbtu ir pagamintu maistu, dėvėjome jų pasiūtais rūbais, važinėjome jų išvestais keliais, gėrėjomės jų užaugintais sodais ir gėlių daržais... O dabar prieš mūsų akis stovi klausimas: o ką gi mes duosime visuomenei, ką gi mes paliksime savo ainiams, argi mūsų gyvenimas turės prabėgti, kaip šešėlis, nepalikdamas čia jokių įspaustų bruožų, jokių žymių. Mes turėsime atgaivinti, atnaujinti gyvenimą, geresnių kelių išvesti, tvirtesnių gražesnių rūmų pastatyti... o kur reikės ir visai naujų veikalų sukurti. Ir pasigailėjimo vertas tas jaunuolis, kuris jau iš

anksto susitaiko su visomis esamomis gyvenimo lytimis ir nieko naujo nebemano įnešti ir jokio maišto, jokios kūrybinės revoliucijos nekelia prieš esamąjį gyvenimo stilių ir jo santvarką!

Galinga buvo „Aušros“ jaunuomenė, kuri neatsižvelgdama ką pasakys kiti, ką pasakys senieji, iškėlė naujos patriotiško romantizmo gadynės vėliavą. Galingas buvo Maironis sušukęs:

„Užtrauksme *naują* giesmę, broliai,
Kurią *jaunimas tesupras!*

Tiesa pradžioje tą naują giesmę tik jaunimas tesuprato, bet kai ji buvo užtraukta taip galingu balsu, su tokiu užsidegimu ir su jaunatvės ugnimi, tai ją užgirdo visa tauta ir visa tauta jai pritarė. Taip ir mes su ugningu entuziazmu ir su jaunu romantizmu pasveikinkime naujos gadynės aušrą — naujo krikščioniško Renesanso gadynę.

Jaunatvė nėra tik skurde suaugusiai kartai priemonė, ji turi savo specifinių uždavinių ir pati savyje turi vertę ir pati kaip tokia pateisins savo ekzistenciją ir prieš save, ir prieš visuomenę ir prieš Dievą. Ir mes patys turime imti savo gyvenimo vairą į savo rankas ir kreipti gyvenimo laivą tinkama pakraipa. Gana jau laukti, kad štai kažin kokio tai nežinomo paslaptingo krašto ateis, kažin koks ten didvyris ar karžygis ir paėmęs mus visus už sprando nurodys mums kas reikia daryti! Mes būdami kaip lietuviai iš prigimties pasyvūs ir laukiame, kol koks nors išorinis veiksnys mus pažadins iš snaudulio — ir jo sužadinti paplūstame laukinio entuziazmo bangomis, bet jam paliovus veikti — vėl apsnūstame, nusiraminame. Mes turime būti visados aktingi. Pastebime štai blogą reiškinį, nedejuokime ir neliekime del to ašarų upelių (raudų gadynė jau senai pasibaigė), bet imkime į rankas kalaviją ir juo pakirskime pačias blogo reiškinio šaknis. Štai nepatenkinti esame partijų demagogija, jų demoralizuojančia agitacija, nuolatos tuo nusiskundžiame, bet kai mus pakviečia viena ar kita partija savo reikalais tai lengva širdimi užmirštame pirmykštį nepasitenkinimą ir patys dar giliau paskęstame demagogijos ir demoralizuojančios agitacijos bangose ir patys tuo demoralizuojamės ir degeneruojamės.

Štai nepatenkinti nevykusiu mūsų kaimo jaunomenės organizatorių veikimu — patys, nieko nelaukdami tuč tuojau imkime kaimo jaunuomenės vadovavimą į savo rankas ir veikime, naujausiais metodais naudodamies. Nepatinka kuris laikraštis—imkime ir rašykime jam geresnių straipsnių ir t. t. Mūsų nepasitenkinimas, mūsų revoliucijingumas visados turi būti organingai surištas su nepailstamu aktingumu bei veiklumu.

Tiesa, ši nauja gyvenimo pakraipa neša daug pavojų ir jos kūrėjams uždeda labai sunkių ir painių uždavinių... Renesanso ir humanizmo dvasia visados yra linkusi pereiti į pagoniškąjį Renesansą ir pagoniškąjį humanizmą. Bet turime būti drasūs

karžygiai ir heroniškai turime nugalėti visokią baimę. Ir su šypsančių veidu pasveikinkime suvo gyvenimo naštą — kryžių ir su neilstamu heroizmu neškime jį iki paskutinei mūsų gyvenimo valandai. O jei dejuodami, nepatenkinti, ašaras liedami nešime savąjį kryžių, tai greit suklupsime po gyvenimo naštos sunkumu ir būsime gyvenimo visiškai sulaužyti ir sutriuškinti... Draug su Kristaus Prisikėlimo švente, prisikelkime naujam gyvenimui, naujiems drąsiems žygiams!..

Neris.

Pavasario Svaigulys.

Tau pirmą pavasario dainą aukoju,
Tau žiedus žibučių sudėsiu po kojų.
Tik skriskim kartu su pavasario vėju,
Su jaunu kvapu sprogstančiųjų alejų.

Tu — aras galingas, aš — gulbė baltkrūtė.
Mums mėlynos erdvės, mums marių saulutė.
Ilgaisiais sparnais mes žvaigždynus apjuosim,
Ten dangišką sapną abudu sapnuosim.

Kalnų mėlynųjų viršūnės išbalę
Palaimins mūs sapną, užburs mūsų galę...
O jei tu į žemę sugrįžt panorėsi —
Aš tyliai numirsiu alyvų pavėsy.

Kur gėlynai žydi — ten ir aš.
Kur drugeliai žaidžia — ten ir aš.
Kur einu — margi drugeliai mane lydi.
Kur sustoju — man lelijos baltos žydi.

Mano mintys, mano svajos — tai vis tu.
Mano dainos, mano sapnas — tai vis tu.
Plasta žvaigždės, virpa saulė prie tavęs...
Kas mane į tavo rūmus benuves?..

Bern. Žvainys.

Mano dainos.

Mano dainos — ašarėlės.
Mano dainos — paslaptis:
Kas dainuoti jas išmoksta,
Tam jos atveria slaptis.

Kai liūdėsi vienui viena
Tarp pavasario gėlių,
Mano Dainos — ašarėlės
Tau paguoda sielai bus.

Kai gegulė prie svirnelio
Diemedėly užkukuos,
Kai lakštutė tarp šakelių
Skardžią dainą užlakštuos,

Uždainuoki mano dainas,
Mano dainas — paslaptis,
Jos jaunatvės slaptą burtą
Tau, sesule, pasakys...

25 — 11 — 25 d.

P. R-tė.

Tėvynės ilgesys.

Per tamsius Latvijos miškus, per auksuotus laukus skrenda galinga ilgesio banga į Tėvynę Lietuvą. Nei saulėj skęstanti mėlynė, nei svaiginantis rožių kvapas jos nesulaiko.

Bet mintys — kokios mintys, plačios, kaip dangaus erdvė, kaip saulės migla tolumoj. Jos veržias iš pačios gilumos širdies, ir plaukia į tą mylimą ir brangia tėvų šalelę.

Ak, kaip gera svajoti apie tave, Tėvyne, ir būti minčių apgaubtoj skraistėj!

Matau žaliąjį beržinėlį, skubantį Nemuno upelį, jo gėlėmis išpintus krantus. Matau sesutę Lietuvaitę žalią rūtą sėjant, lelijėles laistant. Girdžiu, kaip plaukia daina iš jos jaunosios krūtinės, kaip klysta dainos aidas toli, toli...

Bet kas? Man ašara vilgo skruostus, aš verkiu slapčia. Jūs, draugužiai, gal klausite kodel? Bet pasakykit, kaip jūs atsakytumėt man į tą klausimą? Tur būti nieko. Užgniaužę raudą krūtinėj beprasmingai žiūrėtumėt į mane.

Štai, kodel aš verkiu, nes visa tai nėra tikrenybėj, bet tik mano vaizduotė piešia to mylimo krašto vaizdus, tik sapno blizganti gija audžia tas paslaptingas mintis.

Bet šypsosi mano siela, nors man tik svajoti saldžiai tenka.

Ryga, 4-III-1925.

Petro uola.

(Skiriu kun. Jakubauskui).

Ant į dangų stiebiančiosios uoloto kalno viršūnės didingai rymo stiprioji pilis, kuri nuolatos savo pajėgas su vėjais ir audromis mėgina: šį vaizdą Išganytojas turėjo prieš akis, kuomet Jis prie Pilipo Cezarejos tvirtovės savo apaštalams nurodė Visuotinos Bažnyčios sutvarkymo pagrindus. Ši Dieviškoji Tvirtovė, kaip ją Šv. Paulius vadino (I. Kor. 3, 9), privalėjo stovėti, kaip ant aukštos ir erdvios aukšto kalno viršūnės gulįs miestas, kuris į visas puses iš tolo matomas, ir kurio pagrindų tvirtumas nepaiso nė staigiųjų audrų, nė baisiųjų potvinių. Šį savo kūrinį statytojas ir dabar palaiko savo dieviška galia. Kuomet Kristus pats savo matomu asmeniu negalėjo pasilikti žemėje, iš pradžių jo vietininku privalėjo pasilikti Simonas, Jono sūnus, o vėliaus nenutraukiama eilė jo įpėdinių, kurie privalėjo sudaryti Kristaus sukurtą uolos pagrindą, ant kurio Bažnyčios rūmai nesugriaunamai rymos iki pasaulio pabaigos. „Tu esi nola ir aš ant tos uolos pastatysiu Bažnyčią ir pragaro vartai jos nenugalės".

Kaip tās turėjo išrodyti žuvininkui iš Galilėjos, kuomet jam Išganytojas atidengė pasaulinės istorijos perspektyvas. Jisai jautė savo fizinį silpnumą ir netinkamumą šiam uždaviniui, bet jis taipgi žinojo, kad Jėzus, kuris jam šį pažadėjimą davė, yra „Sūnus gyvojo Dievo" ir Jis turi galės savo prižadėjimą ištesėti. Petras taipgi žinojo ir savo dorinį silpnumą, kuris rodėsi daro jį nevertu ypatingai aukštam pašaukimui, ir jau laike stebūklingo žuvų gaudymo, kuomet Kristus Petrui savo dievišką galią atidengė, jis puolė prie mokytojaus kojų ir nužemintai prašė: „Viešpatie, atsitrauk nuo manęs, nes aš esu nuodemingas žmogus". Petras, kaip ir visi sangvinikai, savo kilniuos pasiryžimuos ištesėti, perdaug save įkainuodavo. Bet ir šią mažą silpnybę Kristus mokėjo pas jį išnaikinti, kad jį padarius ištikimiausiu ir atsidavusiu mokiniu, kuriam Jis pavedė savo vietininkystę. Trigubas Petro Kristaus užsigynimas, kuris Petrui atėmė visiškai pasitikėjimą savo dorinėmis pajėgomis ir nužemino jį prieš kitus apaštalus, kurie niekuomet taip nebuvo puolę, buvo išganytojui priemonė pas Petrą iššaukti nužemintą brolių meilę, kuri buvo reikalinga vyriausiam visos Bažnyčios Išganytojui. Šventosios Dvasios malonė, kuri aplankė apaštalus pirmų krikščioniškų sekminių dieną, užbaigė Petro prirengimą jo aukštam paskyrimui. Nuo šios dienos Petras iš tikrųjų buvo uola, prie kurios apaštalai ir visa pirmųjų krikščionių bendruomenė ieškojo ir rado stiprybės, kuomet šėlo ir dūko persekiojimų vėsulos ir audros. Tas Petras, kuris pirmą Kristaus kančių vakarą, tik iš tolo sekė Kristų ir neturėjo drąsos paprastiems tarnams prisipažinti Kristaus mokiniu, pirmą sekminių dieną, viešai prieš visus žmonės paskelbė Kristaus prisikėlimą. Ir vėliaus tas Petras

prieš teisėjų Synedriumą, neatsižiūrėdamas į bet kurias pasekmes, aiškiai pareiškė, kad neatsižvelgiant į išleistą draudimą, Kristaus prisikėlimas ir toliaus bus skelbiamas, nes Dievo privaloma labiau klausytis negu žmonių. Jis, buvusis Genezareto ežero žuvininkas, savo numylėtojo Mokytojaus vardą išėjo skelbti Syrijon ir Mažon Azijon, vėliaus į širdį klasinės apšvietos — Graikiją (Korintas) ir pagaliaus į pasaulinės imperijos sostinę, valdančią pasaulį Romą, kur jisai, kaip ir pats Išganytojas buvo ant kryžiaus prikaltas ir savo krauju ir savo karstu iki tol stabmeldišką septinkalvį miestą pašventė visos krikščionijos būsima sostine — amžinu Rymu. Uolos prigimtis Šv. Petrui buvo duota ne del jo asmens, bet del Bažnyčios tikslo, ir todel ji perėjo ant jo įpėdinių, kaipo primato teisė. Ir ji vis labiau reikalingesne buvo, kaip Bažnyčia plėtėsi ir jos priešų skaičius augo. Masivinė uola turi didelio stiprumo ir atsparumo pajėgos, nežymiai keičiasi ir tveria amžius. Petro įpėdiniai, ko ir pats Kristus norėjo, šiuos privalumus visais amžiais išlaikė. Primato teisė, per kurią Kristus užtikrino savo bažnyčiai pagalbą, apsigynimą nuo visų jos priešų apima dogmos, moralybės, kulto ir išviršinės teisės sritis. Kas galėtų suskaityti daugybes priešų, kurie savo pajėgas išmėgino prieš Katalikų Bažnyčią? Valstybių valdžios, dar pusiau laukinės minios klajojančių tautų, revoliucijos krikščioniškų tautų tarpe, bedieviškojo mokslo pakraipa su savo visur prieinančia laikraštija, dargi dažnai iš pat Bažnyčios vidaus kylančios erezijos ir schizmos neišvengiamai, rodos, turėjo sugriauti tą uolą. Bet praūžus audroms uolota pilis vėl stovėjo savo spindesy ir grožėj, kaip kad stovi ir žiba naujomis varsomis aukštosios kalnų viršūnės galingosioms audroms išblaškius nuo jų nykius debesius ir tamsius rūkus.

Dargi dažnai aršūs Bažnyčios puolimai prisidėjo prie to, kad jos vardas, jos mokslas, jos moralė tapo visiems žinoma ir net kai kurie bažnyčios priešai susidomėjo garbinga dieviška įstaiga, kuri tą mokslą iš senai praėjusių šimtmečių, nepaliestą laiko kaitaliojimosi, iki mūsų laikų užsilaikė. Katalikų Bažnyčia dogmos srityje nepripažįsta jokių kompromisų, jokių nusileidimų, nors netikėliai didžiausiu pasitikėjimų už tai ją puola ir išjuokia. Ji pripažįsta žmogaus proto teises ir sutinka su tikrais proto laimėjimais, bet kokioj mokslo srity, bet ji su pasitikėjimu daboja ir skelbia viršgamtines tiesas, kurias paremia gamtiniais mokslais ir šiems pastariems duoda viršūnes. Katalikų bažnyčia saugoja moralės sritį ir šventas gamtos teises, kurios pasireiškia 10 Dievo Įsakymų, ir kurias ateistų griovėjai noriai kojomis mindo. Ji lygiai gina paskutinius septynis Dekalogo įsakymus, kurie normuoja šeimynos ekzistenciją, saugo teisę gyventi (dar gi negimusių), privatinę nuosavybę, ištikimumą, reikalauja visuose gyvenimo santykiuose teisingumo, taip ir tris pirmuosius, kurie nustato mūsų santykius su Dievu. Ir tas tikrumas, kurio Bažnyčia laikosi šioje srityje, jau patraukė kaip ką ir toli nuo jos stovėjusį (Čestertovas). Taipgi mistikos ir askezės sritis viršlausioji bažnyčios valdžia

savo tvirta ranka apsaugojo nuo vienpusiškumų ir iškrypimų (Loksizmo, Kvietizmo). Kulto formų ir liturgijos srity, kaip tai išlaikoma katalikų bažnyčios, yra išlakoma vidurys tarp beprasmio paviršutinumo ir ypatingo vidaus užsidarymo, kaip tas ir atatinka Kristaus dvasiai, Kuris, savo žmogaus asmeniu ir per įkūrimą išviršinės matomos aukos ir matomos malonės priemones, nematomam tikybiniam gyvenimui suteikė formas, kurios yra žmogaus materialiai ir dvasiniai prigimčiai pritaikintos. Bažnyčia ir išviršinės teisės srityje, prisilaikydama nurodyto Kristaus centralizmo ir pasivaduodama savo tarptautine padėčia turi galimybės šios žemės galingiesiems ir įstatymų leidėjams priminti teisėtumą.

Kiekviena uola yra pastovi, taipgi ir Petro uola. Bet šis pastovumas nėra dvasios mirtis ir žeminanti dvasių vertybė, bet tai yra tiesos pastovumas ir nekintamumas. Taipgi yra pastovūs ir nekintami mąstymo dėsniai, istorijos faktai ir aritmetika ir būtų mūsų didžiausia nelaimė, jei kitaip būtų. To pasekmės būtų visiškas sumišimas ir amžinos klaidos. Dvasinio gyvenimo pirmyneiga yra ne tame, kad naujas tikrenybes iš nieko iššaukti, bet kad mes nepriklausomai esamas tikrenybes vis geriau pažintum ir jas gyvenime panaudotum. Gamtos mokslai ir gi negali sukurti naujų gamtos jėgų arba pirmapradę medžiagą, bet tik surasti esamas medžiagas ir jėgas. Taipgi ir istorija nesukuria naujų faktų, bet tik tyrinėja tai, kas pirmiau buvo ir ko negalima pakeisti. Senas ir visados vėl naujas Kristaus mokslas duoda mums pagrindus, kurie atsiremia į Dievo sukurtus gamtinius ir viršgamtinius faktus ir tiktai faktų srityje tyrinėjimas turi prasmę ir tikslą. Šis tiesos pasaulis, nors jis yra nesimainomu, niekuomet negali mums suteikti perteklių, arba pasirodyti persenusiu. Mes esam jo kasdien reikalingi, kaip mes kasdien reikalingi šviesos, oro, vandens, duonos ir druskos. Su šiais visais daiktais Kristus yra sulyginęs savo davinius. Jo mokslas ir malonės yra dvasių šviesa, širdžių gyvenimo dvelkimas, religinio gyvenimo gryninąs gyvasis vanduo, stiprinąs maistas gyvenimo kelionėje ir priemonė prieš dorinius puvėsius. Jie nesikeičia ir visados yra mums būtini ir kupini vertingumo. Petro uola lieka pastovi ir prieš jausmų kvaitulingą aistrą, kuri savo beprotiškame siautime norėtų išsiveržti iš teisės ir įstatymų ribų. Kai kurie užsispyrę to siekia, bet Bažnyčia nenusileidžia, nes to reikalauja visumos gerovė. Petro uola nepajudinamai stipri ir prieš politines ir sociales audras. Vėl nuteka purvuoti vandens ir senobinė stipri uolos kalva vėliai pasirodo savo senobinėj nesimainančioj ramybėj ir didingume.

Sulig Dr. G. Reinhold'u

V. Jasaitis.

Doc. Pr. Penkauskas.

Jono Huso ir Pragos Jeronimo byla Konstancijoj.

Husas ir atlaidai. 1412 m. iš visų pusių suspaustas popiežius Jonas XXIII, kada jis Neapolio Vlado vejamas turėjo bėgti iš Romos, paskelbė visoje savo obediencijoje kryžiaus karą prieš Neapolį. Kryžiaus karo skelbimo bulės atėjo taipogi ir Čekijai, ir čia jos turėjo būti paskelbtos. Už kryžiaus kare dalyvavimą Jonas XXIII skelbė jo dalyviams atlaidus. Dabar Husas stoja prieš kryžiaus karo skelbimą ir prieš atlaidų bules. Universitete buvo surengta tuo reikalu dideliausia ir vieša disputa. Vedė ją Jonas Husas. Jis kėlė sunkiausių prieš bules ir popiežių užmetimų. Buvo ir Huso priešininkų, kuriems baigus kalbėti atsakinėjo gabusis Pragos Jeronimas. Jo atsakai buvo tokie karšti ir užgaulingi, kad rektorius tik tik galėjo sulaikyti savo studentus nuo ekscesų. Po keletos dienų Praga matė Huso šalininkų surengtą manifestaciją. Miesto gatvėmis dideliausios žmonių minios vidury važiavo didelis viešų miesto paleistuvių prisėdęs vežimas. Kiekvienai jų buvo ant kaklo užkabintas popiežiaus atlaidų bulės nuorašas. Minia juokėsi, dainavo, triumfavo. Ji buvo apsiginklavusi ir balsiai gatvėse rėkė: „Popiežius yra melagis ir heretikas!“ Greitai ir bažnyčiose susilaukta netvarkos. Pamokslininkams skelbusiems popiežiaus atlaidų bules pradėta daryti nemalonumų. Iš minios buvo šauksmų: „Tu meluoji, mes iš magistro Huso visai kitką esame girdėję“. Pragos miesto magistratas įsakė 3 triukšmadarius suimti ir nuteisė mirti. Husas 2000 studentų vedinas atėjo į magistratą ir taip kalbėjo: „Trys nuteistieji yra nekaltai nuteisti. Jei jie kalti, tai ir aš pirmasis, ir mes visi esame taip pat kalti, ir mes esame kartu su jais pasirengę mirti.“ Magistrato vyrai maloniai pakalbėjo minios vadams, prašė, kad jie nuramintų minią, kad jos užtarimas busiąs išklausytas. Minia paklausė. Tuo tarpu magistratas tyčia kitiems pabauginti liepė nuteistuosius nugalabyti. To tik bereikėjo. Dabar ta karštuolių partija turėjo savo kankinių. Susierzinimas vis augo ir plėtėsi. Vyrai ir moters sakėsi esą pasirengę už tikėjimą, kaip šitie žuvusieji, net galvas paguldyti. Minių minios palaidojo nužudytųjų kūnus Betliejaus koplyčioje ir paskelbė juos šventais. Pats Husas laikė už juos pamaldas.

Huso ekskomunika. Tas įvykis daugeliui šaltesnių čekų atidarė akis. Daug pirmiau buvusių Huso šalininkų dabar nuo jo atsisakė ir stojo prieš jį. Pačiame universitete tokių atsirado nemaža. Geriausieji kitados Huso draugai — profesoriai — Stepas Palec ir Stasys iš Znaim'o stoja dabar prieš jį. Už tai Husas juos vadino vėžiais, nes jie atbuli einą. Bet iš tikrųjų jie tokie nebuvo. Priešingai jų ir kitų jiems panašių nuo Huso atsisakymas rodo jų tvirtą ir savarankį būdą. Jei jie drįso atsisakyti nuo savo seno draugo, nuo ilgamečio su juo dirbto darbo, jei nebijojo suerzin-

tos čekų liaudies neapykantos ir kerštо, jei nebojo karaliaus Vencelio nemalonės, tai jie daugiau mylėjo tiesą, negu melą, už tai juos reikia tik gerbti, tai sau žmonės, ne vėjo papučiami.

Ačiū viršui atpasakotam įvykiui, Husas ir jo idėjos ne tik nesilpnėjo, bet dar labiau plėtėsi. Husas darėsi po truputį čekų tautos didvyriu. Reikia pastebėti, kad senelis Vencelis nebebuvo dabar reikalingas vokiečių simpatijų, taigi jis ir jo žmona karalienė Zofija asmeniškai, kur galėjo, Husą ir jo partiją palaikė. Jiedviem buvo malonu ir juokinga, kad įkiršinta minia niekina ir puola Bažnyčią ir dvasiškiją. Iš kitos pusės lygiai greitai augo priešinga Husui partija, tai čekai palikę ištikimi Bažnyčiai ir tikėjimui. Jiems vadovavo buvusieji Huso draugai Palec ir Stasys iš Znaimo. Ta čekų katalikų partija reikalavo iš karaliaus, kad jis įsikištų į tą nelemtą ginčą, užgintų ir pasmerktų 45 Wykliffo paklaidas ir nubaustų visus, kurie ėjo ir kovojo prieš popiežiaus bulių skelbimą. Žinant Vencelio nusistatymą ir būda lengva suprasti, kad jis to katalikų reikalavimo neįvykdė. Šiuo tarpu žinia apie Husą ir jo draugų elgesį pasiekė Joną XXIII. Jonas tuojau Husą ekskomunikavo, įsako jį suimti, o husitizmo lopšelį, Betliejaus koplyčią, tuojau sugriauti. Bandyta Husą Betliejaus bažnyčioje suimti, bet jo klausytojai pamokslininką apgynė. Nebeturėdamas ką daryti, Husas apeliavo, šaukėsi užtarimo, ne į popiežių, bet į patį Jėzų Kristų teisingiausią teisėją, kuris kiekvieno žmogaus teisybę žinąs, ginąs ir reikale parodąs. Pragos kleras stengėsi įvykinti mieste paskelbtą del Huso jame buvimo interdiktą. Zodžiu Husas ir husitizmas darėsi Čekijos dienos reikalu, nesutikimas ir nepatenkinimas vienų kitais vis augo ir augo. Tai matydamas Vencelis prašė geruoju, kad Husas išvažiuotų iš Pragos. Husas sutiko, pasiprašė minios, kad jį išleistų, gavo sutikimą ir išvažiavo. Patenkinimui katalikų reikalavimų vasario 6 d. 1413 m. buvo Pragoje sušauktas abiejų partijų atstovų susirinkimas, kuris bet gi prie nieko neprivedė. Mat Huso šalininkai statė tokių kablelių, kurių katalikai jokiu būdu negalėjo priimti. Vencelis tai palaikė katalikų užsispyrimu ir 4 katalikų partijos vadus, jų tarpe ir Palecą išsiuntė iš Čekijos. Tuo būdu Pragos universitete visą viršų paėmė husitai. Mes matėmė, kaip iš tos almos liko išvaryti vokiečiai, dabar vėl iš jos prašalinta ir tie čekai, kurie turėjo drąsos Husui pasipriešinti. Kadangi Pragos miesto magistratas buvo Husui ir jo mokslui priešingas, tai įsigalėję husiiai užėmė ir šią svarbią sostinės poziciją. Du labiausiai nepalankiu magistrato nariu buvo nuteisti mirti ir tikrai žuvo nuo husitų rankos. Vencelis spalio 31 d. 1413 m., taip pat kaip 1409 m. atmainė universiteto konstituciją, dabar atmainė Pragos miesto magistrato konstituciją. Būtent iki tol Pragos senojo miesto magistratas turėjo 18 narių iš jų 16 vokiečių ir 2 čekų. Įvestoji atmaina padaro narių skaičių visai atbulą: dabar magistratan įeina 16 čekų ir 2 vokiečių.

Tuo tarpu Jonas Husas gyveno pilyje Kogihradėk netoli Austi,

t. y. daug maž ten, kur vėliau įsikūrė pragarsėjusi husitų stovykla ir tvirtovė „Tabor“. Jis nežiūrėjo ekskomuninkos, nebijojo interdikto, nebojo arkivyskupo uždraudimo sakyti pamokslus. Jis ir toliau varė kaip varęs savo darbą, skleidė savo idėjas. Sakė pamokslus miestuose ir miesteliuose, sodžiuose ir pilyse, net laukuose ir miškuose. Klausytojų visuomet turėjo daugybę. Tuo laikų jis rašo čekų kalba Dostilę ir didesniąją dalį savo reformatoriškųjų raštų, būtent savo knygas apie Bažnyčią.

Husas keliauja į Konstanciją. Taigi pusantrų metų laikotarpį magistras Jonas praleido besibastydamas po savo gražiąją poetingąją tėvynės šalį. Laiko veltui jis neleido: sakė pamokslus, rašė knygas ir palaikė tankų ir gyvą korespodencijos ryšį su visais savo vienminčiais draugais, kurių turėjo dabar begales. Savo iš Pragos ištrėmimą Jonas ir gi mokėjo puikiai sunaudoti savam reikalui. Dabar visoje Čekijoje tik apie Husą ir tekalbėta. 1414 m. magistras vėl sugrįžtą Pragon. Pragos Jeronimas išnešiojo ir išplatino Huso idėjas po Moraviją, Lenkiją ir Vokietiją. Minėtose šalyse Husas irgi rado nemaža sau patarėjų. Tuo būdu iš Čekijos paleistas reformos obalsis darė anuo laiku Rytų ir vidurio Europoje nemaža triukšmo. 1414 m. rudenį (XI-5 d.) prasidėjo Konstancijos susirinkimas. Jo šaukimo bulėje buvo aiškiai pasakyta, kad susirinkimas pasirupins Bažnyčios gyvenime pasirodžiusias paklaidas ištirti ir pasmerkti.

Vancelis buvo bevaikis. Jam mirus Bogemijos sostas turėjo atitekti jo broliui, Vokietijos—Romos karaliui, Zigmantui. Nuolatiniai iš Čekijos einą obalsiai ir užmetimai, kad ten esą visas kraštas persiėmęs Wykliffo paklaidomis ir jas gyveniman vykdąs, darė blogo įspūdžio ir tikros negarbės kaip pačiam Venceliui taip jo broliui Zigmantui. Vancelis, kaip Vancelis, jis tuo sau labai galvos nesukė, bet užtat Zigmantas tos negarbės niekaip negalėjo pakęsti. Taigi vos tik liko paskelbtas Konstancijos susirinkimas, Zigmantas jau tarėsi tuo reikalu su broliu Venceliu ir kvietė Husą vykti Konstancijon, pasiteisinti ir išvaikyti tuos debesis, kurie jau nuo kelerių metų rinkosi ant Čekijos padangės ir darė net negarbės visai Čekų tautai.Pats Husas kart kartėmis buvo apeliavęs į visuotinąjį susirinkimą, buvo sakęs ir reikalavęs viešo savo mokslo gynimo, kur ir kada tik pasitaikysianti jam proga. Taigi jo paties garbė ir tėvynės labas reikalavo, kad jis nuo kvietimo neatsisakinėtų, ypač kad Vencelis ir Zigmantas žadėjo jam savo pagalbą bei laisvos kelionės ten ir atgal liūdymą, arba viduramžio kalba kalbant žadėjo Husui **litteras salvi conductus.** Nors draugai magistrą atkalbinėjo, bet jis jų neklausė ir pareiškė vyksiąs Konstancijon. Vadinasi, Husas niekeno neverčiamas, bet laisva savo valia pasirinko kelionę į susirinkimą. Mat jis buvo įsitikinęs, kad jis galėsiąs ten savo mokslą apginti ir dargi susirinkimo dalyvius savo pusėn patraukti. Iš čia aš darau išvadą, kad Jonas Husas nebuvo gilus spekuliatyvus mąstytojas. Jei jis

tokis būtų buvęs, jis nieku būdu nebūtų galėjęs pamanyti, kad Konstancijoje laimėsiąs. Jam tuoj būtų buvę aišku, kad Konstancija bus objektyvi, o tuo tarpu jis skelbė ir piršo gryniausio kraujo subjektivizmą, jis iš kalno galėjo numatyti, kad Konstancija laikysis istoriniai susidėjusio status quo, o tuo tarpu jis skelbė revoliuciją.

Pasirengimas kelionėn. Kaip ten nebūtų, kas nutarta, reikia vykint. Husas rengiasi kelionėn. Iš Zigmanto prašo Salvus conductus laiško ir prašyme pabrėžia, kad vykstąs viešai išpažinti ir ginti savo tikėjimo, o jai, girdi, reikalas būsiąs, tai ir galvą už tą tikėjimą paguldyti. Pragoje ėjo tuo tarpu diecezalins katalikų susirinkimas padėčiai aptarti ir delegatams Konstancijai išrinkti. Husas viešai reikalavo leisti jam prieš tą diecezalinį susirinkimą apginti save ir savo įsitikinimus, jis sakė, žiūrėkit, jei aš klystu, įrodykit man mano klaidas. Jei man įrodysit, aš jas taipogi viešai išpažinsiu ir uždėtąsias bausmes mielai ant savęs prisiimsiu. Arkivyskupas į tai atsakė, pas jį Huso niekas herezijoj nekaltinęs, kaltinęs gi jį popiežius tai tegu prieš popiežių jis ir teisinasi. Arkivyskupas politikavo: arba bijojo Vencelio, arba čekų nemalonės. Čekijos inkvizitorius paliūdijo, kad Husas nėsąs įrodytas heretikas. Artinosi 1414 m. ruduo, artinosi Konstancijos susirinkimo atidarymas. Husas dar kartą paskelbė ant vienos Pragos pilies vartų tokio turinio atsišaukimą. „Čekams ir visoms tautoms! Aš keliauju Konstancijon. Kai kas mane kaltina visokių paklaidų, net herezijos. Kas taip sako bei drįsta mane kaltinti, tevyksta dabar į Konstanciją, teiškelia tuos kaltinimus viešai susirinkime. Jei įrodys esant mane heretiku, aš tinku priimti heretikams taikinamąją bausmę — laužą".

Tuo būdu, taip mestą Huso pirštinę pakėlė jo Čekijos priešininkai ir tikrai Konstancijoje kėlė prieš jį visokių kaltinimų. Po šitų pasirengimo žygių Jonas Husas dviejų čekų riterių ir kelių dešimčių savo draugų lydimas spalio 11 d. 1414 m. apleidžia Pragą. Keliauja per Vokietiją. Visur maloniai sutinkamas ir priimamas. Ypatingai iškilmingo priėmimo susilaukė Husas ir jo būrelis gražiajame Nüruberge ir Biberache. Neturėjo kely jokio nemalonumo, jokio išniekinimo, kurio pradžioje jis taip bijojo. Laiškuose į Čekijoje likusius draugus Husas džiaugsmingai aprašo savo kelionę, sako kaip vyrai ir moters jį visur maloniai sutinką, sveikiną ir palydį, aiškiai pasisako keliaująs su atidengtu veidu, mat jo būta įbauginto, kad galėsiąs keliauti tik su uždengtu veidu, kad niekas nepažintų. Visu keliu, kur tik buvo patogu, Husas kaldavo prie bažnyčių durių skelbimus ir juose skelbėsi keliaująs Konstancijon savo tikėjimo iki mirties ginti, jei kas ką prieš jį turįs, galįs irgi ten pat keliauti jo kaltinti.

Šeštadienį, lapkričio 3 d. 1414 m. Husas su savo būreliu gausios žingeidžių žmonių minios lydimas jau jojo poetingos ir privažiavusios Konstancijos gatvėmis. Visas būrelis sujojo į vieną siauros Pauliaus gatvės kiemelį, kur pas vieną našlę, vardu Fida,

jų buvo iš kalno pasamdytas butas. Ir šiandieną siaurame ankštame to viduramžio namo gatvės priešaky tebėra Jono Huso reljefas, žymė, kad čia magistro gyventa.

Pirmosios Huso Konstancijoje dienos ir savaitės. Dieną prieš atvykstant į Konstanciją Husas pasiuntė du būrelio riterių į miestą pranešti popiežiui apie magistro atkeliavimą. Jonas XXIII maloniai išklausė pasiuntinių pranešimą, laikinai sulaikė jo bausmės — ekskomunikos ir interdikto — veikimą, vadinasi, dabar su Husu visi galėjo suseiti, kalbėti ir apskritai turėti visokių, kokių nori, reikalų. Magistrui pasiliko ir toliau užginta tik pamokslus sakyti ir mišias laikyti. Nemalonumams išvengti buvo taipogi Husui patarta nesirodyti viešose ir iškilmingose Bažnyčios šventėse ir apeigose.

Lapkričio 5 d. t. y. dvi dieni po savo į Konstanciją atvykimo gavo Husas į rankas karaliaus Zigmanto laisvos kelionės ten ir atgal diplomą arba salvi conductus litteras. Jos buvo duotos Speiera, nes ten tada buvo Zigmantas, ir pasirašytas spalio 18 d. 1414 m.

Salvi conductus laiško esminės dalies turinys. Kadangi apie tą laišką arba diplomą daug yra kalbama, kadangi reikalo nežinančių buvo ir yr tvirtinama, kad karalius Zigmantas sulaužęs savo duotąjį Husui pažadėjimą ir delto tik tas vyras nelaimingai Konstancijoje žuvęs, tai ne pro šalį bus to garsaus laiško arba diplomo tekstą parodyti ir jo esminės dalies turinį paduoti. Ištisas Zigmanto diplomo tekstas yra pas Hofele, VII, pusl. 220-221. O esminės to garsaus salvi conductus dalies turinys yra štai koks: „Mes pavedame visiems bendrai ir kiekvienam skyrium garbingą magistrą Husą iš Bogemijos keliaujantį į Konstancijos susirinkimą ypatingai maloniai visur priimti, pritinkamai gerbti šioje jo kelionėje, sausumos ir vandens keliais visokios pagalbos teikti, visur laisvai praleisti, nakvynės teikti, atgal grįžti leisti, o taipogi jam ir jo žmonėms, jei būtų reikalas, duoti kelionei per pavojingesnes vietas atsakomingų ir tikrų palydovų“. Taigi čia buvo paprastas viduramžio kelionės liūdymas, anot mūsų šių dienų termino — užsienio pasas — ir daugiau nieko. Tas diplomas jokiu būdu negalėjo apsaugoti Joną Husą nuo to, kad susirinkimas jo nepasmerktų. Kitaip ir būti negalėjo. Mes matėme, kad Husas savo salvi conductus laišką gavo jau po į Konstanciją atvykimo. Vadinasi, užteko karaliaus žodžiu duotojo laisvos kelionės pažadėjimo ir kelionėje jokių kliūčių nebuvo sutikta. Iš čia išvada, pats diplomas — gryna formalybė, bet ir ji pilnai atlikta. O kad karaliaus diplomas negalėjo Huso apsaugoti nuo padaryto apie jį susirinkimo pasmerkimo, tai savaime aišku ir suprantama. Jei būtų buvę kitaip, pats salvi conductus laiškas būtų sau prieštaravęs. Konstancijos susirinkimas buvo teisėtas Huso teisėjas. Negi galėjo Zigmantas Husui sakyti ir dargi raštu tai patvirtinti, kad girdi: „Aš tau prižadu laisvą ir užtikrintą kelią pas tavo teisėtąjį teisėją,

galėsi tu ten niekeno nevaržomas jam į paklausimus atsakinėti, bet galės tas teisėjas savo sprendimus daryti, aš užtikrinu, kad jie tavęs nepalies, tegu teisėjas savo sprendimais sau žaidžia". Aišku, kad Zigmantas taip pasakyti negalėjo ir nepasakė. Jo raštas užtikrino Husui pagalbą ir apsaugą tik nuo išviršinės jėgos kely į Konstanciją ir atgal. Tą, o ne kitą Zigmanto čia buvus mintį mes dar matysime iš jo atsakymo panašaus laiško paprašius Huso draugui Pragos Jeronimui. Apie salvi conductus dokumentą to ir pakaks. Eikime prie tolimesnių su Husu nuotikių Konstancijoje išvystymo.

Huso suėmimas ir apskundimas. Kaip matėme, Husas laisvai ir laimingai atkeliavo į Konstanciją. Kadangi susirinkiman dar nebuvo atvykęs, dėliai savo vainikavimosi iškilmių, karalius Zigmantas, tai ir Huso bylos nemanyta kelti pirm karaliaus atvykimo, nes vis tik ta byla buvo karaliui, būsimam Čekijos paveldėtojui, artima; jos rišime jis turėjo dalyvauti. Nors taip buvo nusistatyta, betgi įvyko truputį kitaip. Lapkričio 28 d. 1414 m. Husas liko suimtas. Buvo taip. Tą dieną atvyko pas magistrą į jo butą miesto burmistras su dviem vyskupais ir pasakė, kardinolai esą pasirengę išklausyti Huso pasiaiškinimų apie jo mokslą. Husas nuvyko į kardinolų susirinkimą, atsakinėjo į statomuosius jam klausimus, kurie, rodėsi, patenkino net klausėjus, tik vakare buvo jam mandagiai pasakyta, kad jis liksiąs čia, kad jo draugai ir palydovai turi jį apleisti. Tikrai prie magistro pastatyta lengva ir nežymi sargyba. Pradžioje jis laikyta vieno katedros kanoniko bute, paskui gi Pranciškonų vienuolyne ant Reino salos, čia pat mieste. Del ko taip padaryta? Iš kur tas popiežiaus ir kardinolų nusistatymo pasikeitimas? Čia buvo dvi priežasti. Ne manymas, kad Husas galįs pabėgti, nors ir tas galėjo būti, privedė prie jo suėmimo, bet štai kas. Į Konstanciją apie lapkričio 15 d. atvyko iš Čekijos dideliausias būrys Huso kaltintojų su Stepu Pala ir Mykolu Causis priešaky. Kaltintojai įteikė susirinkimui ilgą ir pamatuotą prieš Husą kaltinimų eilę. Huso kaltintojai sakė: „Per Husą nebėsą Pragos universitete vokiečių, per tai pats universitetas baigia nykti; Čekijos liaudis sukiršinta, jai Husas leido plėšti Bažnyčios turtą, ji taip ir daro; Husas platino Čekijoje Wykliffo pažiūras ir juo pasitikėti visai negalima, ką parodąs, esą, ir jo elgesys čia pat po susirinkimo akių, nes Husas, nežiūrint aiškaus uždraudimo mišias laikyti ir pamokslus sakyti, visgi ir viena ir kita daraąs. Tikrai taip buvo. Husas savo bute laikė pamaldas ir sakė pamokslus tokius pat, kaip ir Čekijoje. Skundėjai dar sakė, kad jeigu ir toliau Husą palikti laisvą, tai jo draugai ir pasekėjai Čekijoje pamanysią ir skelbsią, kad susirinkimas Huso mokslui pritariąs ir tada ten kilsianti tokia revoliucija ir Bažnyčios persekiojimas, kokio, esą, nuo Konstantino laikų niekas nėsąs matęs. Tuo remdamiesi skundėjai reikalavo Huso suėmimo. Magistras, kaip matėme, ir buvo suimtas. Dabar Huso draugai viešai nusi-

skundė, kad magistro suėmimas sulaužęs karaliaus laišką, kuriame Husui pažadėta pilniausia elgimosi laisvė. Panašiai manė ir tuo laiku atvykęs konstancijon karalius Zigmantas. Jis net buvo tuo labai užsigavęs, pyko, sakė, jei girdi, Husui nebūsianti suteikta laiške žadėtoji laisvė, tai jis tuoj apleisiąs Konstanciją. Bet čia išaiškinta jam tikroji Huso suėmimo priežastis ir taip pat aiškiai pasakyta, kad jei karalius apleisiąs Konstanciją tai ir susirinkimas ją taipogi apleisiąs, nes esą tokie, kaip šis karaliaus reikalavimas visai atima laisvą elgimąsi pačiam susirinkimui. Karalius esą kišasįs į neginčyjamas susirinkimo teises, nes Huso byla esanti religijos byla, jai ir panašioms šis susirinkimas ir buvęs šauktas. Zigmantas suprato savo pasikarščiavimą, daugiau to reikalo nebekėlė, bet tik reikalavo, kad visa kaip yra Jono Huso byla būtų iškelta ir svartoma viešai visame susirinkimo plenume. Karaliaus noras liko patenkitas.

Komisija skundui prieš Husą tirti. Jonas XXIII tuojau paskyrė tam tikrą komisiją skundui prieš Husą tirti. Komisija ėjo ai uždėtąsias pareigas: tardė šimtus čekų ir vokiečių mokslininkų ir kunigų. Husas buvo šiek tiek saugojamas, bet ta nelaisvė buvo visai lengva. Jis galėjo laisvai dirbti, ką norėjo, rašė savo pasiteisinimą bei apsigynimą, priiminėjo lankančius jį draugus ir šalininkus. Taip prabėgo laikas iki kovo 20 d. 1415 m. Tą dieną pabėgo iš Konstancijos Jonas XXIII. Pasidarė laikinas sumišimas, bijota, kad ir Husas nepabėgtų. Taigi nuo kovo 22 d. Huso asmuo pavedamas Konstancijos vyskupo žiniai, kuris ir patalpino jį viename aukštame savo Gottliebeno pilies bokšte. Ir čia paskirtoji komisija su garsiais ano laiko kardinolais liberalais Petru d'Ailly ir Filastrėn priešaky dažnai tardė kaip patį magistrą taip ir įvairius ir skaitlingus liūdininkus. Galop visa byla buvo parengta klausimui. Čekijos ir Lenkijos susirinkime esanti diduomenė nuolat rodė užsigavimo Huso suėmimu, reikalavo jo paliuosavimo ir bylos pagreitinimo. Byla tyčia buvo vilkinama. Mat manyta ir tikėtasi, kad magistras įsitikins, pamatys paklydęs, prisipažins, atšauks savo klaidas susirinkime ir viskas kuo gražiausiai baigsis. Daug susirinkimo dalyvių net patys kardinolai dažnai atlankydavo tuo reikalu Joną Husą ir tikėjosi, kad paklydęs magistras pasiduos galop susirinkimo malonei ir sprendimui.

Pragos Jeronimas Konstancijoje. Tuo tarpu įvyksta du įvykiu, kuriuodu padarė didelės įtakos į pačią Huso jau geryn pradėjusią eiti bylą. Tas pirmasis įvykis — tai atvykimas, pabėgimas ir suėmimas magistro draugo ir mokslo platintojo — Pragos Jeronimo. Buvo taip. Pragos Jeronimas buvo Husui pažadėjęs, kad reikale jis jam padės. Kovo mėnesy 1415 m. Jeronimas viešai pasiskelbė Pragoje vykstąs Konstancijon ir ginsiąs Huso ir čekų reikalą. Ką pasakė, tą ir padarė. Balandžio 4 d. 1415 m. jis jau buvo Konstancijoje. Atvyko slapta, niekieno nepažintas ir nepa-

stebėtas. Draugai puikiai žinodami padėtį tuojau jam patarė, kad kaip greitai ir slaptai atvykęs, taip greitai ir slaptai iš Konstancijos įšvyktų. Jeronimas paklausė ir išvyko. Tik kas jam atėjo galvon ir jis iš Überlingo, čia pat po Konstancijos pašonio, rašo laiškus Zigmantui, čekams ir susirinkimui ir juose prašo sau, kaip kitados Husas, salvi conductus litteras. Zigmantas atsakė daug turėjęs nemalonumų su tokiu pat diplomu Husui duotu ir daugiau panašių nemalonumų nenorįs turėti. Susirinkimas žadėjo salvim conductum tik į Konstanciją, bet ne iš jos atgal. Antras panašus Jeronimo prašymas pasirodė prikaltas prie Konstancijos rotušės ir visų bažnyčių durių. Galop susirinkimas sutiko laidoti Jeronimui laisvą kelią tik nuo išviršinės jėgos, bet anaiptol ne nuo teisės reikalavimų, taigi taip pat, kaip laidojo savo laiku laisvą kelią Husui Zigmantas. O kadangi Jeronimas buvo susirinkimui įtartinas Huso mokslo platinime, tai tas pats susirinkimas, pažadėdamas jam laisvo kelio diplomą, tuo pat pareikalavo, kad Jeronimas 15-os dienų laikotarpy prisistatytų susirinkimui, o jei to laisvai nepadarysiąs, tai būsiąs priverstas tai padaryti. Aišku pasidarė Jeronimui, kuo čia ta istorija gali baigtis. Jis nebelaukia tolimesnio susirinkimo atsakymo, bet leidžiasi nuo Konstancijos į Vokietijos gilumą. Kad būtų sau ramiai bėgęs, būtų pabėgęs. Bet Jeronimas ir tą savo bėgimą norėjo panaudoti agitacijai: visur, kur sustodavo, laikydavo prakalbas apie susirinkimą ir apie jo neteisėtus žygius prieš Husą. Tas jo bėgimą ir sutrukdė, Čekijos jis ir nebepasiekė. Hirschau miestely, laike tokios prakalbos, Jeronimas buvo pažintas, suimtas ir gegužės 23 dieną 1415 m. į geležinius įdėtas buvo pristatytas Konstancijon. Konstancijoje susidarė ūpas, kad jeigu Huso pirmasis pagalbininkas eina suktybės keliais, tai pačiam Husui taipogi negalima pasitikėti ir iš jo, esą, visa ko galima sulaukti.

Komunija abiem pavidalais. Antra Huso bylą sunkinanti aplinkybė buvo įvedimas Čekijoje Komunijos abiem pavidalais arba įvedimas kieliko vartojimą. Tai padarė Huso šalininkas Jokūbas iš Mies dėliai savo mažo ūgio pramintas Jacobellus arba lietuviškai Jokūbėliu. Tas Jokūbėlis pradėjo šv. Komuniją dalinti abiem pavidalais visiems tikintiesiems, Husas iš Konstancijos pritarė Jokūbėlio elgesiui. Nuo to laiko husitų simbolis ir pasidarė *kielikas* o juos pačius praminta *utrakvistais* nuo lotynų žodžių sub utraque specie abiem pavidalais, nes Komunijos jis eidavo duonos ir vyno pavidalais.

(b. d.).

Išdirbkime būdą (charakterį).

Kiekvienas jaunuolis-ė, kuriam pasaulis šviesiomis varsomis šviečia, kurs gyveniman žiūri su energija ir jaunystės drąsa — stengiasi kuo daugiausia išsimokslinti, išsipraktikuoti, kad paskiau laimingiau ir geriau galėtų atlikti gyvenimo uždavinius. Taip kiekvienas stengiasi pakilt mokslo aukštybėsna, kiekvienas rūpinasi sporto pagalba sustiprinti ir išugdyti gražiai savo kūną, kad tuo galėtų gamtos gracingumui atsilyginti, stipriu kūnu stiprių jėgų dvasiai suteikti.

Iš tikrųjų mes ir matome ateitininkus smarkiai besidarbuojančius tose dviejose srityse. Čia noriu parodyt draugams-ėms dar vieną būtiną trūso sritį, noriu įnešti naują projektą, kuriuo kiekvienas mūsų turėtų giliausiai susidomėti.

Mes rengiamės gyveniman, kurs mūsų laukia ir kurs, be abejo, yra sunkus. O besipraktikuodami įvairiose gyvenimui reikalingų dalykų srityse, mes norime, kad tas gyvenimas šviesesnėmis spalvoms mums sužibėtų, norime kad mūsų veikalai gausesnių vaisių atneštų. Bet čia turime prisiminti, kad gyvenimo laimė ir mūsų darbų prigijimas priguli ne vien nuo išsimokslinimo bei fizinio išsilavinimo, bet ir nuo stipraus pastovaus būdo išdirbimo. Būdas gi išsidirbti yra reikalas kiekvienam, nes kiekvienas, giliau savin pažiūrėjęs, ras kokią nors silpną pusę, kuri trukdo mūsų dvasios išbujojimui. Čia nors bendrais bruožais nupiešiu būdo ypatybes, kurias kiekvienas ateitininkas, kaipo krikščionis ir jaunuolis privalėtų stengtis įsigyti.

Kataliko jaunuolio būde turėtų būti ryškiai matomos šios keturios ypatybės: valios stiprumas, švelnumas, linksmumas ir maldingumas.

Stipri valia yra pirmoji, didžiausioji būdo ypatybė. Stiprios valios moksleivis stebėtinai pažengia pirmin savo studijose, stiprios valios žmonės įstengia nugalėti dideles kliūtis ir užvaldyti pasaulį ar jėga ar savo minties galia. Priešingai, silpnavaliai nevalioja žengti pirmyn, bet puola, arba stovi vietoj ir nieko gera žmonijai neatnešdami, neatlieka gyvenimo uždavinio. Mes gi katalikai jaunuoliai būtinai sustiprinkime mūsų valią, nes valia — tai mums duotas Kristaus denaras, kurio nevalia pakasti žemėn rūdyti. Mes esame paskirti darbui, darbas gi dirbamas be stiprios valios, visuomet bus nepilnas, menkavertis.

Yra daug priemonių valiai stiprinti. Mes pasirinksime paprasčiausias ir prieinamiausias.

Pirmiausias būdas valiai išlavinti — tai stengimasis laiku ir gerai atlikti savo priedermes. Dauguma esame mokiniai. Taigi pirmoj eilėj gerai išmokime paskirtus dalykus ir pakartokime primirštus. Turime atmesti viską ir nenorą ir kokį malonesnį dalyką, kol mūsų pirmutinės priedermės nebus gerai atliktos. Atlikusį nuo

pirmutiniųjų pareigų laiką paskirstykim poilsiui ir lavinimuisi. skaitymui, muzikai ir p. Būtų gera, kad kiekvienas ateitininkas-ė nusistatytų dienos darbų tvarką ir sulig ja paskiau darbuotųsi. Venkime bereikalingų vizitų ir pasikalbėjimų su draugais, nes tai nieko gera neatneša. Ypatingai poilsio laiką nepraleiskim kambary: tyrame ore turime žaisti, bėgioti, gimnastikuotis.

Didelė dauguma valios silpnumą turi godžiame skubėjime. Taip pav. jaunuolis skaito kokią mokslinę knygą. Beskaitydamas jis mato kitą, taipgi gerą ir turiningą. Skubina todel skaityti pirmąją, griebia antrąją; pasipainios vėl koks įdomus dalykas — griebiasi to. Tokiu būdu jaunuolis vietoj progresavimo sustoja vietoje. Juk jo protas nesuspėja suvirškinti šuns kąsniais surytų žinių, o širdyje kyla ištižimas ir išsiblaškymas.

Būtinai numalšinkime tokį skubėjimo palinkimą tiek skaityme, tiek kitam kuriam darbe. Skaityti gi stenkimės ne daug, bet rūpinkimės gerai suprasti ir įsidėmėti. Gražias ar naudingas vietas nusirašykim ir išmokim, sunkesnio turinio knygą perskaitykim mažiausia du kartu. Kaip skaityme, taip ir kituose darbuose ir mintyse venkime skubumo. Daug geresnis išeina visumet darbas dirbant iš palengva, apsvarstant ir sąmoningai.

Neapsakomai daug sustiprina valią jausmų marinimo praktikavimas bei susilaikymas. Duodu kelis pavyzdžius. Dėdė man šiandien davė pinigų saldainiams nusipirkti. Aš tai galiu, bet nepirksiu, o tuos pinigus sutaupinsiu ar labdaringam tikslui pavesiu. Arba štai turiu laiko pas draugą nubėgti ar vienumoje pasėdėti. Tas malonu, bet geriau eisiu sutvarkysiu kambarį, knygas, padėsiu šeimininkui ar šeimininkei namų darbus apsitrūsti. Ant stalo guli gražus obuolys, vienok jį šiandien nevalgysiu pasiliksiu ateinančioms dienoms.

Parodžiau tik kelis menkus pavyzdžius. Bet susilaikymą galima praktikuoti kiekvienoj vietoj, kiekvienam žyngsnyj. Šv. Katalikų Bažnyčia labai rekomenduoja jausmų marinimą ir susilakymą savo pasekėjams. Ji per tūkstančius metų patyrė, kad iš tų dalykų paeina dvasios jėga, energija ir galybė. Priešingai, kame susivaldymas nepraktikuojama, ten pradeda viešpatauti silpnumas ir ištižimas.

Antroji gero būdo ypatybė yra širdingas švelnumas. Kristus mums įsakė gyventi, kaip broliams, tai yra atvirai, maloniai. Privalome išmesti ir vengti kiekvieno širdyj glūdinčio blogo įsivaizdavimo apie kitus, turime išvyti kiekvieną pavydą, neužkentimą. Mūsų savitarpiai santykiai turi būti pagrįsti meile ir atvirumu. Kiekvienas gi „diplomatiškas“, „paryžiškas“ ar kitaip tos rūšies pavadintas mandagumas mums yra vengtinas kaipo paviršutinis dalykas, kurio viduje nėra širdies, meilės.

Mūsų būdas būtinai turi turėt linksmumo, žymės. Niekas neturi pamatyti mus paniurusius! Iš mūsų akių turi spindėti nekaltas širdies linksmumas. Linksmumui šeimynoj, ar draugijoj palaikyti privalome, sulig palinkimu išmokti muzikos, sporto žaislų, gražių,

pamokinančių istorijų, bei anekdotų. Tik vieną dalyką turime labai daboti būtent, kad į mūsų pasilinksminimus neįsiskverbtų nuodėmės šmėkla, nes tuomet Dievas tokio pasilinksminimo nelaimins, o mūsų širdis vietoj džiaugsmo susilauktų nuliūdimo. Turime tad vengti kiekvienos dviprasmės kalbos, kiekvieno mažiau padoraus judėjimo, nedorų šokių, apskritai visa, kas gali būt nuodėmės priežastimi. Jaunuomenės pavyzdys, šventasis Dominikas Savio buvo visumet labai linksmas ir savo draugams nuolat kartodavo Psalmės žodžius: Servite Domino im laetitia — Linksmume tarnaukite Viešpačiui, tai yra linksmai, be rūpesnio dirbkite savo darbus.

Paskutinė gero būdo ypatybė yra gilus maldingumas. Maldingumą nereikia suprasti toj prasmėj, kad reikia per kiauras dienas melstis. Ne. Maldingumą reikia suprasti uolaus, praktikuojančio kataliko pareigų išpildime. Taigi mes paveskime Aukščiausiąjam visus mūsų darbus ir mintis ir dažnai norėkime su Juo susijungti. Geras ateitininkas turi būt drauge ir eucharistininkas. Turime kuo dažniausiai šv. Išpažintimi apvalyti mūsų sielą nuo paklydimų ir pastiprinti ją šventąja Eucharistija. Tik tuo keliu eidami, sakau jums draugai-ės iš mano paties patyrimo, pakilsim dvasia, tapsim energingais ir išmintingais Kristaus Bažnyčios ir Tėvynės darbininkais.

Štai aš draugai-ės, trumpai nupiešiau didelį projektą. Dar kartą prašau juo susidomėti ir nedelsiant jį pradėti vykint gyveniman. Šiame darbe, žinoma daugiausia teks dirbti mums patiems. Gerą patarimą gali suteikti iš neišsemiamojo šv. Eucharistijos Šaltinio. Taigi pradėkime ir dirbkime nuolatos visumet. Padrąsinkime save nemirtingo jaunuomenės apaštalo kun. Jono Bosko pasakymu: sempre avanti — visumet pirmyn!

Lyguonis.

Religinės praktikos.

Kalbant apie žmogų, ar jis yra tikintis ar ne, tenka išgirsti tokį posakį: jis, sako, yra tikintis, tik nepraktikuojąs, arba ir atvirkščiai: jis tiki ir praktikuoja.

Pirmame atvejyje žmogus gali būti prilygintas netikėliui, kadangi jis nepripažįsta jokių tikėjimą išreiškiančių ženklų. Sunku sau įsivaizduoti žmogų, kursai tikėtų Dievą esant, pripažintų Jėzų Kristų ir Jojo įsteigtą Bažnyčią ir kartu nepripažintų maldos reikalingumą, šv. Sakramentus neigtų ir tt.

Žmogus tikintis ir savo tikėjimą išreiškiąs pildymu religinių praktikų vadinasi tikrai, neveidmainingai, tikybiniai nusistatęs.

Tokiais privalėtų būti visi ateitininkai. Ateitininkai pasiryžę yra taisyti kas yra pas žmones bloga. Žmonės užmiršo Kristaus mokslą, savo gyveniman nededa Kristaus dvasios, ateitininkai gi siekia visa atnaujinti, visa pataisyti. Darbas nelengvas. Reikia prie jo rimtai ruoštis. Reikia neapleisti nei vienos progos, kad ateitininkas ar ateitininkė galėtų apie save šiaip tarti: štai aš tikrai taip elgiuosi, kad mano darbas išreiškia Kristaus dvasią, kuri manyje yra ir kitus veda prie Kristaus. Galima pastebėti, kad ateitininkuose tos Kristaus dvasios, kuri juos pačius gaivintų ir vestų kitus prie Kristaus, nedaugiausia yra. Pastebėta ateitininkuose didelis apsileidimas religinių praktikų pildyme.

Silpnai veikia eucharistininkų sekcija. Tai yra bendras pažymys religingumo stokos. Kam Kristus yra brangus, kas su Kristumi nori artimiausiame sąryšyje gyventi, tam bus brangi ir eucharistininkų sekcija, kur jisai turės progos dažniau apie Kristų išgisrti ir dažniau Jį priimti Švenčiausiame Sakramente. Kauno kuopa turi kelis šimtus ateitininkų, gi eucharistininkų sekciją vos keliolika moksleivių tesudaro. Panevėžyj ateitininkai labai senai gyvuoja, gi eucharistinkų sekcija vos tik dabar tesusidarė. Kai kuriose kuopose lig šiol dar nėra sudarytos eucharistininkų sekcijos.

Išpažintis ir Komunija. Kiekvienas katalikas privalo kas met vieną kartą, o geresnis ir daugiau kartų prieiti išpažinties ir priimti šv. Komuniją. Ateitininkai privalo tai daryti ne tik kaipo katalikai, bet ir kaipo ateitininkai, kad ir patiems Dievo malonėje sustiprėti ir kitus prie Dievo patraukti. Jaunas amžius tiek turi gyvenimo audrų pergyventi! Čia kankina tave netikėjimo mintis, nori visas tikėjimo tiesas suprasti, o jų suprasti negali; čia žemiškos meilės jausmai drąsko tavo širdį ir pasijunti esąs dideliame pavojuje prarasti nekaltybę; čia nusiminimo bangos meto tave. Išpažintis ir Komunija yra geriausis ir vienintėlis vaistas toms audroms pergalėti. Ateitininkai privalo būti savo idėjos karžygiais. Atremti iš priešininkų pusės daromus jiems priekaištus, netik priešininką atremti, bet dar jį įtikrinti ir savon pusėn patraukti, tai kiekvieno ateitininko uždavinys. Ir tam dalykui neužtenka turėti reikalingų žinių, bet dar reikia Dievo pagalbos, kad tas žinias sunaudotum savo idėjai tarp kitų praplatinti. Išpažintis ir Komunija bus ir čia naudingos. Gerai pažįstu pirmuosius ateitininkus. Jų buvo nedaug. Jie dirbo išsijuosę ir jie daug padarė. Jie suorganizavo galingą tikinčiosios moksleivijos organizaciją. Kaip jie tą darbą varė taip pat atmenu. Jie stiprino save šventa Komunija ir Dievas jiems padėjo. Jie atvertė suklydusį jaunimą. Savo užrašuose atradau, kaip 1911 metais Kauno gimnazijos mokinys K. B. ir eksternų organizatorius P. R. nuvykę į Vilnių tverti ateitininkų kuopą, atlieka tenai išpažintį, priima Komuniją ir pasimeldžia prie Dievo Motinos Aušros Vartuose.

Taip pradėtas darbas apvainikuojamas pasisekimu: įsikuria ateitininkų kuopa Vilniuje.

Naudinga yra išpažintis ir Komunija, kuomet jos yra privalomos, kuomet mokykloje įsakyta visiems atlikti tą pareigą, bet lygiai, o gal ir dar daugiau yra reikalinga ir naudinga atlikti išpažintį ir Komuniją priimt, kai širdis trokšta, kai pagundos blaško, kai niekas prie to neverčia, bet liuosa valia tai atlieki.

Mišių ir pamokslo klausymas. Tat atlikti irgi kiekvienas katalikas privalo, juoba ateitininkas. Bažnyčos įstatymas tuo žvilgsniu yra griežtas. Kas be svarbios priežasties šventadieny šv. Mišių neišklauso, tas mirtinai nusideda. Mišios privalo būti išklausytos visos, o ne pusė, su pasivėlinimais, pamaldžiai, savo dvasią sutelkiant. Atostogų metu ypač tuo žvilgsniu papildoma daug apsileidimų. Moksleivis pripratęs mokykloje būdamas be jokio vargo pasiekti bažnyčią ir išklausyti Mišių, kur jis tau eis į bažnyčią, būdamas sodžiuje, iš kur iki bažnyčiai keli arba ir daugiau kilometrų. Ir pasilieka namie. Žygis padarytas labai nepritinkąs ateitininkui. Atostogų metu ir namiškiai ir kaimynai žiūri į moksleivį įdomaudamiesi, koks jis grįžo iš mokyklos. Čia greitai gali juos papiktinti, arba geron pusėn patraukti. Žodžiais ne tiek padarysi, kiek savo pavyzdžiu.

Mano gyvenime paliko įspudis prieš 30 metų matyto gero pavyzdžio. Esu sodžiaus bažnytėlėj šventadienio pamaldose. Suma bažnyčioje; po sumos pamokslas šventoriuje. Buvo tai vasarą. Graži saulėta diena. Senas parapijos klebonas įlipo pritaisyton vieton pamokslą sakyti. Klausytojai visi sodiečiai. Labai nustebau minios viduryje pamatęs beklausantį pamokslą Petrapilio universiteto studentą D. pilnoje studento formoje. Ir kam jam reikėjo to pamokslo klausyti? Jis buvo baigęs Petrapily dvasiškąją akademiją, gaudamas teologijos magistro laipsnį. Paskui iš akademijos išstojo, įstodamas į universitetą. Jo pavyzdys, kaip jis klausė pamokslo, stačiai sužavėjo mane. Ne mažo įspudžio padarė tai ir į sodiečius.

Viešpaties Angelas. Pamiškėje gražioje pievaitėje grėbia senelis šieną. Aplink jį sukinėjasi, bėginėja vaikučiai, jo anukai. Netolimoj bažnytėlėj varpas sugaudė vakariniam „Viešpaties Angelas“. Varpo garsas užgavo ir senelio stygas. Jis šaukia vaikučius, pats klaupiasi ant pievaitės grėbliu pasiremdamas, suklupdo aplink save vaikučius, ir visi gražiai rankeles susidėję kalba „Viešpaties Angelas“. Toji malda pagarbina Kristaus įsikūnijimo paslaptį.

Ateitininkai katakumbų laikuose, kada slapstėsi, kad rusai neužtiktų, per savo susirinkimus, išgirdę varpo garsą žadinantį prie maldos, nesivaržydami tuoj suklaupdavo ir savo Idealo Kristaus Įsikūnijimo paslaptį pagerbdavo, sukalbėdami „Viešpaties Angelas“.

Priderėtų ateitininkams tą pagirtiną krikščionių paprotį paaikyti.

Garbė Jėzui Kristui. Tai yra krikščioniškas pasveikinimas, nuo sena visų katalikų vartojamas. Sodiečiai dar nepamiršta Kristų pagarbinti įeidami į triobą, arba kelionėje vienas kitą sutikdami, nors ir ten jau Kristus kas kartą mažiau atranda sau vietos. Bet pas inteligentus tai retenybė, kad išgirstum „Garbė Jėzui Kristui".

Ateitininkams priderėtų atnaujinti šitą užmirštą religinę praktiką. Visų pirma vienas pas kitą atsilankydami, arba kur užeidami į katalikiškus namus, pasveikinti tuo krikščionišku pasveikinimu. Vieton „labas" pasakyti savo idėjų draugui „Garbė Jėzui Kristui", tai bus iš tavo pusės padarytas drąsus Kristaus išpažinimo žygis.

Nekrologai. Kaip visas ateitininkų gyvenimas privalo būti Kristaus gyvenimo išreiškimu, taip lygiai ir to gyvenimo užbaigimas arba mirtis turi būti Kristumi apvainikuotas. Taip geri ateitininkai ir daro. Jie, Dievui panorėjus juos pašaukti pas savė pačioje jaunystėje, persikelia į aną gyvenimą pasistiprinę šventais Sakramentais. Tas paskutinis ateitininko gyvenimo aktas—Šventų Sakramentų prieš mirsiant priėmimas, yra pažymėtinas nekrologų aprašymuose. Ir čia ateitininkai prasikalsta savo idėjai. Kalti daugiausia korespondentai, nieko neminėdami apie velionies gyvenimo užbaigimą, kad yra priėmęs šventus sakramentus. Štai pavyzdžiai. Nr. 1—2 „Ateities" 1925 m. „Mūsų mirusieji" — aprašytas a. a. Stasio Deksnio gyvenimas. ...„Buvo linksmo optimistiško būdo, energingas ir tt." ...„Gruodžio 23 d. Stasys amžinai persiskyrė su šiuo pasauliu. Palaidotas Onuškio kapinėse."

Ir viskas. Nieko korespondencijoje nepaminėta apie idėjinę gyvenimo pusę, o ypač apie tai, ar jis katalikiškai užbaigė savo gyvenimą, ar priėmė šventus sakramentus. Reikia spėti, kad taip. Bet delko tai neparašyta, delko gi tai *dar nepabrėžti*, jei jis katalikiškai mirė.

Ten pat antra korespondencija: „A. a. Izabėlės Lininkaitės" nekrologas. Čia bent užbaiga kitokia. „Ilsėkis Viešpatyje" — taip užbaigtas nekrologas.

Laikraščių paduodamuose mirties skelbimuose įėjo į įprotį taip baigti skelbimą: „tebunie tau lengva žemelė". — Toks išsireiškimas yra visai materialistiškas. Ateitininkams nereiktų tokių išsireiškimų vartoti. Jiems tinka „amžiną ramybę duok jam Viešpatie", arba panašūs išsireiškimai.

Yra ir daugiau religinių praktikų, į kurias reiktų domės kreipti. Čia esu paminėjęs tas tiktai, kurios mano galvon atėjo.

Baigdamas savo rašinėlį visa širdimi reiškiu savo linkėjimą ir karštą troškimą, kad malonūs ateitininkai čia paminėtas ir kitas nepaminėtas religines praktikas savo jaunam gyveniman skiepytų.

Kun. P. Dogelis.

Juozas Paukštelis.

Bajorų rūpesčiai.

Trijų veiksmų tragikomedija.

ANTRAS VEIKSMAS

Sekančią dieną. Scena, kaip pirmajame veiksme.

I SCENA.

Jadvisė (*į veidrodį žiūrėdama taisosi plaukus ir dainuoja*).

„Pas seną bajorą, aukštajam dvare,
Ten augo jaunutė dukrelė,
Graži kaip saulutė, laimė meili,
Liūdna gi kaip rudenio rytas.

Vylutis (*pradaręs duris dainuoja*). Graži kaip saulutė, kaip laimė meili, liūdna gi kaip rudenio rytas.

Jadvisė. Pranelis!.. Eik čia Praneli...

Vylutis. Kad tik neužkluptų manęs tavo mama. O kur Vandzė?..

Jadvisė (*nutvėrusi už rankos*). Eik, mama negreit dar parvažiuos, o Vandzė isėjo maudytis (*Vilutis įeina*).

II SCENA.

Vylutis. Na, ką tu čia dabar veiki viena?

Jadvisė. Nieko... Dainuoju, laukiu tavęs. Sėski, Praneli, pasišnekėsime.

Vylutis. Tegu devyni, kad čia mudu tavo mama rastų, — „sūdna“ diena būtų.

Jadvisė. Kad tu ir perdaug baikštus palikai. Sėskis ir gana (*Vylutis sėdosi*).

Vylutis. Kapidziuruose jūs mane išbaikštinote; pirmiau drąsesnis buvau. O ką tu man sakysi, kad kvietei?

Jadvisė. Palauk, pirma tave pavaišinsiu (*bėga prie komodos ir išima šokolado*).

Vylutis. Aš ne bojoras ir man tų saldžių daiktų neduoki; ot, kad alaus būtų.

Jadvisė. Tu turi iš manęs paimti... Paragauk...

Vylutis (*valgydamas*). Iš tikrųjų, kad skanus. Duok daugiau.

Jadvisė. Matai, kaip patiko.

Vylutis. Velnioniškai skanus...

Jadvisė. Su „lipčiku“. Cha-cha-cha... Prašyk gražiai, tai duosiu.

Vylutis. Duok Jadvisyt.

Jadvisė. Dar gražiau.

Vylutis. Širdulyte, gražulyte, meilyte! —

Jadvisė. Na še, jau še... (*atiduoda pusę šokolado*).

Vylutis. Dėku, aš tau atsilyginsiu. Tačiau Jadvisyt sakyk, ką sakai, aš neturiu laiko.

Jadvisė. Oi, Praneli, kaip tik apie tai atsimenu, aš nežinau kas su manim darosi.

Vylutis. Sakyk, ar dar kas blogesnio atsitiko?

Jadvisė. Ar begali būti blogiau, kaip dabar.

Vylutis. Sakyk, Jadvisyt, aš nieko nebijau.

Jadvisė. Mama išvažiavo pas Leibavičių miško parduoti... Gavus pinigų; duos tave į teismą. Be to, liepė pakviesti vėl tuos vakarykščius „ponus“... Atmink mes baigiame išsipūstyti... Tačiau aš to ir nebijau, tik man baisu, kad tave duotų į teismą.

Vylutis. Tai ką man tas teismas padarys, juk aš nevogiau.

Jadvisė. Aš žinau kad nevogei. Jei aš nebūčiau liepusi tu niekada nebūtum to daręs.

Vylutis. Jei būčiau žinojęs, kad taip bus, nė tavo liepimo nebučiau klausęs.

Jadvisė. Kad man tavęs Praneli, gaila, jūs taip sunkiai dirbate ir tiek daug mums nuomos atiduodate... Dieve mano, kad nors aš būčiau kartu buvusi, kada tu tą maišą ritai.

Vylutis. Tai sakai, Agata matė?

Jadvisė. Tur būt matė, kad mamai sakė.

Vylutis. Tada man gali kliūti...

Jadvisė. Neduok, Dieve, aš naktimis nebeužmiegu iš rūpesčio.

Vylutis. Nieko nepadarysi, Jadvisyte, reikės tau mane gelbėti.

Jadvisė. Žinoma gelbėsiu, tik sakyk, Praneli, kaip?

Vylutis. Kaip daugiau; jei duos į teismą, tai teisme reiks paliūdyti, kad aš nevogiau; kad man grūdus davei be motinos žinios.

Jadvisė. Neduok Dievel.. Tu neįsivaizduoji Praneli, ką man mama tada pasakys...

Vylutis. Rinkis, Jadvisyt, vieną iš dviejų, ar mamą, ar mane...

Jadvisė. Tu taip kalbi?.. Tai sakyk kas mas daryti... Aš nieko nebežinau.

Vylutis. Pasakyk mamai, kad leidai man grūdų maišą iš kleties pasiimti...

Jadvisė. Bet tada man gyvenimo nebėra.

Vylutis. O aš?

Jadvisė. Tu?...

Vylutis. Taip, aš... Mudu sudarysim naują gyvenimą...

Jadvisė. Aš nieko nebežinau... Taip... Bet...

Vylutis. Bet kitokios išeities nėra...

Jadvisė. Aš žinau, kad nėra... Bet tu pagalvok, kokia mano padėtis.

Vylutis. Gerai, suprantu... Bet jei tu mane myli, tai kitaip ir negali būti...

Jadvisė. Kam dar taip kalbi... Man, vakar, širdis kraujuose virė, matant, kaip tave nekaltai užsipuola... Aš nebežinojau, kas daryti... O šiandien vėl ateis tie „ponai“ ateis, vėl girtuokliaus ir iš tavęs tyčiosis. Jei aš tavęs nemylėčiau, negi man gailėtų.

Vylutis. Perdaug nesirūpink, Jadvisyte, aš nieko nebijau... Jei mane duos ponia į teismą, tu paliūdysi, kad grūdus man liepei pasiimti... Paskui, Jadvisyt, tu liksi mano... Juk ne su namiškiais, bet su manim tau reiks gyventi. Daryk taip, kad mūsų laimei nepakenktų... Gerai kad mane pakvietei — pasikalbėjova. O dabar laikas man į lauką.

Jadvisė. Aš, Praneli, darysiu taip, taip geriau. Aš tau pasitikiu ir manau — manęs neapvilsi...

Vylutis. Niekada, Jadvisyte.

Jadvisė. O, Pranuti, jau mama parvažiavo, bėk greičiau *(Vylutis išbėga)*.

III SCENA.

Jadvisė *(viena)*. Vienas iš dviejų, mama ar aš... Atsižadėti mamos ir išeiti pas jį, arba jo atsižadėti... Sukasi mano galva. Darysiu taip, kaip širdis ir protas liepia... Tiesos keliu eidama nepražūsiu. Kaip jau bus taip...

(Įeina Varneckienė ir Zosė).

IV SCENA.

Varneckienė (*pailsusi*). Af-f-f-f, af-f-f... (*sunkiau kvėpuoja*). Toks kratus kelias, taip mane prikratė, taip pavargau (*numetusi sakvojažą sėdasi į fotelį*).

Zosė. Jadze, kodel tu mudviejų nepasitinki, matai, kad sunkiai nešava. Eik nuvažiuok arklį...

Jadvisė. Panelė atsirado, aš jai arklį važiuosiu. Jaunesnė esi ir gali pati jį nuvažiuoti.

Zosė. Mamuse, ar girdi, ką Jadvisė sako?..

Varneckienė. Nutilkit nesirieję, duokit man atsikvėpti... O taip pavargau, taip pavargau su tais žydais besiriedama... Ar dar niekas nebuvo atėjęs?..

Jadvisė. Niekas, mamunėle.

Varneckienė. Ickienė man sakė, kad Ickus ištrūkęs galvą į Kapidziurus, iš manęs skolos prašyti, ar nebuvo.

Jadvisė. O, Ickus buvo, tamstos neradęs žadėjo rytoj atvažiuoti.

Varneckienė. Visi skolų ir skolų! Iš kur aš imsiu tuos pinigus... Šiandien dešimtį ašių miško Leibavičiui pardaviau, o kiek jis man pinigų teužmokėjo. „Ui", girdi „pane man školauna".

Jadvisė. Reikėjo, mamunėle, Leibavičiui neparduoti.

Varneckienė. Kad kiti, tiek nemoka, kiek Leibavičius... Išgudrėjo ir žydai... Zose, ko stovi? iškraustyk sakvajažą, padėk... Tat svečiai pradės rinktis... (*Jadvisei*). Pakviečiau „muzikantus" — papuotausim. Ar šiaip — bėda, ar taip — bėda bajorams... Tačiau, kol dar galiu, neužsileisiu aš tiems mužikams. Elgetauti jie manęs neišvarys.

Jadvisė. Kokius muzikantus, mamunele, pakvietei.

Varneckienė. Na gi Šmulkį su šmulkiukais... Aš to mužikų orkestro negaliu kęsti... Be to, žydai pigesni... (*Zosė krausto sakvojažą*).

Jadvisė. O, kaip daug, mamunele, visko pripirkusi.

Varneckienė. Tai tokių niekniekėlių; cenamono, citrinų, apelsinų, šakolado, krupninko, konjako.

Jadvisė. Mamunele, prisiperki visko, bet tuoj ir prisikvieti, kad suvalgytų.

Zosė. Tylėk jau tylėk, ateis ponas Nevardauskas su ponu Mockevičiu ir pati neiškęsi, su jais mazūro nešokusi.

Varneckienė. Vaikai juk reikia man žmonės pavaišinti... Mano motinelė visą savo amželį puotuose praleido, o aš tat jau pusė metų kaip bekėliau... Būdavo visi kambariai pilni ne tik bajorų, kunigų, bet ir ponų, grafų.

Jadvisė. Ne be tie laikai, mamunėle, — dvarus dalina...

Varneckienė. Tegu pamėgina jie mano „majontką“ išdalinti. Aš pirmiau parduosiu, ne kaip jie išdalins.

Jadvisė. Sako, kad nebegalima parduoti.

Varneckienė. O kaip ponas Šniukštavičius, kaip Medinskas pardavė? *(Įbėga Vandzė)*.

V SCENA.

Vandzė. Ai, mamunečko, Zosečko, Jadvisečko, svečiai pas mus, svečiai ateina! Hu-hu-hu...

Varneckienė (*išdidžiai*). Czi pan Draugelovič s panom Nevardovskim. — Zoska, dai liustrą.

Vandzė. Ne, mamunėle, svečiai nebuvėliai, iš Kauno.

Varneckienė. Tfiu, tur būt kokie nuskurėliai, mužikai...

Vandzė. Ne ne, abudu jauni, simpatingi ir inteligentiški kavalieriai... Hu-hu-hu...

Varneckienė. Ach tai žiūrėk, kaip mano plaukai!.. Duokit liustrą... Jadvise, atnešk margąją „sukenką“... Vaikai!... *(Zosė su Vandze nubėga į kitą kambarį puoštis)*. Vaikai kur jūs išbėgiojote? *(Tupinėja vietoje)*.

Jadvisė. Gal mamunelė, eisi į kitą kambarį susitvarkyti?

Varneckienė. Gerai gerai, tik tvarkykite salioną, pasitikit svečius ir, kai ateis, mane pakvieskit.

(Varneckienė su Jadvise išeina į kitą kambarį. Įbėga Vandzė su Zose savo suknias tvarkydamos).

VI SCENA.

Zosė. Sakai, jauni ir inteligentiški.

Vandzė. Šakau tau — zuch vaikinai... Hu-hu... Žiūrėk ar man gerai stovi ta suknelė? *(Apsisuka prieš Zose)*.

Zosė. Tu pažiūrėk man ar gerai... *(Taip pat apsisuka)*.

Vandzė. Man, rodos, truputį dekoltė permažas?

Zosė. O man, ar nepermažas?

Vandzė. Kam tau reikia, tu ponia Nevardauskienė.

Zosė. Vandze, aš to iš tavęs nelaukiau.

Vandzė *(žiūrėdama pro langą)*. Hu-hu-hu... Jau jiedu eina pro vartus... Licho vest... Zosele ar aš neperbaisiai atrodau?..

Zosė. Ne, nieko baisaus, bėkim pasitikti... Vandzė... Bėkim... Hu-hu-hu!.. *(abidvi išbėga).*

VII SCENA.

(Įeina Juozas Bijūnas, Tadas Petrėnas ir Vandzė su Zose).

Vandzė. Hu-hu-hu... Dovanokit, kad pas mus tokia netvarka...

Tadas. Niekis! — mes į netvarka nežiūrime, kai gražių panelių yra...

Vandzė *(smarkiai juokiasi)*. Hu-hu, hu-hu!..

Juozas. Bet pas paneles rodos viskas tvarkoj *(Tadui patyliai)*. Tik, rodos, šitai vieno balkio kaip ir trūksta...

Zosė. Prašau sėsti...

Tadas *(sėsdamas)*. A-a, kur kas geriau būti provincijoj, negu Kaune.

Zosė. Fui Kaune, koks ten miestas!

Vandzė. Aš per parodą irgi buvau Kaune.

Tadas. Gaila, mes tamstos nesutikome.

Vandzė. Hu-hu-hu, tokia daugybė žmonių.

Juozas. Na kaip, panele, ar jau perėjo išgąstis?

Vandzė. Hu-hu-hu, jau perėjo... Prie upės tamstos mane buvota labai išgąsdinę.

Tadas. O mudu manova, kad ne panelė, bet undinė ten maudosi... Tik kai tamsta riktelėjai žemišku balsu, tada supratova, jog netikroji undinė...

Vandzė. Ar tamstos mėgstatė šokius?

Juozas. Kur ne, kur ne?.. Ypač Tadas...

Vandzė. Gal būsitę sekmadienį vakarėly.

Tadas. Labai malonu, jei tik panelė prižadi su manim šokti...

Zosė. Ponai, gal pažiūrėsita mūsų albomų.

Tadas *(ironija)*. Aš be galo mėgstu panelių albomus.

(Įeina Varneckienė ir Jadvisė. Svečiai kareiviškai sustoja).

VIII SCENA.

Tadas. Čia tur būt tamsta mamuse?

Zosė. Taip, mūsų mamusė, o čia sesutė Jadzė.

Tadas. Labai malonu... Dovanokit ponia, kad neprašyti į tamstos dvarą atsilankėvą.

(*Varneckienė ištiesia ranką ir „svečiai", ją pabučiuoja*).

Varneckienė. Man labai malonu, kad ponaičiai nepatingėjote mano dvaro aplankyti... Dukterų matot turiu... Kraitį gerą duosiu... Atsiprašau, kad aš taip juokiuos. Prašau sėsti...

Juozas. Mudu tarytum uoste užuodėme, kad ponia turi gražių dukterų.

Varneckienė. O ar iš tolo ponaičiai atkeliavę?

Tadas. Iš pat Kauno poniute...

Varneckienė. Na, kas Kaune girdėti, ar nepradeda tie lietuviai vėl kokių „vainų" su lenkais.

Tadas. Kas ten poniute... (*Ironija*). Juk lenkai geri žmonės.

Varneckienė. Tik mužikai kitoniški... Mano nuomininkas ir tas su manim nebekalba...

Tadas. Labai gaila, — mat neapšviesti žmonės.

Varneckienė. Su valdžia ir su ta nebegalima susišnekėti... Norėjau iš Varšuvos seserį parsikviesti, neleidžia, sako: „šnipų nori prisikviesti". Ar aš kalta, kad mano brolio vaikai lenkų legionuose.

Tadas (*ironija*). Žinoma, kuo gi tamsta kalta... Juk tamstos dukterys legionuose nebuvo... O gal ši panelė?... (*Rodo į Vandzę*).

Vandzė. Hu-hu-hu...

Varneckienė (*Jadvisei*). Jadvise, pszynes krupnyki... (*Jadvisė išeina*).

IX SCENA.

Varneckienė. Gal neatsakysit, ponaičiai, bajoriško gėralo?

Juozas. Labai dėku, paniute, — abudu abstinentai...

Varneckienė. Co to jest „abstenentai"?

Tadas. „Taki pani ktori ne pije krupninki". Atsiprašau poniute, aš geriau lenkiškai nemoku...

Vandzė. Hu-hu-hu!..

Zosė. Mamuse, svečiai.

Vandzė. Ach, svečiai pas mus...

Varneckienė. Tegu, tegu, Jadvisė juos pasitiks.

Tadas ir Juozas (*atsistoja*). Tačiau mes tamstoms nereikalingi, trukdysime.

Varnieckienė. Ach, ne ne... Prašau sėsti. Mums dar maloniau.

Vandzė ir Zosė. Mes neleisime ponų taip greit...

Tadas. Ką dabar padarysi, — svečiai „nevalninkai“.

(*Ieina Draugelavičius, Nevardauskas, Mockevičius ir Jadvisė*).

X SCENA.

Draugelavičius. Dzen dobri pani!

Nevardauskas. Dzen dobri...

Mockevičius. Sveiki, ponios ir ponai (*bajorai sveikinasi su ponia ir panelėmis*).

Vandzė (*rodydama ponams į Tadą su Juozu*). Čia tur būt nepažįstami... Tai ponai iš Kauno.

Tadas. Labai mums malonu su ponais susipažinti.

Mockevičius (*tiesdamas ranką*). Mat pavasarį ponai iš miestų, kaip gandrai iš šiltųjų kraštų. Mockevičius...

Tadas. Petrėnas.

Draugelavičius (*sveikindamos*). Draugelovič.

Nevardauskas (*taip pat*). Nevardovski.

Varneckienė. Dabar visus ponus prašau sėsti.

Draugelavičius (*balsiai*). Dzenkuje pani!

(*Tadas su Zose, Juozas su Vandze ir visi kiti ponai sėdasi. Jadvisė ant stalo stato stiklelius ir dvi bonki*).

Draugelavičius. Kokios gi „novinos“, proše pana, Kaune?.. Ar dar, tos studentų bandos, nemuroja degutų lenkiškų „tobličių“?

Tadas. Oi ne, dabar ponai lenkai naujas pasidarė ir niekas nedrįsta jų liesti.

Nevardauskas. To dobža, pani.

Draugelavičius. Bet aš girdėjau, kad visose bažnyčiose nori „iškasavoti“ lenkišką liežiuvį.

Tadas. Ne, poneli, netiesa... Lenkiškam liežiuviui nieko nedaro, nors jis ir du kartu par dieną Paryžių pasiekia.

Draugelavičius. Kaip tai, proše pane?

Tadas. Aš sakau, pone, kad lenkiškam liežiuviui nieko nedaro... O, dar daug Laisvės Alėjoj lenkiškai šneka.

Mockevičius *(šypsodamas)*. Bet aš girdėjau, kad netrukus visiems lenkams uždraus lenkiškai kalbėti.

Draugelavičius (*kaip įgėltas*). Kaip tai, prošę pana? Tai chuliganstvo!.. Tai mes neleisime... Tai jie, proše pane... Ne ne, proše pana, ne jie mums... Proše pana, proše pana... Tfiu proše pana!.. (*Užtraukia dvasią*).

Mockevičius. O ponui Draugelavičiui, girdėjau specialiai bus duotas įsakymas lenkiškai nekalbėti (*Tadas ima švelniai flirtuoti su Zose*).

Nevardauskas. Tada ir aš į legionus išvažiuočiau.

Juozas (*ironija*). Iš tikrųjų, negerai valdžia daro... Juk bajorija mūsų kultūros nešėja, mūsų apšvietos žibintas.

Draugelavičius. O to tak, prošę pana.

Varneckienė. Prašau ponų, nepolitikuoti, o gerti.

Mockevičius. Girdite poneliai? ponios labai praktiškas patarimas.

Nevardauskas. Už seną bajorų honorą.

Varneckienė. Ne ne, už bajorų honorą ne krupninką, bet konjaką privalote gerti.

Mockevičius. Nieko, ponitėle, mat krupninkas—senoviškas gėrimas, seniems bajorams geriau pritiks.

Draugelavičius. Za polski honor... Vivat!.. (*Visi pakelia stiklelius ir išgeria*).

Tadas. Dovanokit, kad mes negalėjova kartu su tamstomis kelti taurių, mat mes... Kas mes? Na subankrutiję bajoriukai...

Draugelavičius. Tai negerai ponai....

Mockevičius. Dabar pakelsime stikliukus už supelėjusius bajorų frakus ir čerkasines kelnes...

Draugelavičius. Co to jest supelėtas?

Mockevičius. Vivat ponai bajorai!

Draugelavičius (*taip pat nutvėręs stiklelį*). Vivat polacy...

Varneckienė. Atsiprašau, pane Mockevič, atmink — ir pats bajoras.

Mockevičius. Atmenu, ponitėle, atmenu ir nuo mano lubų, vietoj smetankos, lietus varva į arbatą.

Draugelavičius. Dabar už lenkų lietuvių Uniją!.. Vivat!.. (*vėl visi geria*).

Mockevičius. Pas paną Zosę su tuo ponaičiu irgi jaučiame kaž kokią uniją... Vivat... (*Visi bajorai geria, tik Nevardauskas ne*). Dovanok, panele Zose, aš juokauju.

Vandzė. Mamuse, mamuse orkestras pribūva.

Zosė (*skajingai*). Ach orkestras, kaip aš jo laukiau.

Varneckienė. Dabar ponai galėsite pasilinksminti...

Nevardauskas (*Zosei*). Panele, gal mazūrą.

Tadas. Dovanokite, panelė jau mano užprašyta.

Nevardauskas. Pana Vandze, tai mudu...

Draugelavičis (*nutvėręs Varneckienei už rankos*). Pana Janina, proše pana, do mazūrą!

Varneckienė. Palaukite ponai, dar orkestro nėra.

(*Įeina žydas Šmulkis su dviem jaunais savo sūnais, Šmulkis su smuiku, o šmulkiukai vienas su bosu kitas su armonika*).

XI SCENA.

Varneckienė. Na Šmulki eik į verandą ir grok mums mazūrą...

Vandzė. Šmulki, tuojau mazūrą...

Šmulkis. Gerai, gerai, panyt. (*Muzikantai nueina į verandą ir ima groti. Bajorai atkėlę stalą ima šokti. Pirmučiausiai pradeda Nevardauskas su Vandze, šoka labai vikriai su įvairiais gėstais. Vandzė meta labai didelius žingsnius*).

Mockevičius. Pana Jadvise, gal ir mudu pamėgintuva?

Jadvisė. Kodel ne, pone Mockevičiau...

(*Abudu išeina šokti. Paskui išeina šokti ir Tadas su Zose. Tadas šokdamas taiso grimasus ir karikatūriškus gestus. Draugelavičius kurį laiką tik kreiva koja trepsi, pagaliau paėmęs ponią Varneckienę ima šokti.*

Jadvisė. Gana, pone Mockevičiau, aš jau pailsau...

Mockevičius. Gėda panelei, žiūrėki, tamstos mamusė nepailsta... (*Jadvisė ir Mockevičius nustoja šokę*).

Jadvisė (*sau*). Dieve, kaip nebemalonūs man tie šokiai... Eisiu, gal jis laukia... (*Išeina*).

XII SCENA.

Mockevičius (*pagal taktą ploja rankomis*). Ich! Tar-lita, tar-lita, tar-lita, ti-tita... (*Juozui*). Ponaitis gal nė Kaune nematei taip šokant.

Juozas. Iš tikrųjų, taip šokant aš nemačiau.

Varneckienė (*uždususi*). Af-f, af-f... Senai taip bešokau... Atsimenu tik Varšuvoj kadaisia panašiai šokau... (*Druugelavičius pabučiuoja poniai ranką*).

Draugelavičius. Ir aš, proše pana, senai... (*sėdasi*).

Nevardauskas (*bučiuodamas Vandzei ranką*. Širdingai grand mersi už mazurą... (*Nepatenkintas poniai Varneckienei*). Poniute, aš nepatenkintas...

(*Tadas įvairiai gestikuliuodamas šoka.*

Varneckienė. Kodel pane Nevardovski, tamsta nepatenkintas?

Nevardauskas. Pana Zose nepatenkintas.

Varnackienė. Kodel pone Nevardauski?

Nevardauskas. Kur tu matęs, ji su manim mazūro nėjo...

Varneckienė. Tai ne mano dukters kaltė... Ponas Nevardauskas nemokatė atakuoti.

Nevardauskas. Aš rimtai, ponia... Aš aš nežinau... aš...

Draugelavičius. To, prošę pana, czeba atakovatc...

(*Tadas nustoja šokti*).

Tadas. Ponia aš panelės Zosės šokiais tikrai sužavėtas.

Varnieckienė. Tur būt ponaičiui kojas perdaug numindė?

Tadas. Oi ne... Ji puikiai šoka...

Nevardauskas. Muzikantai grokit!..

Mockevičius. Pone Nevardauski, nesveikatą gausi...

Draugelavičius. Iš naujo mazūrą.

Mockevičius. Ne pone Draugelavičiau, dabar man leisi su poniute pašokti...

Draugelavičius. Prošę pana... Aš dabar šoksiu su pana Vandze.

Varneckienė. Palaukite ponai, sveikatos neteksite bešokdami... Prašau šiek-tiek gerkles pavilgyti... (*Prieina visi prie stalo ir išsigeria*).

Nevardauskas. Muzikantai prašau groti... (*Žydai iš naujo pradeda groti*). Pana Zose, dabar su manim.

Zosė. Dovanokit aš noriu dar truputi pailsėti...

Tadas. Pasigailėk tamsta panelės Zosės.

Nevardauskas (*išdidžiai*). Tai aš šoku vėl su pana Vandze... (*Ima šokti*).

Draugelavičius. Pana Janina...

Varneckienė. Na, valiai!., (*Muzikantai plonais balsais ima muzikai pritarti ir šokiai pačiame karštume. Tadas su Zose vėl išeina šokti*).

Nevardauskas. Satisfakcijos, satisfakcijos? (*Visi nustoja šokti. Nevardauskas Tadui).* Tamsta panelių suvedžiotojas!..

Tadas. Toks titulas man labai patinka...

Nevardauskas. Aš tamstą dvikovon šaukiu. Tamsta mane įžeidi...

Draugelavičius. O aš, prošę pana, sekundantas... (*Išsitiesia*).

Zosė. Pone Nevardauski, ką tai reiškia?

Nevardauskas. Pana Zosė mane apgaudinėji.

Zosė. Nieko aš nesuprantu.

Varneckienė. Pone Nevardauski, tamsta nuo juokų ir prie teisybės priėjai...

Tadas. A, dabar supratau, šitam ponui mažai vietos šokimui. Na, mes galiva išeiti.

Varneckienė. Kur čia, ponaičiai skubėsite, ponas Nevardauskas tik juokauja.

Nevardauskas. Ne aš nejuokauju, verčiau aš išeisiu.

Tadas. Ne ne, tamsta vėliau atėjai...

Mockevičius. Pone Nevardauski, jei šauki dvikovon tai šauki... Matai, kad svečiai rengiasi išeiti ir liksi nugalėtas.

Nevardauskis. Prašau iš manęs nejuokauti.

Tadas. Na sudiev, poniute. Labai dėku už vaišes, o labiausiau už orkestrą ir šokius.

Varneckienė. Nejau ir būsita tokie „panabernūs“ — išeisite be „podvečarkos“.

Tadas. Rytoj poniute, rytoj...

Vandzė. Ach rytoj orkestro nebebus...

Juozas. Tai su savo orkestrais pagrosim.

Varneckienė. Jei galita, prašau nepatingėti, kad ir rytoj.

Zosė. Mes lauksime... (*Tadas su Juozu atsisveikina ir išeina*).

XIII SCENA.

Draugelavičius. Kas jie tokie buvo?

Nevardauskas. Tur būt kokie mužikai, chamai.

Zosė. Pone Stanislovai, prašau užpilti savo rustumą. Aš nemaniau, kad tamsta toks užvydus.

Draugelavičius. Užvydus, prošę pana, djavol.

Mockevičius. Be reikalo ponas Nevardauskas taip greit išvijai... Tokie linksmi kavalieriai.

Varneckienė. Et, ponai, užmirškite tokius niekus—buvo du mužikėliai, jauni vaikai ir tiek...

Mockevičius. Tačiau nuo šitų mužikėlių nei pana Zosė, nei pana Vandzė nelabai šalinasi...

Varneckienė. Ką čia, pone Mockevičiau, verčiau prašau ragauti.

Mockevičius. Vivat, mūsų vaišinga ponia Varneckienė!..

Visi. Vivat, vivat!..

Draugelavičius (*ima dainuoti*). Plurimos anos, plurimos! (*2 kart*) Optamus...

Mockevičius. Muzikantai, maršą! (*Muzikantai ima groti maršą ir Mockevičius paėmęs ponią Varneckienę ima šokti... Vėliau visos trys poros šoką maršą. Įeina Jadvisė*).

XIV SCENA.

Jadvisė (*sau*). Na atsišokite... Ir mama ir ta šoka... Dieve neduok, lyg prieš nebuitį.

Mockevičius (*peleidęs šokti*). O taip, ponitėle, kratyk savo senus kaulelius ir tiek. Ką padės tie visi dejavimai...

Varneckienė. Negaliu, pane Mockevič, negaliu. Mano ambicija neleidžia.

Draugelavičius (*jau gerokai įgėręs liriniu balsu*). Gerbiamieji, proše pana, juk mes nelinksmintis, nepuotauti atėjome. Mes atėjome ponios Janinos proše pana, apginti nuo skriaudų. Eikime, proše pana, prie dalyko, apginkime proše pana, ja nuo nuomininko skriaudų.

Nevardauskas. Iš tikrųjų, ponia, mes del nuomininko šiandien nieko nekalbėjome.

Mockevičius. Nesigraudinki, pone Draugelavičiau, tai ne ritieriškai ir ne bajoriškai.

Draugelavičius. Psze prosze pana Mockeviča, aš tiesą šneku... Mes, proše pana, bajorai turime ginti savo teises... Kitaip mes, proše pana, prieisime prie bankroto, prie išnykimo (*Nevardauskas flirtuoja su Zose*).

Varneckienė. Gana, poneliai, nuomininkas neišbėgs, atrasite rytoj... Dabar prašau šnobuoti... Ar taip, ar taip aš bajorė—elgeta.

Mockevičius. Ne, ponitėle, tamsta dar ne elgeta. Kol dar puotaujame — mes ne elgetos.

Varneckienė. Na poneliai, už bajorės — elgėtos sveikatą...

Draugelavičius. Ponia, proše pana, už tokią sveikatą aš negaliu gerti... Negaliu, proše pana.

Mockevičius. Vivat ponia Varneckienė! (*Visi viską užmiršę iškelia stiklelius, šaukia „Vivat" ir geria. Vandzė sėdėdama fotely ima snausti*). Ką čia, poneliai, užmirškime tuos visus rūpesčius.

Nevardauskas (*atsistoja ir plonu balsu ima dainuoti*).

Jeszcze Polska nie zginela
Póki my žyjemi
Jeszcze wódka nie skwasnela
Póki my pyjemi
Marsz, marsz Dąmbrowski!..

(*Visi visais balsais ima dainuoti*).

Draugelavičius (*tildo*). Š-š-š, ponai!.. Š-š-š!.. Aš noriu kelius žodžius tarti...

Mockevičius. Tik be jokių graudumų, pone Draugelavičiau.

Draugelavičius. Ponai bajorai, išgirdęs šios dainos žodžius (*susigraudina*) proše pana, aš negaliu tylėti... Kur mūsų praeitis, kur mūsų bajoriškas honoras, proše pana? Nejau viskas baigiasi?.. Kur Lenkija, kur garsioji Piastų giminė?.. Nėjau nebėra... Žiūrėkit kas iš mūsų liko... Netrukus ateis mužikai ir užvaldys mūsų dvarus... O mes, mūsų giminės turės susimaišyti, nykti...

Mockevičius. Tik prašau neašaroti, pone Draugelavičiau.

Draugelavičius. Kur mūsų, proše pana, praeitis?.. Aš proše pana, aš aš, proše pana aš verkiu ant griuvėsių... Aš proše pana!.. (*Uzsikniaunin ir ima snausti*).

Mockevičius. Ponios Varneckienės kaltė kad ponas Draugelavičius perdaug nusilesė. (*Visi ponai girti, ima snausti, barakatuoti... Išlėpsta. Tik Jadvisė su Mockevičiu tyliai šnekučiuoja*).

U ž d a n g a.

Gyventi.

Gyventi. Trumpas, vos iš septynių garsų susidedąs žodelis. Tačiau, ką tai reiškia gyventi? Yra tai klausimas, kurio atsakymo mes privalome ieškoti patys savy, savajame „aš“. Visi savotiškai šį klausimą aiškina, iš čia įvairūs ir gyvenimo esmės bei jo tikslo supratimai.

Kiekvienas žmogus turi įgimtas pastangas į tiesą ir kiekvienas stengiasi atsakyti išvidinio balso pastatytan klausiman: „kas tai yra gyvenimas?“; stengiasi suprasti jo esmę; išsiaiškinti to gyvenimo uždavinius. Ir mes sėdime ant kietų savo mokyklos suolų ir taip ją pamilome vien delto, kad mokykla rengia mus į gyvenimą, į tą audringą, atsakomingą ir didelio proto ir jėgų įtempimo reikalaujantį gyvenimą. Taip. Mes rengiamės gyvenimam ir dedame visas savo jaunas pastangas, kad tik geriau ir tinkamiau apsišarvotume mokslu, kuriuo mes kovosime didžią gyvenimo kovą; kuriuo mes skinsime kelią į tą absoliutę ir kilniąją Tiesą. Tačiau, dar neatsakytas klausimas „kas tai yra gyvenimas?“, o juk nėra prasmės ir neprotinga rengtis prie to, kas nesuprantama. Man rodos, nevienas atsakys, jog — toli gražu... deja... anaiptol... Kas gal su Feuerbachu tars: „ich lebe um zu essen“ (aš gyvenu, kad valgyčiau); trečias su Haeckeliu: lebe um zu leben“ (gyvenu, kad gyvenčiau). Jeigu tau, jaunuoli, gyvenimo tikslas — kad gyventumei, tai tuo pačiu ir tavo mokslo (kurį sakaisi griebtis gyvenimo kovai kovoti) tikslas gali tik būti, kad mokintumeis, ir tuo jis visai nepritaikomas ir nesurišamas su gyvenimu. Taigi tokie gyvenimo esmės supratimai, toli gražu, nepatenkina mūsų prigimto veržimosi į tiesą, nes tos gyvenimo definicijos yra išėjusios iš burnos tų žmonių, kurie pasitenkina siaura, materialine pažvalga į pasaulį. Ir čia Niutonas (Newton) turėjó pagrindo pasakyti, jog: „Žmoniją galima sulyginti su vaikais, žaidžiančiais pajūry, kurių dėmesį patraukia gražios straigės ir jūros gėlės, vaikai jas be atodairos renka ir jomis džiaugiasi. Tuo tarpu didžiausias tiesos vandenynas tūno prieš juos neištirtas“.

Tat nebūkime tokiais vaikais ir neapsilenkime su tuo tiesos vandenynu, bet tirkime jį be atvangos. Nes tiesą ir gyvenimo supratimą gali surasti mums ne kas kitas, kaip mūsų pačių protas, padedamas mūsų tiesos bei grožės trokštančios širdies, kuri, sekdama obalsį „Sursum corda“ (aukštyn širdis), gali mums parodyti gyvenimo tikslą. Nereikia mums bastytis po Afrikos tyrus, keliauti Australijos miškais ir kopinėti per Azijos kalnus, kad pažintume gyvenimą ir jo tikslą. Ne, visa tai išvengiama. Reikia tik atskleisti dvasios knygą ir perskaityti, kas ten parašyta, o gerai suprasime gyvenimą; t. y. pakanka mesti gilesnis žvilgis į mūsų sielos gelmes, pakanka atversti tą neatkastą turto kalną, kuriuo

yra žmogus, ir jau gyvenimas bei jo tikslas savaimi darosi suprantamas ir prieinamas.

Bet gal tu, jaunuoli, — e, sakai: „Aš prastuolis, nieko nevertas. Aš neturiu nei grožio nei jėgos; negaliu nieko puikiai atlikti. Aš matau štai talentą griežiant smuiką, kitą dainuojant, dar kitą kraunant pinigus, ar iškalbingai sakant prakalbą, ar žavimai rašant; bet mano rankos niekam netinka. Aš negaliu nieko šauniai atlikti. Jonas yra gražus, Petras stiprus, Mikas išmintingas ir garsus, o aš — aš niekas. Taip. Daugelis per aną neatkastąjį turtų kalną lipo ir neatkreipė dėmesio, paniekino jį kaip niekam netikusį, nes ant jo žolė neaugo — kol vieną gražią dieną iš kur tai atsibastęs vargingas žmogelis pradėjo kasti, kasė ir atkasė didžiausią pasauly aukso kasyklą. Tat kaski! Juk negali žinoti, kas tavy yra, iki neatkasi ir neišvysi, iki neatidengsi tos paslapčių uždangos. Tavy yra galių, kurios glūdės nepastebėtos ir bevertės iki tu numirsi, jei jų neiškasi, neišnaudosi. Tavy yra grožio, kurį verta atkasti — kask! Tavy, žmogau, yra išmintis, kurią, jei tik stropiai vartosi apmąstinėjimo kastuvą, gali lyg besislepiančius deimantus surasti. Tavy yra visako. Kask! Iieškok, o rasi. „Nei knygos, nei mokytojai negalės duoti to, ko tu nori, jei tu pats neatkasi savo slepiamojo turto. Kaip dausose mirga nesuskaitoma daugybė žvaigždžių, taip tu, žmogau, esi begalinis, neišmatuojamas, nežinomas. Kask! Tu surasi savy turto, pajėgų, džiaugsmo ir palaimos. Šie dalykai yra sumaišyti tvariny, visų sielų, nes Jis, Kuris sutvėrė žmogaus kūną iš molio, įmaišė ypatingus turtus jame“. Taip išmintingai ir prasmingai kalba Dr-as Crané.

Kodel Goethės vardas šiandien lūpų lūpomis minimas ir be paliovos kartojamas? Be abejonės, ne del ko kita, kaip todel, jog jis tiksliai išsiaiškino tą visos žmonijos problemą: „Kas tai yra gyvenimas?“ ir didžiomis pastangomis bei pasiryžimu atkasė savo turtų kalną ir atidengė savo vertybių paslapties uždangą, iš po kurios parodė visam pasauliui nemirštamą „Faustą“. Genialusis Dantė prieš 600 metų sukūręs savo „Dieviškąją komediją“ taip užhipnotizavo pasaulį, jog šis, nors giliais šimtmečiais atskirtas nuo didžiojo dainiaus, visgi dar laiko jį dabarties žmogumi ir stebisi jo kūriniu. Taigi, kaskime kiekvienas savo dvasios turtų kalną ir atskleiskime tuos turtus apgaubiančią uždangą, iš po kurios, pasak Vydūno, trykš mūs' kūrybos galios, gims pastangos, kils troškimai, pasišventimas, idealai; kurie tik atliks mums skirtąją gyvenimo misiją ir prives mus prie Tikslo — Dievo. „Kiekvienas — sako Dantė — tais pačiais gyvenimo smiltynais keliaujame, bet, deja, ne visi vienodai įminame pėdas į tuos smiltynus“ — reiškia ne visi vienaip atliekame, ar bent rengiamės atlikti, gyvenimo užduotį; ne vienaip atkasame arba atkasime savo slėpiningų dvasios turtų kalną; ne vienaip rengiamės atskleisti savo žmogiškųjų vertybių uždangą.

Kiekvienam suprantama, jog čia eina kalba apie pažinimą paties savęs; apie pažinimą, be kurio gyvenimas neįmanomas;

apie pažinimą, kurį jau prieš 2400 metų skelbė žmonijai didis išminčius Sokratas; apie pažininimą, kuris pirmu kartu suprastas graikų padangėj.

Šekspiras yra pasakęs: „Gyvenimas yra drama, pasaulis scena, žmonės vaidilos". Taigi mes esame artistai didžios gyvenimo dramos. Ir tos, mūsų pačių vaidinamos, dramos turinio pažinimas ir yra gyvenimo prasmės pažinimas. Ir, norint visašaliai, objektingai pažinti toji gyvenimo prasmė bei dramos turinys, reikalinga ir privalu beabejo, pažinti tos dramos tipai t. y. aktoriai, reikalinga giliai įžvelgti jų sielosna, reikalinga pažinti tų tipų charakteris, temperamentas, ir tuomet tik gausime bendrą ir vispusišką gyvenimo dramos vaizdą. Bet kadangi mes patys esame tais dramos tipais, tais artistais, iš to pakankamai aišku, kaip svarbu, kaip aktualinga ir būtina yra „pažinti patį save". Ir tik taip siekiant gyvėnimo esmės supratimo, mes galėsime sakyti suradę atsakymą į tą didžią problemą „kas tai yra gyvenimas?"

Tas savęs pažinimo obalsis pačioje pradžioje yra pasirodęs Graikijoj — ant Delfių maldyklos durų. Daug praeivių jį skaitė ir galvojo, bet nė vienas neįstengė suprasti aukštos dievų minties. Tik šviesaus proto ir dievų įkvėptam Sokratui tas kilnusis obalsis pasisekė iš teorijos pasaulio perkelti praktikos gyveniman. Jis pirmas savo galingu išminties balsu sušuko: „pažink pats save" ir tas obalsis nepasiliko vien tyruose šaukiančiu balsu, bet jį išgirdo ir suprato netik jo tautiečiai graikai, bet visas kultūros pasaulis, jis pasiekė idealingą Platoną, pasiekė mokslingą Aristotelį, pasiekė išmintingą Seneką, pasiekė ir teisų Plinijų; tas balsas Jėzaus iš Nazareto dieviškomis lūpomis ir praktišku pavyzdžiu žmonijai pakartotas pasiekė ir mus šiandien, kurie kaip tik nūn apie tai ir mėginame kalbėti.

Gyvenime niekas nestovi vietoje, tat ir žmonija žingsnis po žingsnio eina artyn amžinybės vartų, ir tat daro dviem keliais. Vienas tų gyvenimo kelių platus, viliojantis keleivius, išsodintas žaliuojančiais medžiais ir kvepiančiomis gėlėmis. Vienok šiuo keliu einančių žmonių veidai apsiniaukę, paniurę, rūstūs, be jokios vilties. Keliauja be drąsos, pilni abejonių nepasitikėjimo savimi ir gale to viso jie daugiau nieko nemato, be juodų pesimizmo rūkų, kuriuose paskutiniu savo gyvenimo žingsniu turės tragingai pasinerti.

Antras jų yra siauras, kalnuotas ir pilnas kojas žeidžiančių dyglių takelis, kuriame neretai keliaujantiems tenka ir suklupti, bet tai jų nė kiek nebaugina, priešingai — sudrūtina jų jėgas bei pastangas ir gimdo atsargumo dorybę, kuria jie stengiasi kiekvieną žingsnį žengti apgalvotai, kad nepaslystų ir kad nesugadintų viso gyvenimo eigos.

Šio kelio keleiviai, nors fiziniai atrodo bėjėgiai, nuvargę ir silpnučiai, bet dvasioje jie tikri milžinai, pasirengę sutikti net didžiausias nelaimes ir jas kantriai pernešti. Atsimindami, kad ta

jų vargų kelionė neužilgo pasibaigs, jie nusiramina ir užmiršta savo nelaimes, o gale to viso jiems šypsosi niekumet negęstanti ir iki paskutinei gyvenimo sekundei šviečianti idealo žvaigždutė, kurios jokia žemiška jėga negali jiems užgesyti. Be abejo, kiekvienas bevelytų sutikti tą aušros žvaigždelę, negu pražūti miglotoj chaotingoj gyvenimo jūrėj. Ir mūsų didžiai gerbiamas tautietis Vydūnas sako: „Kas neišmoksta gyventi (gyvenimo mįslę atspėti) tas gyvenime žūva".

Taigi ir keleiviai, einantieji plačiuoju keliu, turės tame gyvenime žūti, nes jie neturi kelionei tikslo, kuriuo jiems yra pati kelionė, nes jie, turėdami pakankamų patogumų, pasiduoda tinginiui ir bevelyja geriau pavėsy pagulėti, negu žengti pirmyn didžiojoj gyvenimo kelionėj, juo labiau kad patys nebežino kur einą. Jie yra nelaimingi klajūnai, kurie nesulaukę aušros, skęsta nakties chaose.

Tais nelaimingaisiais keleiviais ir yra tie žmonės, kurie nepažįsta savęs ir tuo pačiu savo gyvenimo tikslo, nežino kur eina, kam ir delko gyvena, kurie visuomet su Rousseau kartoja: „Esu gimęs tam, kad būčiau Kochinchinų imperatorius, kad rūkyčiau 30 pėdų ilgio pypkę, kad turėčiau 6000 žmonių, lenktais kardais kapočiau galvas nepatinkančios fizionomijos žmonėms, kad jodinėčiau Numidijos arkliais ir naudočiaus marmuriniais baseinais; o turiu tik beribius ir nepatenkintus troškimus, baisiausį nuobuodį ir nuolatinį žiovulį". Gi žmonės, tikrai pažįstantieji gyvenimo esmę ir jo tikslą, stato prieš juos šv. Alojizo obalsį: „Ne tokiems, bet aukštesniems dalykams esu gimęs". Ir iš tiesų, mes gyvename ne tam kad gyventume arba kad valgytume, bet tam, kad įmintume savo pėdas į tą gyvenimo smiltyną ir kad nesiliaujančiai kiltume į absoliūtę Tiesą, Gėrį ir Grožį — tai yra mūsų gyvenimo prasmė bei tikslas. „Mes turime būti didžiadvasiai, aukštų idėjų vyrai, moters, kurie nedingsta kasdienio gyvenimo smulkmenose" (Aristotelis). Taip, Aristotelis ragina mus būti didžiadvasiais, kilnių idėjų, bet ar mes esame tokiais? Toli gražu. Greičiau mes ir dvasia, nevien kūnu prilygstam tam Leopardi'o vaizduojamam bejėgiui, žilam, seneliui, kuris nešdamas sunkų krepšį puola ir vėl keliasi, ir vėl puola, ir skubina pirmyn. Ir šit jis nebepajėgia tolia nešti sunkios gyvenimo naštos, ir abejoja ar keliauti ar sustoti? Ir taip jam beabejojant ir bekovojant su gyvenimo piktu pranyksta per visą jo gyvenimą prieš akis švietusi idealo žvaigždė ir jis parpuola po savo našta ir žūna, žūna amžinai nes nesulaukė gyvenimo kovos pergalės. Ar gi ne taip nekartą atsitinka ir su mūsų gyvenimo draugais, kurie pabūgę sunkios gyvenimo naštos, visa pametę, bėga nuo jos ir tragingai pražūna be tikslo, be vilties. Ir mūsų pačių gyvenime dažnai abejonių slibinas kiša savo kojį. Visa tai pasitaiko vien delto, kad mes nesemiame pajėgų bei idėjų iš gilių žmogaus vertibės gelmių, kad mes pasiduodame bevilties slibinui, kuris kliudo mums keliauti ilgą ir atsakomingą

gyvenimo kelionę, kuris trukdo vaidinti didžią gyvenimo dramą, kuris neleidžia mums kovoti galingą gyvenimo kovą.

Mes tą slibiną turime nugalėti, o nugalėsime tik tada, kada pažinsime patys save, kada atkasime užžėlusį turtų kalną, kada atskleisime paslaptingą žmogaus vertybių uždangą ir kada galų gale su visu tuo pažinsime savo tikslą, išspręsdami didžią žmonijos problemą „kas tai yra gyvenimas“. Baigiu šiais giliais ir prasmingais poetos žodžiais:

„Artyn prie grožio, prie tiesos:
Tolyn nuo žemiškų purvų!
Artyn prie dangiškos šviesos
Prie idealų amžinų!“ (Y. „Ateitis“ 1911 m.)

G. Vaiančius.

Del technikos mokslų.

L. K. Studentų Ateitininkų Sąjungos 1924 metų konferencijoj nekartą teko nugirsti sekančius žodžius: „imkimės praktiškųjų mokslų“. Šie žodžiai skambėjo daugiausia gal del to, kad tie, kuriems labiau rūpėjo mūsų ateitis, matė, jog ateitininkai mažai tesiima praktiškųjų mokslų. Jei pažvelgtumėm į Lietuvos Universitetą, tai iš studentų ateitininkų tarpo atsiras apie 4% studentų technikų. Apie ateitininkus, studijuojančius techniką užsienyje ir tą pat galima pasakyt. Kitus praktiškus mokslus, kaip tai mediciną, agronomiją ir k., studijuoja didesnis nuošimtis. Manau, kad laikas jau ir mums ateitininkams suprasti tą, jog ir mes privalom imtis daugiau praktiškųjų mokslų. Ypač turi atkreipti į tai domės tie, kurie turi pašaukimą prie jų ir kuriems gyvenimo sąlygos leidžia. Nereikia be abejo užmiršti ir prof. Reinio žodžius („Ateitis“ 1925 m. N. 3 psl. 72) „Nuo gerai surasto tikro savo pašaukimo pareina labai daug: nėra gaišinamas be reikalo laikas ir darbas, nėra be reikalo aikvojamos lėšos, randama asmeninė laimė ir džiaugsmas darbe“.

Toliau kelios informacinės žinios apie Technikos fakultetą Lietuvos Universitete. Šis fakultetas turi 4 skyrius: Statybos, Mechanikos, Elektro technikos ir Chemijos. Mokslo dalykai 1 ir 2 semestro visuose skyriuose yra bendri. Iš kai kurių dalykų jau ir pirmutiniuose semestruose daro palengvinimus kai kuriems skyrium, taip pat gaunant praktikos darbą atsižvelgia kuriam skyriuje esi. Mokslo dalykai 3 ir 4 semestre jau skirstomi sulig skyriaus, nors daug ko ir bendrai klausoma. Taigi, kad negaišinti be reikalo laiko, patartina stojant į šį fakultetą iš anksto

jau ir skyrių pasirinkti, nors to nėra reikalaujama iš stojančių. Skyrius nurodomas vėliau. Visuose skyriuose dalykams išeiti trumpiausias laikas yra 7 semestrai ($3^1/_2$ metų), o 8 semestras skiriamas diplominiam projektui. Be to vasaros metu reikalauja atlikti praktikos darbus, ir abelnai reik įsigyti nemažai praktikos, kad būti geru specialistu. Mokslo metu duoda irgi daug pratimų, be to reik ir paskaitas klausyti. Taigi viską sudėjus, reik daug laiko, ir norint rimtai studijuoti reik atsidėti siam dalykui ir reik turėti bent patenkinamas gyvenimo sąlygas (būti materialiai aprūpintu). Priešingai, kaip reikia užsidarbiauti pragyvenimui, tai „iš tų šiaudų nebus grūdų".

Anas.

Išvažiuojant atostogoms.

Linksmai šnekučiuodami apie tai, kiek privargo prieš atostogas besidarbuodami mokykloj, apie tai, kaip švęs šventes namie, vaikščioja draugų pulkeliai stoty po peroną.

Vaikščioja tie, kurie atėjo laukti traukinio, kad sėst ir palikt mokyklos rūmus, palikt draugus ir siekti savo gimtąją trobelę, pasimatyti su tėveliais, broliais, seselėmis. Vaikšto ir tie, kurie perimti draugiškos meilės atėjo išleisti iškeliaujančius draugus, drauges.

Štai išėjęs gelžkelio tarnautojas, išsitraukė iš po diržo trūbelę ir užtrūbavo, skelbdamas, kad tuoj atšniokš privargęs traukinys. Neužilgo pasigirdo ir toliau trūbelės balsas tuoj subliovė ir traukinys. Jau jis stoty... Sujudo draugai. Kiek čia linksmų atsisveikinimų žodžių plaukia iš draugų širdžių, kiek čia širdingų linkėjimų!.. Lipa į vagonus ir vis tik plaukia, tik plaukia „sudieu" „Linksmų švenčių" „Gero atilsio" ir t. t.

Sustaugė garvežys, atsiduso iš visos gilumos, ir pradėjo judėti; dar kartą atsiduso, ir jau tolsta tik tolsta. Likę draugai išsiskirstę ir einam namo. Aš dar sykį atsigrįžau į tą pusę, kur traukinys nuėjo, bet tik juodą tašką mačiau ir silpnai įmatomus dūmų kamuolėlius. Dar kartą širdyje tariau: „Sudiev" „Laimingų švenčių". Bet draugai jau negirdėjo manęs, nes jų akyse tik mainos, tik mainos gražūs pavasarį atbundančios gamtos reginiai, o aš parėjęs namo, pradėjau irgi ruoštis kelionei.

Kedainiai, 4-IV 1925. *Dobilėlis.*

Velykų naktis.

Skaisti pavasario saulutė riedėjo mėlynuoju dangaus skliautu vakarų pusėn. Dieną šildžiusi žemelę tirpdžiusi paskutinį sniegą, dabar pavargusi ar pagailusi savo žydriųjų spindulių slėpėsi už miškų, kalnelių... Paskiausia atsisveikino su dangaus mėlyne ir lyg uždegusi danguje esančius debesėlius prapuolė... Emė temti...

Visa gamta kvėpavo kvapsniu, maloniu pavasario oru. Visur užviešpatavo tyla, visus Aukščiausiojo tvarinius apgaubė savo paslaptinguoju šydu. Buvo tylus Velykų vakaras, tik tą tylą kiek ardė neramūs, sraunūs upeliai. Vanduo nuo sutirpusio sniego susiliejęs į upelius, upes bėgo toli toli... į plačiąsias jūres, neaprėpiamus vandenynus..

Žmonės būreliais traukė bažnyčion, norėdami nors paskutinę gavėnios naktelę pasimelsti ir prisiminti mirusį Išganytoją. Visų sielose slėpėsi gilus nusižeminimas, viltis ir pasiruošimas nepaprastai Valandai.

Jau senai sutemo. Gili naktis saldžiu miegu užliūliavo visą gamtužę. Tik dangus nemiegojo, o šventė iškilmingą šventę. Ir senelis mėnulis išlindo iš už miško ir kilo aukštyn nuolat apžvelgdamas vis didesnius žemės plotus. O upeliai vis tebeūžė, vis tebebėgo, tarytum skubindamiesi paskirtu laiku kur tai nubėgti, kad nepasivėluotų.

Taip tęsėsi visą naktį...

Bet štai rytų šalelėj ėmė rodytis pirmieji priešaušriai. Šviesos spinduliai nuolat skrodėsi pro tirštus tamsos šešėlius. Rytų pašvaistė dar labiau užraudo ir gaisringoj padangėj pasirodė skaisčios saulės pirmieji spinduliai...

Visa gamta, visas pasaulis pabudo. Buvo gražus pavasario dienos rytas. Tik šis rytas buvo nepaprastas rytas. Ir aušružė kitaip aušo, ir saulužė kitaip tekėjo...

Šią naktį prisikėlė iš numirusių Dievas — Žmogus pasaulio Kūrėjas ir atpirkėjas. Šią naktį žmonija susilaukė išganymo ir jos viltis ilgai ūgdytoji išsipildė Dievo tartasis Adomui paguodos žodis...

Šią naktį Gyvybė mirtį, Šviesa tamsą pergalėjo. Taigi šis rytas buvo iškilmingos pasaulio šventės rytas. Del to danguje žvaigždės žėrėjo, del to saulužė kitaip tekėjo...

Viktoraitis.

Pr. Žibutė.

Iš Latvijos padangės.

Savo rašinyje stengsiuos, kiek galėdama, trumpai, tik bendrais bruožais supažindinti Lietuvos moksleivius patiekdama keletą žinių apie lietuvių ir latvių moksleivių gyvenimą ir apie jų veikimą bei judėjimą.

Nors Latvija ir netoli Lietuvos, bet čia moksleiviai veikia kitaip. Visą laiką atydžiai sekdama Lietuvos moksleivių gyvenimą, galiu pasakyti, kad jie netik dirba mokyklos darbą, bet lygiai domisi visuomene, ypač pasaulėžiūros klausimais, kurdami savo tarpe tam tikras organizacijas, ypač ateitininkų, kame išsidirbę gražias tradicijas stiprina savyje moralę atsakomybę, gvildena pasaulėžiūros klausimus ir t. t. Žodžiu sakant jie rūpinasi jau iš jaunų dienų, supranta apie organizacijas ir vispusiškai lavinasi. Latvių moksleivių tarpe netenka matyti tokių organizacijų. Gimnazijose arba kitose mokyklose čia tveriasi įvairių sričių kuopelės, ir kiekvienoj savo. Tokių didelių organizacijų, kaip pav. Ateitininkų moksleivių tarpe Latvijoje nėra. Nežiūrint į tai latvių moksleiviai veikia ne maža. Jie priklauso įvairioms jaunimo, ne moksleivių, organizacijoms ir klūbams. Darbuojasi daugiausiai, kaip pavieni asmenys. Prie tokių latvių moksleivių priklauso ir lietuviai, kurie lanko svetimtaučių mokyklas, ypač latvių. Žinoma, iš tokių lietuvių nedaug galima tikėtis, nes dauguma jų sulatvėję, arba mažai gerbia savo tautą.

Didesnė dalis Latvijoje lietuvių moksleiviai lanko lietuvių pagrindines mokyklas. Čia jie veikimo mokyklos sienose jokio neparodo. Tik kai kurie vyresnieji mokiniai darbuojasi „Šviesos“ L. K. J. Draugijos sekcijose k. a. choro, sporto, dramos, skautų kuopelėj ir t. t.

1923 m. įsikūrė Rygoje I Lietuvių Realinė Gimnazija. Mokiniai įstoję iš įvairių gimnazijų buvo išsiblaškę. Nežiūrint į tai lietuvių gimnazijos moksleiviai bene pirmieji bus Latvijoje, kurie pradėjo sekti Lietuvos katalikiškąją moksleiviją. Tai sveikintinas reiškinys! Manau kad mūs inteligentiškoji visuomenė prielankiai atsilieps ir jie savo veikimą galės parodyti viešai.

Tad garbė jums, draugai, nes neapsirikote. Tepadeda jums Dievas, tešypsos laimė jūsų darbuose!

Ryga, 16-IV-25.

Stud. *A. Kaupelytė.*

Užkastas turtas.

Garsusis prancūzų rašytojas La Fontaine yra parašęs plačiai žinomą ir į visas kalbas išverstą sakmę „Le laboureur et ses enfants“ (Žemdirbis ir jo sūnūs). Šioje sakmėje pasakoja jis, kaip senas septynių vaikų tėvas, norėdamas, kad po mirties jo sūnūs uoliai dirbtų žemę ir būtų turtingi, prieš savo mirtį sušaukė juos visus ir pranešė, kad jų žemėje esąs užkastas turtas, tik jis nežinąs kurioje vietoje. Vos spėjo tėvas numirti, vaikai stvėrėsi darbo — ieškoti užkasto turto. Kasinėjo, visaip vertė kilnojo žemę — bet lobio nerado. Tik to ieškojimo pasekmės buvo tikras lobis. Žemė liko tiek derlinga ir davė tiek daug pelno, kad sūnūs, tą viską matydami, ir toliau arė ir akėjo dirvą, sulaukdami gausių vaisių gyveno sau laimingai.

Šios sakmės gili mintis labai yra pritaikinama įvairiems gyvenimo reiškiniams, bet labiausia tinka ji atsiminti kalbant apie filateliją (pašto ženklų kolekcijų sudarymą), kurios pasekmės yra didelis kultūrinis, istorinis, ir, jei nori, medžiaginis turtas. Zinoma, filatelija nėra galima lyginti prie tos sakmės senio apgautų vaikų, kurie ieškojo nesamo turto, visai nenorėdami išdirbo žemę ir sulaukė vaisių.

Filatelistas (pašto ženklų kolekcininkas, rinkikas) turi aiškų tikslą, kurio siekdamas jis taip stropiai ir karštai griebia kiekvieną pašto ženklą. Tas tikslas, tai malonumas turėti prieš akis, žiūrinėti ir gėrėtis įvairių įvairiausių kraštų geriausiais meno kūrinių pavyzdžiais (pašto ženklai dažniausiai gaminami dailininkų konkurso keliu), tai brangiausis daiktinis atminimas apie žymiausius ir gal net širdžiai artimus politikos, visuomenės, istorijos ir kit. atsitikimus.

Gyvename audrų uraganų amžiuje. Po viską naikinusio baisaus pasaulinio karo seka revoliucijų, sumišimų, suiručių, pilietinių karų banga. Stebuklingai atbunda amžiais priespaudą kentusios tautos, sutrauko vergijos pančius ir stebisi pasaulis jų kūriamąja jėga. Tas atsitinka juk ne kasdien, ne kasmet ir ne kas šimtmetį. To, ką mes pergyvename, vargiai mūsų ainių ainiai ar besulauks. Gražiausios architektūros namai, muzėjai, akmens paminklai žūsta karo ugnyje, o likučius tyčia naikina kerštinga priešo ranka. Tik kuklūs mažiukai pašto ženklai, kur it veidrodyje atspindi kiekvienas žymesnis įvykis (kiekvienam žymesniam atsitikimui, pav., Steig. Seimo sušaukimas, de jure pripažinimas, oro pašto įsteigimas ir kt. įvairiems jubilėjams, paminėjimams, leidžiami specialiai geriausių dailininkų pagaminti pašto ženklai, be to, revoliucijos ir perversmių laiku ant senų monarchinių

ženklų su karūnomis ir kt. uždedami laisvės ir revoliucijos emblemos) lieka nepaliesti, vienintėliai draugai ir visų linksmių bei karčių pergyvenimo momentų liūdininkai.

Bet to negana. Filatelija, kaip tas La Fontaino sakmės lobio ieškojimas, padaro derlingą dirvą, tai ji parengia dirvą jaunose sielose ir mintyse naujoms idėjoms kelią ir išplečia akiratį.

Ne vienam moksleiviui, bevartant ir bestudijuojant įvairiausių valstybių pašto ženklus, besiteiraujant kiek kuris iš tų pašto ženklų nominaliai kainuoja savo valstybėje ir belyginant kiek tai būtų to krašto pinigais, kur jis (moksleivis) gyvena, ateina visai naujos nelauktos mintys ir klausimai: kodel pavyzd., vienos valstybės pinigai taip aukštai stovi, o kitos pigūs? Kokios to prežastys? O iš šių klausimų šimtai ir tūkstančiai naujų ir naujų. Neretai rimtas ir mėgstąs įsigilinti jaunas moksleivis, čia pastebi savo tikrus palinkimus ekonomijos ir finansų mokslams ir įstoja sau tinkaman mokslo kelian.

Be plataus pažinimo visuotinosios istorijos, bei geografijos niekas rimtai užsiimti filatelija negali. Nes jei žmogus mažiausiai nežinos, kokios pasaulyje valstybės yra, o labiausiai mažutės (jų pašto ženklai — didesnė retenybė), kokie miestai kur yra, kokie žymiausi istoriniai ir politiniai pasaulio valstybių įvykiai, jis nežinos nei kokius pašto ženklus rinkti, nei kam. Filatelistas noroms nenoroms privalo į tuos dalykus įsigilinti. Tokiu pat būdu, tik vieną mažiau, kitą daugiau priverčia filatelija įsigilinti į įvairias pasaulio kalbas, kad bent tiek jas pažintų, kad galėtų skaityti užrašus ant pašto ženklų.

Sunku būtų trumpame laikraščio straipsny nuodugniai paminėti visas tas mokslo sritis, į kurias mažiau ar daugiau verčia filatelija įsigilinti, vadinasi tas mokslo šakas, į kurias filatelija gali paskatinti ir pastūmėti jauną, beieškantį savo pašaukimo moksleivį. Pasitenkinsiu vien pastebėdama, kad kiekvienas filatelistas privalo būti pažįstamas su popierio gaminimu, jo rūšimis, ir skirtumais, kad iš pirmo pažiūrėjimo pasakytų, iš kokio popierio pagamintas pašto ženklas, taip pat filatelistas privalo žinoti pašto ženklų ir apskritai spausdinimo darbą, kad mokėtų atskirti kokiu būdu (litografijos, tipografijos ar kt.) pagamintas pašto ženklas. Toliau filatelistas privalo bent elementariai nusimanyti apie dailę, kad spręstų apie pašto ženklo vertę meno kūrybos atžvilgiu ir tt.

Jei, dar baigdama šį rašinėlį, paliesčiau nors naivų, bet dažnai girdžiamą posakį: „pašto ženklų rinkimas yra tuščias laiko gaišinimas“, tai užtenka pasakyti, kad joks biznis tiek nuošimčių neduos, ir nebus toks tikras pinigų sutaupimas, kai pašto ženklų supirkimas. Dėliai tikrumo šio tvirtinimo neaušinsiu daug burnos, o duosiu kelis netolimos praeities pavyzdžius. Kas buvo Rusijoj turtingas žmogus, turėjo daug visokio kilnojamojo ir nekilnojamojo turto, pagaliau pinigų — dabar tapo vargšu. Turtas nacio-

nalizuotas, pinigai virto niekais. Gi negausingas būrelis emigrantų, kurie bėgdami pasiėmė su savimi per visą amžių rinktą pašto ženklų albumėlį, šiandien skurdo nejaučia. Pardavę Prancūzijoje albumėlius, pirko geriausiame kurorte (Nicoje) vilas ir gyvena sau be jokio rūpesnio del duonos kąsnio. Kada Lietuvoje prieš pat litų įvedimą galvotrūkčiais pradėjo kristi auksinas, o svetimą valiutą ne taip lengva buvo gauti, visi sumaningesnieji piliečiai pirko pašto ženklus, nes jie ne tik nekrinta, bet priešingai, juo toliau, juo labiau virsta retenybe ir brangėja. Tas pats pasikartojo ir vokiečių markei galutinai smunkant, ir prancūzų frankui krintant. Kaipo pavyzdį, kaip ūmai pašto ženklų kaina kyla, nurodysiu kad ir Vilniaus pašto ženklus, kurie tuomet kaštavo ne daugiau kelių dešimtų skatikų, dabar gi jiems moka 5—6 dolerius.

Iš šių trumpų pastabų jau matyti, kad filatelija turi ne tik žymių kultūrinių užduočių, bet ir materialiniu atžvilgiu ji neblogai atlygina rimtą triūsą, kaip ir kiti įvairių darbų vaisiai. Todel galima neklystant pranašauti jos stiprią ateitį.

Ar nebūtų geriau?

Pas mus labai prigijęs trumpinimas rašyti žodį „Draugas“ sutraukiant į „Dr.“ Bet raštijoje „Dr.“ atstoja taip pat ir žodį „Daktaras.“ Taigi skaitant kartais kokį straipsnį ar korespondenciją ir randi ten tą ir tą referavo Dr. N. ar tą ir tą kalbėjo Dr. M. Nežinančiam referento ar kalbėtojo tuojaus kyla abejonė kas jis per vienas: ar jis yra daktaras t. y. baigęs aukštus mokslus, ar draugas — moksleivis, studentas ateitininkas. Mano nuomone šiem abie žodžiam trumpinti mes galim surasti tinkamas raides. Taip pav. Dr. Daktaras. kur imama pirmoji žodžio raidė „D,“ ir paskutinio skiemens pirmoji raidė „r“. Jeigu imsim Dr.=Draugas, jau čion tos taisyklės pritaikinti nebegalima. Čion imama tik dvi pirmosios žodžio reidės. Taigi remiantis taisykle, kuria sudaroma Dr. Daktaras, ar nebūtų gera žodį draugas pakeisti sutrumpinimus „Dg.“ t. y. žodžio pirmaja raide ir paskutiniojo skiemens pirmaja raide. Tokiu būdu būtų galima išvengti sumaišymo, taip labai skirtingų terminų. Skaitydamas korespondenciją Dg. žinosi, kad reiškia draugą tau ir kitam lygų, gi radęs Dr. žinosi, kad tai rašo aukštus mokslus baigęs asmuo.

Be to raštijoje Dr. Daktaras jau senas, nusistovėjęs trumpinimas, tuom tarpu Dr. Draugas yra tik mūsų demokratinių laikų pagamintas.

Draugas.

Ateitininkų gyvenimo kronika.

— Š. m. kovo 8 d. Seinų at-kų kuopa visuotiname susirinkime išrinko naują kuopos valdybą, kurios sąstatas šioks: pirm. — V. Drūtys, vice-pirm. — K. Petruškevičius, sekr. — V. Valiukevičius, ižd. — J. Pajaujis, knyg. — E. Mikalauskaitė, arch. — Vl. Staniukynas ir nar. M. Vektaris. *K. Truska.*

— Kovo 7 d. Rokiškio Eucharistininkų būrelis šventė savo globėjo šv. T. Akviniečio 700 m. sukaktuves. Iš vakaro buvo konferencija ir išpažintis, o ryte pamaldos ir šv. Komunija kartu su eucharistininkais pavasarininkais. Tą pat dieną vakare dalyvaujant ir eucharistininkams pavasarininkams buvo posėdis, kuriame kalbėjo apie šv. T. Akviniečio gyvenimą, šventumą, raštus. Mūsų būrelis nedidelis, vos 17 žmonių (11 merg. ir 6 bern.).

J. Drungaitė.

— Dzūkų At-kų Veik. Komitetas jau baigia organizuoti vasaros atostogoms visuomeninius būrelius, kurių tikslas bus: tverti ir stiprinti savo parapijoje Pavasarininkų Sąjungos kuopas bei kuopeles.

— Alytaus At-kų kuopa pradėjo sparčiai žengti pirmyn.

— Dz. At-kų V. Kom. stengiasi Lazdijų Ateitininkų kuopoj suorganizuoti trijų narių komisiją, kuri patars ir duos nurodymų Dzūkijoj esančioms at-kų kuopoms folkloro ir kultūrinių liekanų rinkimo sritije.

— Šiais mokslo metais Alytaus at-kų kuopos valdybą sudaro šie asmenys: Alb. Auštrevičius — pirmininkas, vice-pirm. — S. Saulynaitė, sekr. — St. Griškevičius, ižd. - J. Borevičius, knyg. — V. Striūna ir laisvieji nariai J. Vidūnas ir R. Misevičaitė.

— Alytaus at-kų Abstinentų sekcijoje pradžioje šių mokslo metų buvo tik 12 narių. Dabar narių skaičius padidėjo iki 80. Susirinkimai daromi į dvi savaiti, kuriuose nagrinėjama alkoholio ir nikotino kenksmingumas. Sekcija leidžia savo laikraštėlį „Abstinentų Takai.“

— Š. m. kovo 3 — 17 d. Rokiškio At-kų Kuopos Valdyba suruošė Jaunesniesiems Ateitininkams kursus. Paskaitas laikė:

A. Deksnys: „Tvirto būdo reikšmė gyvenime,“ V. Makutėnas: „Knygų skaitymas ir jų reikšmė,“ J. Prunskis: „Nuosekli dienos darbų tvarka,“ Z. Drunga: „Sveikata ir sportas,“ Kap. kun. Vl. Milvydas: „Religijos svarba,“ Ad. Kuzavinis: „Meno pasaulis“ ir „Dienoraštis ir jo reikšmė,“ Vl. Viliamas: Ateitininkai praeity ir dabar“ ir F. Čerskus: „Organizacijų reikšmė.“

Knyga ir menas

Gobis Juozas, **Psichinė energija ir gyvenimas,** „Vilties“ Dr-jos leidinys, Šiauliai 1924 m., 44 + IV pusl. in — 8.

Linkuvos Gimnazijos mokytojas Juozas Gobis, žinomas Lietuvoj rašto darbininkas, 1921 m. buvo išleidęs knygelę: „Asmenybės kultūros pagrindai“. Iš pastarosios, betaisant ją antrajai laidai, pasidarė „Psichinė energija ir gyvenimas“. Matyt, Gobio rašyta apie svarbius ir aktualius dalykus, kad veikalėlis taip greit buvo išpirkta.

Iš tikrųjų, ir vienam ir antram rašiny kreipiamasi į šių dienų jaunąją visuomenę, dar daugiau — į jos žiedą, būtent, aukštesniųjų mokyklų jaunimą, kuris mokoma, kaip benusistatyti gyvenimas akivaizdoj dabarties kultūros ir jos gaminių. Įžangoje, nurodęs skirtumą kultūringų ir nekultūringųjų tautų, autorius stato prieš akis psichinės energijos svarbą; ji esanti proto ir valios kultūros varomoji jėga bei širdis. Psichinės energijos pagrindus sudaro: valios gimnastika, gyvenimožiūra ir religija. Paskutiniam rašto skyriuje nusakoma kalbamos energijos santykiai su praktikos gyvenimu, atseit — darbu, seksualiniu gyvenimu, sportu, intelektualine kultūra, socialiniu gyvenimu ir, pagaliaus, su kultūros progresu.

Savo darbe garbus autorius patiekė plačių stūdijų ir protavimų vaisius: „Psichinė energija ir gyvenimas“ yra kaip ir sintezė šių dienų rimto ir kritingo inteligento galvojimų. Kad ir dažnam, susitikus su kultūros veiksniais ir padariniais, kyla gražių minčių, tačiaus vienas tik Gobis mokėjo jas supinti į gražų vainiką. Dar svarbiau, kad pravesta viena reikšminga gija — susivaldymas, kuris, teisingai įgalina žmogų tinkamai gyventi ir net XX-o amžiaus kultūra dorai naudotis. Knygelėje skaitytojas ras minčių, — o tai visai sutinka su pratarmėj pažymėtu digresingumu, — apie rūkymą, alkoholinius gėrimus, erotinę meilę, lytinius iškrypimus, dienotvarkę ir kita.

Kiekvienas mato, jog tie klausimai kilę iš dabarties žmonijos kaulo ir kraujo, ir kad jais gyvena visas mūsų jaunimas apskritai, o moksleiviai ypatingai. Vienokis ar kitokis tų, sakysim, mažmožių išrišimas dažniausiai nulemia visą jaunuolio gyvenimą. Tad juo labiau girtinas gerb. Gobis, kad jis savo ir visos Lietuvos mokiniams davė į rankas gyvenimo ir darbo kompasą. Psichinės energijos siela autorius, kaip minėta, mato susivaldyme ir tuo žvilgsniu veikalas [illegible] krikščioniškas, net katalikiškas, pagaliau... asketiškas. Paskutinį brangų veikalėlio savumą sudaro jo lietuviškumas — autorius rodo Lietuvos jaunuolio protininko uždavinius ir į juos pastumėja stipria gaivinančia energija. Pats

peršasi jo nustatytas Lietuvos kultūros kelias: „Mes turime ieškoti naujų gyvenimo idealų, o jų šaltinis Kristuje ir mūsų sielos gelmėse“ (40 pusl.).

Tiek del veikalo apskritai. Ir trūkumų pažymėtina, jog psichinės energijos sąvoka labai miglota; daugiau, gerb. autorius praleidžia estetinę kultūrą. Vėl, praleista vienas žymiausių moderninių veiksnių — knygų ir laikraščių skaitymas. O tai nemažesnis, jei ne didesnis, faktorius už kad ir tokį sportą. Dar norėčiau pažymėti, jog pajudintiems klausimams nenurodoma literatūros. Tiesa, gale yra jos sąrašas, bet visai kitam reikalui. Tuo atžvilgiu vokiškas Krier'o „Studium und Privatlektüre“ *) daug aukščiau stovi, nes paduoda, be vokiečių, italų, prancūzų, ispanų ir k. atatinkamą literatūrą.

Šitaip išrodo veikalas, kaipo pedagoginis kūrinys, su savo pagrindinėmis mintimis. Kai del atskirų išprotavimų, tai esama ir klaidų. 20-am puslapyje sakoma: „...Nieku būdu negalima sutikti su papos vedamosios bažnytinės politikos neklaidingumu“. Tačiau tokį neklaidingumą išgalvojo patsai gerb. autorius: jojo nei Šv. Raštas, nei Kat. Bažnyčia niekuomet ir niekur nėra skelbę ir neskelbia. Daugely dvasinių katalikų seminarijų, taipgi Vilniaus, Seinų ir Kauno, vartojamam dogmatinės teologijos vadovėlyje (Tanquerey, Ad., Synopsis Theolagiae Dogmaticae Fundamentalis, edit. XV Romae — Tornacie — Parisiis 1914 m. 470 — 479 psl.) aiškiai yra: Romanus Pontifex, cum ex cathedra loquitur, infallibilitate pollet in definienda doctrina de fide vel moribus (Romos Papa yra neklaidingas, kuomet viešai visam pasauliui skelbia tikėjimo ar doros dalykus). Ten pat aiškių aiškiausiai pabrėžiama, kad papa gali nusidėti, nėra visažinąs ir gali klysii grynai pasauliniuose reikaluose. Visai taip moko ir Žem. Vyskupystei patvirtintas katekizmas savo 29 psl. (Šv. Kazimiero dr-jos leidinys 326 nr. 3-ia laida, Kaunas 1922 m.). Antroji klaida — tai tvirtinimas, jog „Kristus naturalius doros įstatymus padarė pozityviais ir kategoringais“ (37 p.). Juk visi krikščionys, bent katalikai, žino, kad svarbieji prigimties įstatai pasidarė pozityviais, kuomet juos Dievas tarė Mozei. Neaiškiu ir abejotinu laikau pasakymą, kad popiežiaus neklaidingumas tikėjimo ir doros dalykuose nesąs priešingas tik „praktingam protui.“

Prichologijos — pedagogikos nepatvirtintais dalykais laikau šitokiuos sumetimus: 1) „visų žmogaus gyvenimo impulsų stipriausis... seksualinis impulsas“ (25 p.); 2) neatlikus pasiryžto darbo, sekančią dieną „apdėti“ save dar didesniu darbu (24 p.). — Rodos, stipriausia emocija bus gyvybės saugojimo emocija, ką, manau, patsai stebėjimas ir praktika patvirtina; anas — gi „apdėjimas“ savęs didesniu darbu tik ar nenuves pesimizman ir iškrypiman?!

Dar norėčiau pasakyti, jog gerb. autorius visai kitokis po tekstu, vokiečiai pasakytų unter dem strich. Čia, gal nejučiomis

---

*) Jo deja gerb. autorius nemini.

o paberta nevisai tikslių, kartais šiurkštokų žodelių, — kas rodo autoriaus nesusivaldymą. Ir taip kalbėdamas apie prof. Maliauskio „Bedievių Inkviziciją," sako: „perdaug asmeninio fanatizmo" (35); apie prof. Dovydaitį — „taip fanatiškai mane išbarė" (20) Tiesa, tų niekniekių ir tekste yra („prote liurbis"), o jau visa veikalėlio pabaiga — rodos, ne vietoj atsidūrusis ir dažnai nemandagus polemizavimas su autorium veikalo: „Sur les confins de deux mondes."

Tuomi recenzija, paminėjęs dar kalbos negrynumą, galėčiau ir baigti, jei vaikalas nebūtų norėta rašyti mokslingai. Ta kryptimi pats p. Gobis prasitaria (20 p.), na, o dažnas citavimas įvairiausių veikalų ir autoritetų, pagaliaus, kai kurių jų nupeikimas, manau, aiškiai pradengia g. autoriaus norus.

Šitoj srity (kas, žinoma nekenktų populiarei brošiūrai) puola akysna rėmimasis kartais nekompetentingais šaltiniais. Štai pavyzdžiai: 1) Įžangoje Schiller'io žodžiai imama ne iš jo raštų, bet iš populiarės d-ro Holl'io knygutės. 2) aigiptiečių religinės mintys cituojama ne iš religijų istorijos veikalo, o iš istorijos vadovėlio. 3) kai karių stoikų veikalai nurodoma, besiremiant nekompetetingu šiuo žvilgsniu raštu. 4) Kanto ir Dostojevskio žodžiai imama ne iš jų pačių raštų ar kito atatinkamo šaltinio. 6) pagaliaus šv. Raštas 3 kart (Rom. 7, 15; Mat. 11, 28; Mat. 18, 7 — 9) cituojama ne iš naujausio lietuviško vertimo.

Baigdamas, turiu vis gi pasakyti, tai esant mažmožius. Visa nulemia saulėta ir brangintina autoriaus mintis, jaukus nuoširdumas, sveiki ir protingi gyvenimo dėsniai, — o tai visą veikalą daro švyturiu šių dienų siautulingam gyvenime.

J. Matusas — Sedauskas.

Mūsų mirusieji.

A. † A. Justinas Rėbžda.

Aplankė žiaurioji mirtis mūsų šalį ir išplėšė visai netikėtai, pačioj jaunystėj, besirengiantį į gyvenimą mūsų idėjos darbininką.

A. a. Justinas buvo gimęs 1903 m. Kurmių kaime, Švėkšnos valsčiuje, Tauragės apskrityje. Į Švėkšnos progimnazijos I klasę įstojo 1919 m. ir lankė ją iki 1924 metų pabaigos; buvo jau V klasėj. Švėkšnos at-kų kuopai priklausė nuo pat pirmos klasės. Velionis pasižymėjo dideliu savo darbštumu ir ramumu, tas jo darbštumas ir buvo priežastimi, taip ankstybos mirties. Mirė džiovos pakirstas š. m. kovo 7 dieną, pergyvenęs 21 metus. Vietos at-kai, kiek galėdami pagerbė savo mirusį draugą: nupynė vainiką, atliko visą patarnavimą laike laidotuvių ir pasakė ant kapo dvejetą prakalbų velionės atsisveikinimui. Palaidotas Vilkėnų kapuose draugų, giminių ir auklėtojų iškilmingai palydėtas.

Ilsėkis brangus idėjos drange Viešpatyje.

Jokūbas.

Mūsų veikimas

Šakiai. 1924-5 m. m. pirmąjį pusmetį Šakių ateitininkų kuopa turėjo 77 narius. Kuopa skirstėsi bernaičių ir mergaičių kuopelėmis. Kuopelės tvarkėsi autonominiai. Kiekviena kuopelė turėjo atskiras savo sekcijas.

Mergaičių kuopelė padarė 7 susirnkimus, kuriuose tartasi kuopelės reikalais, skaityta 3 referatai: „Girtuokliavimo pasekmės", „Kas tai yra jaunuomenė", „Susirinkimų vedimas". Nutarta daryti susirinkimai vien mergaites liečiantiems klausimams gvildenti, kurio tipo susirinkimams priimtas tam tikras projektas. Narių 25.

Mergaičių abstinenčių sekcija padarė 8 susirinkimus. Perskaityta 7 referatai tokiomis temomis: „Girtuokliavimo pasekmės", „Alkoholis — nedorybių versmė", „Alkoholio įtaka į nervų sistemą", „Alkoholio įtaka į kraują ir jo sistemą", „Ateitininkas — abstinentas", „Alkoholis—ligų šaltinis", „Svaiginančių gėrimų kenksmingumas sveikatai". Referatai nusistatyta rašyti iš šių sričių: alkoholio kenksmingumas sveikatai, girtuokliavimo istorija; nagrinėjama veikiantieji Lietuvoje įstatai, liečią alkoholio vartojimą. Narių 8.

Mergaičių literačių sekcija padarė 8 susirinkimus. Skaityta 9 rašiniai, 2 eilėraščiai ir 1 referatas: „Knygų skaitymo įtaka". Narių 10.

Mergaičių spaudos—visuomenės sekcija padarė 8 susirinkimus. Perskaityta 5 referatai tokiomis temomis: „Kristaus religijos reikšmė visuomenėje", „Dirbk, o visa atsieksi", „Susirinkimų vedimas", „Darbštumo pasekmės", „Spaudos atsiradimo bei jos tobulinimosi istorija". Parašyta į katalikiškus laikraščius 12 korespondencijų. Sekcijos pastangomis išplatinama kiekvieno „Naujosios Vaidilutės" num. 60 egz. Narių 7.

Be to mergaičių kuopelėje veikė sporto būrelis, kuris padarė 2 susirinkimus, priėmė darbo reguliaminą; praktikuojama sporto žaidimai. Kuopelė leido savo laikraštėlį vardu „Sesutė", kurio išleista 4 num.

Bernaičių kuopelė padarė 5 susirinkimus, kuriuose tartasi įvairiais kuopelę liečiančiais klausimais. Narių 52.

Bernaičių abstinentų sekcija padarė 7 susirinkimus. Perskaityta 6 referatai: „Girtuokliavimo įtaka žmogaus būdui", „Rūkymas", „Alkoholio įtaka žmogaus organizmui", „Kovos būdai su girtuokliavimu", „Alkoholio veikmė į kai kuriuos kūno organus", „Alkoholis — ligų ir be laiko mirties priežastis". Nusistatyta paskaitų temos, kurios manoma šiais mokslo metais išgvildenti. Narių 9.

Bernaičių literatų sekcija padarė 7 susirinkimus. Perskaitė 4 rašinius, 2 eilėraščius ir 7 referatus: „Vincas Kudirka", „Vinco Kudirkos satyra", „Vinco Kudirkos patriotizmas", „Duonelaitis

literatūroje“, „Vyskupas M. Valančius literatūroje“, „Simanas Daukantas literatūroje“, „Simano Daukanto idealogija“. Narių 21.

Bernaičių sporto sekcija padarė 4 susirinkimus. Paskaityta 4 referatai. „Darbas ir jo reikšmė gyvenime“, „Punktualumas“, „Mankštos sutvarkymas“, „Sporto reikšmė individui“. Pratikuota sportiniai žaidimas. Narių 12.

Bernaičių visuomenininkų sekcija padarė 4 susirinkimus. Buvo 1 paskaita „Mūsų visuomenės ydos“ ir 3 referatai. Narių 7.

Bernaičių mokslinio lavinimosi būrelis padarė 9 susirinkimus. Skaityta 9 referatai tokiomis temomis: „Šis tas apie gyvenimo kelią“, „Filosofija, kaip pasaulėžiūros mokslas“, „Mūsų pasaulis“, „Diogeno mokslas ir jo vienminčiai“, „Ar galima atsiekti laimė civilizacijos progrese?“, „Dievas yra“, „Doros pagrindas“, „Materija nėra būtina“, „Dangaus kūnų vystymasis“. Buvo 1 paskaita „Mokslas ir filosofija“. Padaryta būrelio darbui tinkamų knygų sąrašas, apimąs apie 600 egz. knygų. Įvesta klausimų dėžutė; keliolika klausimų išspręsta. Narių 6.

Kuopelės žinioje buvo „Ateities“ platinimas. Kiekvieno „Ateities“ num. išplatinama po 70 egz. Kuopelė leido savo laikraštėlį „Židinį“, kurio išleista keturi num. („Židinio“ vardu kuopelės laikraštėlis eina nuo 1924 m. sausio mėn.).

Kuopos abstinentų pajėgomis išplatinama 29 egz. kiekvieno „Sargybos“ num. Veikia tarp I ir II kl. mokinių „Angelo Sargo“ vaikų draugijėle, kuriai vadovauja 2 mergaitės. Bernaičių sporto sekcijos jėgomis išplatinama po 30 egz. „Jėgos ir Grožio“. Penki kuopos nariai padėjo jaunesniesiems ateitininkams. Kuopai surengta 1 paskaita: „Pašaukimas ir kaip jis išsirinkti“. *X. I.*

Šiauliai. Š. m. vasario mėn. 28 d. įvyko Šiaulių at-kų kuopos Literatūros-Filosofijos sekcijos susirinkimas, kuriame St. Būdavas laikė paskaitą temoje: „Vysk. M. Valančius ir jo svarba mūsų tautos atgimime“. Prelegentas išdėstė tas sąlygas, kuriose Valančiui teko darbuotis ir priemones kurias jis panaudpjo šalies kultūros ūgdymui. Išrinkta valdyba: St. Būdavas — pirmininkas (gimnazijos mokin.), Karitonas — vice-pirm. (seminarijos mokin.), Miknytė — sekretorius (gimnazijos mokin.).

Linkėtina sekcijos darbe gerų vaisių!

Dubysos ainis.

Ryga. 1923 m. įsikūrė Rygoje Lietuvių Realinė Gimnazija. Pirmaisiais metais mokinių buvo nedaug ir tie patys gana išsiblaškę. 1924 m. susidarius jau 2 klasėm dalykai kiek pagerėjo, be to ir pajėgų gauta iš Lietuvos. Taigi gruodžio 7 d. 1924 m. šiek tiek pasitarę padarome pirmąjį at-kų steigiamąjį susirinkimą. Išrinkta valdyba, nustatyta kai kurie kiti kuopą liečianti dalykai ir t. t.

Šiaip didelio veikimo dėliai tam tikrų aplinkybių parodyti negalima.

Kuopos nariai ir valdyba visi pilni entuziazmo ir pasiryžimo veikti katalikų bažnyčios ir Tėvynės labui. Susirinkimas baigiama Ateitininkų himnu.

Tikimės, kad mūsų jaunutė kuopelė sieks sau užbrėžto idealo, o palankių padėjėjų laiko bėgyje atsiras.

Vienas iš kuopos narių.

Kalvarija. Beskaitant laikraščius ir musų organą „Ateitį" dar nė vienam draugų neteko skaityti apie Kalvarijos ateitininkus, nors jie jau senai Kalvarijoj yra.

Kalvarijoj jauniesniųjų ateitininkų kuopa įsikūrė 1921 m. rugs. mėn. Daug vargo matė tos kuopos kūrėjai, nes buvo daug trukdymų iš mokyklos direktoriaus pusės.

Aš čia trumpai aprašysiu, kaip dabar gyvuoja ateitininkai.

Pilnai išsilavinusių ateitininkų Kalvarijos kuopa neturi, nes vos tik spėja užbaigti keturias klases, kaip turi palikti mokyklą, o drauge ir at-kų kuopą.

Mūsų veikime daug turi reikšmės moksl. mariampoliečiai ir mūsų mylimieji padėjėjai; kun. K. Pusdešris ir kun. Kaunas.

Dabar mūsų kuopa pasiekusi aukšto laipsnio ir dideliais žingsniais žingsniuoja pirmyn. Kuopoj yra 60 narių. Iki šiol veikėme mišrai; dabar jau išsiskirstėme ir pasidalinom į 2 berniukų ir į 2 mergaičių kuopeles.

Prie kuopos yra įsikūrusios dvi sekcijos, būtent: Sporto ir abstinentų. Sporto sekcija jau gyvuoja antras metas, bet kadangi sąlygos jai gyvuoti yra blogos, tai ir ne daug ką nuveikė; bet dabar yra išrinkta tinkama valdyba, tai tikimasi, kad ji pradės energingiau dirbti.

V. Iniciatorius.

Panevėžys. Kovo m. 4 dieną įvyko visuotinas narių susirinkimas. Susirinkimas buvo gana skaitlingas. Užsitęsė gana ilgai. Išspręsta daug rimtų klausimų. Kuopos pirmininkas St. B. daro pranešimą apie kuopos darbuotę. Iš pranešimo aiškiai matyti, kad šiemet veikimas vyko gana gerai, nors daug reikėjo darbo padėti, kol buvo išjudinta iš apsnūdimo. Kadangi valdyboj dauguma buvo aštuntos klasės mokiniai, tai artinantis egzaminams, maža yra laiko ir valdyba atsistatydino. Atsisveikinimo jausmingą ir turiningą kalbą pasakė pirmininkas St Bačkis. Išrenkama nauja valdyba: St. Grigaliūnas — Valstybinė gimnazija, P. Pakarklis — Valst. gim. Galvidaitė — Mokytojų seminarija, Blusius — Mok. sem. Jasevičiutė — Val. merg. gim.

Kovo 15 dieną įvyko naujos valdybos posėdis. Pareigomis šiaip pasiskirstoma: Pirminink. — P. Pakarklis, Vice. pirmin. — Galvidaitė, Sekret. — St. Grigaliūnas, Ižd. — Jasevičiutė, Knyg. — Blusius.

Kovo 22 dieną įvyko visuotinas kuopos narių susirinkimas, kuriame naujoji valdyba skaitė savo deklaraciją, iš kurios matyti, kad naujoji valdyba su entuziazmu stvėrėsi darbo. Dekleracijos

pagrindinės mintys, kurioms atsiekti, kaip sakosi, valdyba dės visas galimas pastangas, yra šios: įsisąmonėjimas (geriau savo ideało pažinimas), abstinencija ir visuomeninis darbas.

Kilnūs pasiryžimai, tenka tik palinkėti juos atsiekti.

Diemedis.

Švėkšna. Šiais mokslo metais visuotini kuopos susirinkimai daromi kas mėnuo, kur tariami bendrai kuopos reikalai ir laikyta keletas paskaitų: I. Mūsų idejinio darbo tikslas. II. Branginkime laiką, III. Laimės ieškojimas, IV. Savistovumo reikšmė gyvenime, V. Koeduķacinėje mokykloje mokinių santykiai. Kuopa yra susiskirščiusi į tris kuopeles: vyresniąją, jaunesniąją ir mergaičių; iš sekcijų veikia abstinentų ir sporto. Narių kuopelėje iš viso 63.

Knygų platinimo komisija išplatina kiekvieno numerio „Ateities"— 30 ekz., „Sargybos"— 16, „Naujosios Vaidilutės"— 5 egz. ir be to išplatino po kelioliką egz. priešalkoholinės literatūros. Kuopos nariai daug darbuojas vakarų rengime, kur yra šelpiami neturtingieji mokiniai.

Kalėdų atostogų laike penki nariai atlankė at-kų organizacinius kursus Kaune. Kuopos laikraštėlis leidžiamas „Lavyba", kurio išėjo 3 numeriai. *Jokūbas.*

Pilviškiai. Š. m. vasario 15 dieną vietiniai moksleiviai Ateitininkai suruošė šeimyninį vakarėlį. Vaidinta buvo operetė—„Malūninkas ir kaminkrėtis" ir vieno veiksmo komedija — „Uošvė į namus — tylos nebebus". Operetėje ypatingais gabumais pasirodė Sabukas — Jonas Abraitis, kuris interesingais gestais ir veido mimika juokino publiką. Dar gan gerai suvaidino savo roles Teklytė — M. Rimšaitė ir malūninkas — Vincas Grigaitis. Komedija jokio įspūdžio nesuteikė — palyginus su operete.

Garbė, jums prakilnūs draugai ateitininkai!

Mes pilviškiečiai panašių vakarų laukiame iš moksleivių, kurie turi obalsį pasistatę „Visa atnaujinti Kristuje".

Svečias.

Pilviškiai. Vasario 15 d. Pilviškių ateitininkai suruošė savybės vakarėlį. Prasidėjo lygiai skelbtu laiku, tai pirmu kart pas pilviškiečius.

Vakarėliui pasirūpinta puiki programa. Vaidinta operetė: „Kaminkretys ir Malūnininkas" ir vieno veiksmo komedija: „Uošvė į namus — tylos nebebus".

Operetė tai dar naujiena Pilviškiams. Suvaidinta ji galima sakyti labai gerai. Neblogiau pavyko ir antra programos dalis — komedija, nes visą laiką vaidinimas publikos buvo lydimas širdingu juoku. Vienu žodžiu, šiuo kartu pilviškiečiai savo tikslo atsiekė, kas jiems ir toliau linkėtina. Valio pilviškiečiai!

R. Kalnelis.

Lazdijai. Svarbiausia Seinų Skautų I Kęstučio draugovės diena, bene bus, tai kovo 4, Šv. Kazimiero Lietuvos skautų Patrono šventė. Tą dieną ir mes, kaip ir visi Lietuvos skautai, iškilmingai šventėme.

Dar iš vakaro kovo 3 d. visi priėjom išpažinties, kad galėtum sutikti šventę gryna sąžine. Vakare daug ruošėmės, tarėmės apie ryt dienos iškilmes. Nekantraudami laukėm rytojaus. Po neilgos, saldžiais sapnais padabintos, nakties išaušo gražus, saulėtas rytas. $8^1/_2$ val. visi skautai buvom jau gimnazijos kieme. Susirikiavę ir prisisegę šventės ženklelius, nuėjom prie draugininko buto jo sveikinti, kadangi tą dieną ir jo vardadienis buvo. Iš čia tvarkingai ir visiškoj tyloj žygiavom į bažnyčią. Palikę šventoriuj lazdas nuėjom bažnyčion pagarbinti Aukščiausiąjį. Po pamaldų, šventoriuj, skyrininkas V. Slanajauskas nufotografavo visą draugovę. Iš čia parėjom vėl į gimnaziją, kame draugininkas trumpa prakalba sveikino. Einant per miestą žmonės ir kiti draugai akylai sekė mus, kadangi tą dieną pirmą kartą viešai posirodėm.

2 val. p. p. visi susirinkom gimnazijon. Čia įvyko šventės sueiga. Draugininkas K. Berulis perskaitė Mariampolės Tunto atsiųstą sveikinimą ir iš Vyriausiojo Skautų Štabo gautą raštą apie mūsų draugovės įregistravimą Asociacijon. Po to, Ona Norušytė laikė paskaitą apie Šv. Kazimierą. Vėliau daug buvo kalbėta apie būsimą mūsų draugovės parodą. Nusistatyta stengtis kiek galint geriau ją įtaisyti. Pabaigoj išrinkta draugovei vardas — „Kęstutis“. Sueiga baigta Tautos Himnu.

Laike sueigos ir visą dieną buvom puikiausiam ūpe. Jeigu visos dienos būtų tokios, tai daug kas galima būtų nuveikti. Tą diena, manau, ilgai pasiliks mūnų atminty.

Sk-tas.

Šakiai. 1925 m. kovo mėn. 23 d. Šakių At-kių kuopelė užjausdama savo narius dr-ges Užupytes, netekusias, kiekvienam žmogui brangiausio asmens, matutės, surengė už a. a. O. Užupienę gėdulingas pamaldas. Prašvitus 6^{15} val. visos At-kės ir prijaučiantieji asmens renkasi į pamaldas. Bažnyčia nepuošta. Tik karstas skęstantis žvakių šviesoj ir virš jo sukeista dvi juodos vėliavos didina liūdną įspūdį.

Prasideda šv. Mišios per kurias gimnazijos choras gieda gėdulingas giesmes. Visų akyse žiba ašaros. Per šv. Mišias visos At-kės priima šv. Komuniją. *X.*

Neisse II (Vokietija). Kai kam gal žinoma, kad Pranciškonų (O. F. M.) einą mokslus jaunimas — Fratres persikėlė į Vokietiją 1924 m. Tenai švęsdami pirmą kartą Lietuvos Nepriklausomybės šventę, vasario m. 16 d. š. m. padarė nemirštamą atmintį; sukūrė Ateitininkų kuopą Pranciškonų arba kaip Lietuvoje juos vadiną „Mažesniųjų Brolių“ ordene. Tai pirmas įvykis At-kų ir Lietuvos Pranciškonų istorijoje. At-kų organizacija, kaip matom, ant tiek išsiplėtė, ked neužtenka jai vietos vien pasauliniuose luomose, ji pralaužė storus vienuolyno mūrus, įsigriovė į jo viltį, į jaunąsias kartas. Taigi užgimė nauja At-kų kuopa vienuolyne.

Narių yra 6: 1) Frater Alioyzas, 2) Fr. Augustinas, 3) Fr. Benediktas. 4) Fr. Eugenijus, 5) Fr. Norbertas ir 6) Fr. Paulius. Valdyba išrinkta iš 3 narių su pirmininku Fr. Augustinu.

Pirmas susirinkimas padaryta vasario 22 d. Suruošta 2 paskaitos. „Klieriko idealas“— Fr. Aloyzas, ir „Savęs auklėjimas“ — Fr. Augustinas. Pastarasis pabrėžė, jog visų auklėtojų augščiausias tikslas esąs, privesti prie savęs auklėjimosi. Susirinkime tartasi apie tolimesnį veikimą.

Garbė ateitininkams! Jų idealai, jų prakilnusis obalsis: „Visa atnaujinti Kristuje“ visiems pritinka. *Idealistas.*

Ateitininkų rėmėjai.

Katalikiškai Lietuvos visuomenei yr žinoma, kad Ateitininkų Organizacija ruošiasi statyti savus namus.

Prie Ateitininkų Susišelpimo Fondo yra sudarytas Ateitininkų Namams Statyti Komitetas (šio adresas: Kaunas, Vilniaus g-vė 22), kuris ir rūpinasi priruošiamais darbais.

Dabar jau yra gauta miško, išsiųsti du aukų rinkėjai į Ameriką, o pačioj Lietuvoj renkamos aukos ir pasižadėjimai.

Ateitininkų Namams Statyti Komitetas, negalėdamas kitokiu būdu atsiteisti savo rėmėjams yra nusprendęs įrašyti marmorinėje lentoje (ši. bus padaryta ateitininkų pastatytame name aiškioje vietoje) auksinėmis raidėmis tų asmenų pavardes, kurie iš sykio ar per dvejus metus, ne vėliau 1927 metų kovo mėn. 1 dienos, paaukos ateitininkų namų statymo reikalui ne mažiau 400 litų; be to, tokių asmenų pavardės bus skelbiamos įvairiuose laikraščiuose.

Štai tokių asmenų sąrašas:

1) p Antanas Avižienis (Kaunas) 400, 2) Prof. Kun. Alekna (Kaunas) 400 lit., 3) Kun. V. Ambraziejus (Sunskai) 400, 4) Dr. P. Bielskus (Kaunas) 1000 litų, 5) Prof. dr L. Bistras (Kaunas) 2000 l., 6) Kun. Bačkis (Vilkija) 400 (viskas sumokėta), 7) Kun. T. Budraitis (Telšiai) 400, 8) Kun. prof. Borisevičius (Gižai) 400 (viskas sumokėta), 9) Kun. P. Bajerčius (Seda) 400, 10) Kun. Bartkus (Gižai) 400, 11) Doc. dr. Brenderis (Kaunas) 400, 12) Kun. A. Bajorinas (Kupiškis) 400, 13) Kun. V. Balandis (4 pulko kapelionas) 400, 14) Doc. Kun. T. Brazys (Kaunas) 400, 15) Kun. Juozas Bridžius (Kampiškės, Rumšiškis) 400, 16) Kun. prof. Česnys (Kaunas) 1000, 17) Ministeris V. Čarneckis (Kaunas) 2000, 18) Kun. Čižauskas (Šakiai) 400, 19) Kun. P. Dogelis (Kaunas) 400 (pinigai sumokėta), 20) Prof. Pr. Dovydaitis (Kaunas) 1000, 21) Kun. J. Dagilis (Kaunas) 400, 22) p. R. Dulskis (Kaunas) 400

23) Kun. Dailidė (Krokelaukis) 400, 24) Dr. E. Draugelis (Kaunas) 400, 25) Kun. Juozas Danielius (Zapiškis) 400, 26) Prof. dr. J. Eretas (Kaunas) 1000, 27) Kun. Gasiūnas (Viekšniai) 400, 28) p. Pijus Grajauskas (Kaunas) 2000, 29) Kun. Gurevičius (Garliava) 400, 30) Kun. M. Gylys (Joniškis) 400, 31) p. Galdikienė (Kaunas) 400, 32) Kun. Grinevičius (Šėta) 400, 33) Kun. J. Gustauskas (Vilkaviškis) 400, 34) p. Petras Galvanauskas (Ukmergė) 400, 35) Doc. dr. A. Gylys (Kaunas) 1000, 36) p. Gvildžiai (Kaunas) 400, 37) Dr. D. Jasaitis (Kaunas) 400, 38) Dr. K. Jokantas (Kaunas) 400 (viskas sumokėta), 39) Doc. Pr. Jucaitis (Dotnava) 400, 40) p. P. Josiukas (Kaunas) 400, 41) p. J. Januševičius (Šakiai) 400, 42) Kun. J. Juraitis (Vilkaviškis) 400, 43) p. P. Janušonis (Kaunas) 400 litų, 44) Kun. V. Knipavičius (Naumiestis, Taurag. apskr.) 400, 45) p. Julijus Kaupas (Kaunas) 1500, 46) Dr. P. Karvelis (Kaunas) 2000, 47) Kun. prof. dr. Pr. Kuraitis (Kaunas) 2500, 48) p. J. Krotkus 500 (viskas sumokėta), 49) p. V. Karoblis (Kaunas) 400 (viskas sumokėta), 50) Ministeris M. Krupavičius (Kaunas) 1200, 51) Kun. F. Kemėšis (Dotnava) 400, 52) Kun. Rapolas Kuodis (Ylakiai) 1111 litų ir 11 centų (viskas įmokėta), 53) Kun. Paulius Katela (Vadžgirys) 400, 54) p. Jonas Kepenis (Rokiškis) 400, 55) Kun. Laukaitis (Mariampolė) 400, 56) Kun. Lubšys (Joniškėlis) 400, 57) Mik. ir Marijona Lipčiai 400, 58) Kun. J. Labanauskas (Rokiškis) 400 lit. 59) Kun. Mieleška (Kaunas) 1000, 60) p. nataras Feliksas Mitkevičius (Telšiai) 400, 61) Kun. prof. Morkelis (Kaunas) 500, 62) Kun. prof. dr. Mykolaitis (Kaunas) 1000, 63) p. V. Mikšys (Kaunas) 1000, 64) Dr. P. Mačiulis 500, 65) Marijonų Kongregacija (Kaune) 2000, 66) Kun. Kaz. Marma (Krakės) 400, 67) Kun. dekan. Maciejauskas (Panevėžys) 400, 68) Kun. Norvaiša (Šėta) 400, 69) Kun. prel Olšauskas (Kaunas) 2000, 70) Kun. prof. Paltarokas (Kaunas) 1000, 71) Ministeris V. Petrulis (Kaunas) 1000, 72) Kun. doc. Pr. Penkauskas (Kaunas) 500, 73) Kun. J. Petrauskas (Šotlandija) 400, 74) Stasys Prancūzevičius (Linkuvos giminazijos mokinys) 400, 75) Kun. Povilas Paškevičius (Panevėžys) 400 (viskas sumokėta), 76) Dr. Kl. Ruginis (Kaunas) 400, 77) p. J. Romanas (Kaunas) 1200 litų, 78) Kun. prof. dr. M. Reinys (Kaunas) 400 (viskas sumokėta , 79) p. A. Rukuiža (Dotnava) 400, 80) Kun. J. Ruibys (Skuodas) 400, (viskas sumokėta), 81) p. Radušis (Kaunas) 400, 82) p. L. Starkus (Kaunas) 400, 83) Prezidentas A. Stulginskis 2400, 84) Kun. Simaitis (Telšiai) 400, 85) Kun. prel. J. Staugaitis (Panemunė) 1200, 76) Dr. Juozas Sakalauskas (Kaunas) 400, 87) Kun. prof. J. Stankevičius (Gižai) 400, 88) Kun. dekanas Jonas Staševičius (Šaukėnai) 400, 89) Kun. Ignotas Starkus (Šakiai) 400 (viskas įmokėta), 90) Doc. dr. Sennas (Kaunas) 400, 91) Kun. dr. Jonas Starkus (Lazdijai) 400, 92) p. Simonas Starkevičius (Šakiai) 400, 93) p. inžinierius Skardinskas (Kaunas) 1000, 94) Kun. Švambarys (Viekšniai) 400 (viskas sumokėta), 95) Ministeris B. Šlyžys (Kaunas) 2000, 96) Prof. dr. St. Šalkauskis

(Kaunas) 1500, 97) Kun. kan. Saulys (Kaunas) 1000. 98) p. adv. St. Šilingas (Kaunas) 400, 99) p. E. Šlapelis (Rokiškis) 400, 100) Ministetris A. Tumenas (Kaunas) 2000, 101) p. D. Trimakas (Kaunas) 400, 102) Kun. kan. J. Tumas (Kaunas) 400, 103) Kun. Tadas Urbonas (Šatės) 400, 104) Kun. Uogintas (Gudeliai) 400, 105) Ukmergės Ateitinikų Kuopa 400, 106) Kun. dr. Usaris (Kaunas) 500, 107) Kun. L. Virkutis (Obeliai) 400, 108) Kun. A. Vilimas (Kaunas) 1000, 109) Kun. Juozas Vailokaitis (Kaunas) 3000, 110) p. Jonas Vailokaitis (Šančiai) 1200, 111) p. Viktoras Vailokaitis (Aleksotas) 1000, 112) Kun. Pranas Vainauskas (Lukštai) 400, 113) Kun. Viturys ir kun- Kniukšta (Kelmė) 400, 114) Kun. A. Vaitekunas (Žeimelis) 400. 115) Kun. S. Žulys (Ryga) 400, 116) Leitenantas Žukaitis (4 p. pulkas) 400, 117) Kun. St. Žulys (Kupiškis) 400, 118) Kun. Jurgis Žilkevičius (Panevėžys) 400.

Čia paskelbtų pasižadėjimų suma sudaro aštuoniasdešimt vieną tūkstantį septynius šimtus vienuoliką litų ir 11 centų (81.711,11 litų).

Kai kurie iš pasižadėjusių visai įmokėjo pasižadėtąsias pinigų sumas, o dauguma įmoka dalimis.

Visiems aukščiau pažymėtiems asmenims reiškia padėkos žodžius

Ateitininkų Namams Statyti Komitetas.

Padėka.

Ateitininkams:

1) Jgn. Andrašiūnui (Linkuvos gimnazija VIII klasė), 2) Antanui Aleknavičiui (Ukmergės giminazija VIII klasė) 3) St. Bačkiui (Panevėžio giminazija VIII klasė), 4) St. Bačkiui (Linkuvos gimnazija VII klasė), 5) V. Brizgiui (Gižų kuopa), 6) Pr. Gailiui (Švėkšnos kuopa), 7) A. Gulbinskui (Skapiškio Ateitininkų Kuopa), 8) Z. Ivinskiui (Telšių Giminazija VIII klasė), 9) p. J. Kaminskui (Panevėžys), 10) Stud. Kulvinskui (Viena), 11) A. R. Kuzavinui (Rokiškio giminazija VIII klasė), 12) stud. A. Levanui (Kaunas), 13) Alg. Lipčiui (Dotnavos Žemės Ūkio Technikumas) 14) Petrui Pakarkliui (Panevežio gyminazija VII klasė) 15) V. Pavalkiui (Šakių gimnazija V klasė), 16) Stasiui Rukšnaičiui (Raseinių kuopa), 17) Ad. Raulinaičiui (Lazdijai), 18) J. Steikūnui (Ukmergės kuopos pirmininkas) 19) Mykolui Stulgiui (Šiaulių giminazija VIII klasė), 20) V. Vilkutaičiui (Prienų Ateitininkų Kuopa), 21) Jurgiui Valančiui (Telšių kuopa).

Už pasižadėjimų bei aukų rinkimą ateitininkų namų reikalui reiškia padėkos žodžius

Ateitininkų Namams Statyti Komitetas.

Redaktorius-leidėjas stud. J. Mičiulis. „Raidės“ spaustuvė Kaune

Lietuvos kariuomenės karininkų laikraštis

„KARDAS"

Pradėjo eiti š. m. sausio 15 d.;
eina dukart per mėnesį 16 pusl.

Laikraštis svarsto kariuomenės, krašto gynimo, karo mokslo ir karo meno klausimus. Laikraščiui rūpi tirti savo krašto apsaugos ir jos resursų klausimus, stiprinti tarp kariuomenės ir visuomenės dvasios vienybę ir aiškinti visuomenės vaidmenį krašto gynimo darbe. Dedama žinių iš mūsų ir kitų valstybių kariuomenių gyvenimo.

„KARDE" bendradarbiauja tikrosios ir atsargos tarnybos karininkai ir kiti tautos ir visuomenės veikėjai.

„KARDĄ" leidžia **Karo Mokslo Draugija**, atsakomasis redaktorius majoras **K. Skučas.**

Prenumerata Lietuvoje: metams — 32 lt., pusmečiui — 17 lt., mėnesiui 3 lt.; kariams per savo dalis metams — 24 lt., mėnesiui 2 lt. Atskiras Nr. visiems 1 lt. 50 ct.

Užsienyje: metams—48 lt., pusm.—25 lt, mėnesiui—4.50 c.

Adresas: Kaunas, Vyriausias Štabas.

„Ateities" Administracijoj galima gauti šių knygelių:

J. Jurgelevičius. **Pirmieji skauto žingsneliai.** Kaina 1 litas. Su prisiuntimu 1.20 centų.

Arvėde Barine. **Šv. Pranas Asižietis.** Laisvai vertė P. G—s. Kaina 50 cent. su pris. 60 c.

„Ateities" komplektas	1924 m.	(be Nr. 1)	8 lt.
„ „	1915 „		3 „
„ „	1916 „	(be Nr. 1)	3 „
„ „	1917 „	(be Nr. 1, 9, 10, 12)	3 „
„ „	1918 „	(be Nr. 1, 5, 7, 8)	3 „
„ „	1919 „		5 „
„ „	1920 „		5 „
„ „	1921 „		5 „
„ „	1922 „		5 „
„ „	1923 „		8 „
„ „	1924 „		8 „

Kiekvieno komplekto prisiuntimas 60 centų. Ši kaina moksleiviams, nemoksleiviams dvigubai.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams — —	15 lt.
Užsienyje metams — —	20 lt.
Atskiras num. — — —	150 ct.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.

„Raidės“ spaustuvė Kaune